

Generationsskifte ved død

**Muligheder for generationsskifte af et selskab efter ejernes død samt skifte
i levende live**

Speciale

Cand. Merc. Aud. – Aalborg Universitet

20. august 2012

Pia Fogt Nørup Lythje

Generationsskifte ved død

Muligheder for generationsskifte af et selskab efter ejernes død samt skifte i levende live

Uddannelse: Cand. Merc. Aud. – Speciale

Uddannelsessted: Aalborg Universitet

Udarbejdet af: Pia Fogt Nørup Lythje

Vejleder: Birte Rasmussen

Afleveringsdato: 20. august 2012

Pia Fogt Nørup Lythje

Indholdsfortegnelse

1	Executive summary	5
2	Indledning	7
3	Beskrivelse af virksomhed og familie	8
4	Problemformulering.....	10
4.1	Problemstilling	10
4.2	Problemformulering	10
4.3	Afgrænsning	12
4.4	Metode.....	13
5	Generationsskifte ved død	17
5.1	Arveloven	17
5.1.1	Hvem har ret til at arve?.....	17
5.1.1.1	Legal arveret	17
5.1.1.2	Testamentsarv	19
5.1.2	Ægtefællers formueforhold	20
5.1.2.1	Formuefællesskab	20
5.1.2.2	Særejer	21
5.1.2.2.1	Fuldstændigt særeje	21
5.1.2.2.2	Skilsmisssæreje	22
5.1.2.2.3	Kombinationssæreje	22
5.1.2.2.4	Brøkdelsæreje.....	22
5.1.2.2.5	Genstandsbestemt særeje	23
5.1.2.2.6	Anpartssæreje	23
5.1.2.2.7	Tidsbegrænset særeje.....	23
5.1.2.2.8	Aftrapningsæreje	23
5.1.2.3	Ægtefællers legale arveret	24
5.1.2.4	Ægtefællers særlige fordele på skifte	24
5.1.2.4.1	Forlods udtagelsesret – AL §11 stk. 1	24
5.1.2.4.2	Suppleringsarv – AL § 11 stk. 2	25
5.1.2.4.3	Udlægs- og udløsningsret af fælleseje/særeje.....	25
5.1.2.4.4	Henstand	26

5.1.2.4.5	Uskiftet bo	26
5.1.3	Testamenter	27
5.1.3.1	Testamentshabilitet	27
5.1.3.1.1	Aldersbetingelsen	27
5.1.3.1.2	Evne til fornuftsmæssig råden	28
5.1.3.2	Testamentsformerne	28
5.1.3.2.1	Notartestamente	29
5.1.3.2.2	Vidnetestamenter	30
5.1.3.2.3	Testamentariske bestemmelser om indbo	31
5.1.4	Arveafkald	31
5.1.5	Fordele og ulemper ved arvelovens regler	32
5.1.6	Fordeling af arv efter Erik	34
5.1.6.1	Fordeling af arven efter arvelovens regler uden indflydelse fra testamente/særejer	34
5.1.6.2	Fordeling af arven med indflydelse fra testamente/særejer, når der kun tages hensyn til Kim	35
5.1.6.3	Fordeling af arven med indflydelse fra særejer/testamente, når der skal tages hensyn til samtlige arvinger	36
5.1.6.4	Sammenligning af eksempler	37
5.1.7	Delkonklusion	38
5.2	Værdiansættelse	41
5.2.1	Aktiver	42
5.2.1.1	Fast ejendom	42
5.2.1.2	Aktier og anparter	42
5.2.1.2.1	Optaget til handel på et reguleret marked	42
5.2.1.2.2	Ikke optaget til handel på et reguleret marked	42
5.2.1.2.2.1	Skattemæssig indre værdi	43
5.2.1.2.2.2	Indtjeningsevne	44
5.2.1.2.2.3	Kapitaliseringsfaktorer	45
5.2.1.3	Andre aktiver	46
5.2.2	Passiver	46
5.2.2.1	Passivposter	47
5.2.3	Værdiansættelse af Eriks bo	47

5.2.3.1	Fordele og ulemper ved værdiansættelsen.....	49
5.2.4	Delkonklusion	51
5.3	Dødsbøbeskatning	52
5.3.1	Beskatning af dødsboet	52
5.3.2	Udlodning og salg – beskatning og succession.....	58
5.3.2.1	Dødsboets succession	58
5.3.2.2	Udlodning	58
5.3.2.2.1	Tidsmæssig placering af udlodning	59
5.3.3	Succession eller beskatning i boet?.....	60
5.3.4	Fordeling af arven ved beskatning i boet eller anvendelse af succession.....	61
5.3.4.1	Fordeling af arven efter arvelovens regler uden indflydelse fra testamente/særejer	61
5.3.4.1.1	Udlodningen	64
5.3.4.1.2	Succession vs. beskatning i boet – Kims betænkninger ved valget.....	66
5.3.4.2	Fordeling af arven med indflydelse fra testamente/særejer, når der kun tages hensyn til Kim.....	67
5.3.4.2.1	Udlodning	67
5.3.4.2.2	Succession vs. beskatning i boet – Kims betænkninger ved valget.....	69
5.3.4.3	Fordeling af arven med indflydelse fra testamente/særejer, når der tages hensyn til samtlige arvinger	70
5.3.4.3.1	Udlodning	70
5.3.4.3.2	Succession vs. beskatning i boet – Kims betænkninger ved valget.....	71
5.3.4.4	Sammenligning af eksempler	72
5.4	Valg af optimal løsning ved generationsskifte ved død	75
5.5	Delkonklusion	77
6	Generationsskifte i levende live.....	79
6.1	Salg af selskabet	79
6.1.1	Overdragelse med succession	84
6.1.2	Kims efterfølgende salg af aktierne	85
6.2	Overdragelse ved gave	86
6.2.1	Overdragelse af gave med succession.....	87
6.2.2	Kims efterfølgende salg af aktierne	87
6.3	Løbende overdragelse.....	88

6.3.1	Kims efterfølgende salg af aktierne ved løbende overdragelse	90
6.4	Sammenligning af overdragelsesmetoder i levende live	91
6.5	Valg af optimal løsning ved generationsskifte i levende live	92
7	Generationsskifte ved død eller i levende live	93
8	Konklusion.....	94
9	Litteraturliste	99
	Bilag 1 - Selskabets resultatopgørelse og balance for 2009, 2010 og 2011.....	101
	Bilag 2 - Fordeling af arv efter arveloven.....	103
	Bilag 3 - Fordeling af arv med testamente/særeje til fordel for Kim.....	104
	Bilag 4 - Fordeling af arv med testamente/særeje til fordel for samtlige arvinger	105
	Bilag 5 - Beregning af formueskattekursen, hovedaktionærselskab.....	106
	Bilag 6 - Fordeling af arven med indflydelse fra testamente/særejer, når der kun tages hensyn til Kim.	107
	Bilag 7 - Fordeling arv og boafgift efter med testamente/særeje til fordel for samtlige arvinger ...	108
	Bilag 8 - Beregning gaveafgift, når gavemodtager/-giver betaler.	109
	Bilag 9 - Konsekvens for Kim ved efterfølgende salg af aktierne. Arven fordelt efter arveloven ..	110
	Bilag 10 - Værdiansættelse af goodwill jf. TSSCIR 2000-10.....	111
	Bilag 11 - Beregning likviditet ved efterfølgende salg af aktierne	113
	Bilag 12 - Overdragelse aktier i gave på én gang uden succession	114
	Bilag 13 - Overdragelse aktier i gave på én gang med succession	115
	Bilag 14 - Efterfølgende salg af overdragelse aktier i gave på én gang.....	116
	Bilag 15 - Løbende overdragelse over 10 år:	117
	Bilag 16 - Opgørelse tilbagesalg af resterende aktier til selskabet i år 10. Eriks avance, skyldig skat og nettolikviditet ved salget.	118
	Bilag 17 - Kims efterfølgende salg af aktierne efter løbende overdragelse.....	119
	Bilag 18 - Succession i levende live - betingelser	120

1 Executive summary

This master thesis analyzes the possibilities and consequences of generational change of Erik's company after his death, and what possibilities there are to change the company while he is alive.

The thesis is based on a fictive family where the father, Erik, owns a company. Erik is concerned about the future of the company because he is about to retire. He has therefore booked a meeting with his lawyer and accountant in order for them to tell him about his possibilities with regards to making a generational change in the company. He wants his oldest son to take over the company.

Erik wants the advisors to advise him on his possibilities to make the generational change after his death and while he is still alive.

In order to make the generational change after his death, Erik is informed that his heirs are his wife and two sons. Erik can draw up a will in which he determines who inherits which assets.

The thesis includes different scenarios in which the heritage is divided after Erik's death to show the effect of making a will and separate property. The scenarios are as follows: The inheritance is divided according to the rules of the Danish inheritance law, the inheritance is divided according to what is best for the son, who inherits the shares in the company, and lastly the inheritance is divided according to respect for all the heirs. The Danish laws regarding a generational change carried out after the owner's death is analyzed. The scenario where the inheritance is divided with respect to all the heirs are the most favourable of the scenarios in regards to generational change after Erik's death.

The thesis also includes different ways of carrying out a generational change while Erik is alive. The chosen ways of carrying out the change that the thesis includes are: sale of the shares in the company, Erik giving his son all the shares in the company as a gift, and a continuous generational change which includes giving the son half the shares as a gift and selling the other half of the shares back to the company. In this scenario the company partly pays for the generational change, so that Erik's son will not have to.

The most favourable of the different ways of carrying out the generational change while Erik is still alive is a continuous generational change.

When you compare the two most favourable ways of carrying out a generational change after or before Erik's death, the one which comes out in front based on the liquidity is the generational

change after Erik's death. Although the numbers tell us that this way of carrying out a generational change is the best, you have to see that a generational change carried out while Erik is still alive is probably better because this way gives you more freedom in your actions.

2 Indledning

”Et godt generationsskifte starter med at definere slutmålet. Resten er teknik.”¹. Sådan beskrives forberedelsen af et generationsskifte af Ida Jensen, Partner i BDO. Problemet er, at der er utroligt mange virksomhedsejere, der har store problemer med at definere dette slutmål. For at komme hertil er der en masse bløde faktorer, der skal være styr på, som for eksempel hvem, der skal overtage virksomheden, og om denne person er i stand til at lede virksomheden.

Da planlægningen af generationsskiftet er en så essentiel del af skiftet, betyder det, at det for mange virker som en meget tung proces, som de skubber foran sig. Mange skubber planlægningen så længe, at generationsskiftet aldrig bliver til noget. I mange tilfælde finder virksomhedens ejer først ud af dette, når det er for sent. Dette er en af begrundelserne for, hvorfor mange generationsskifter udføres efter ejerens død.

En anden forklaring på hvorfor generationsskifter i mange virksomheder først foretages ved død er, at mange virksomhedsejere er af den opfattelse, at man skal være en vis alder, før det er nødvendigt at tænke på generationsskifte².

Generationsskifter ved død skal dog forberedes, hvis ejeren vil have indflydelse på fordelingen af boet. Hvis det er meningen, at generationsskiftet først skal gennemføres ved ejerens død, kan et sådant generationsskifte også planlægges. Her handler det også om at definere et slutmål, hvorefter resten er teknik, som Ida Jensen har udtalt. Ved generationsskifter ved død er der andre metoder, der skal tages i brug for, at ejeren kan have indflydelse herpå efter sin død.

Afhandlingen vil omhandle mulighederne for at generationsskifte et selskab efter ejerens død, herunder også hvordan selskabet kan skiftes i levende live.

Afhandlingen skabe et beslutningsgrundlag for en fiktiv persons beslutningstagen om hvilke muligheder, han har for at gennemføre et generationsskifte ved død i sit selskab.

Afhandlingen vil også belyse, hvordan selskabet kan skiftes i levende live for at sætte mulighederne for at generationsskifte ved død i perspektiv.

---

¹ <http://www.bdo.dk/Publikationer/Publikationer/Generationsskiftemodeller.pdf>

² http://borsen.dk/nyheder/karriere/artikel/1/140819/generationsskifte_uden_russisk_roulette.html

3 Beskrivelse af virksomhed og familie

I nærværende afsnit beskrives den case-familie samt den case-virksomhed, som afhandlingen vil omhandle. Beskrivelsen er medtaget for at få et bedre indblik i og forståelse for de familiemæssige forhold og virksomheden, som afhandlingen omhandler.

Virksomhed

Erik har lige fra sine unge dage været en typisk iværksætter. Han oprettede sit selskab for 30 år siden. Han oprettede et aktieselskab, idet han mente, at var vigtigt at adskille privatøkonomien fra selskabet (hæftelsesforhold). Samtidig er han af den overbevisning, at der er en vis prestige i et aktieselskab i forhold til kunder og leverandører. Erik er hovedaktionær i selskabet og ejer samtlige af selskabets aktier, som blev erhvervet for 500 tkr., da Erik oprettede selskabet.

Siden opstarten har selskabet oplevet en jævn stigning i efterspørgslen, og i dag har selskabet en fast og loyal kundekreds, som har god kontakt til både Erik og sønnen Kim. Der er 15 ansatte i selskabet inklusiv Kim og Erik.

Erik bliver aflønnet som direktør i selskabet. Grundet selskabets gode regnskaber de sidste mange år, har Erik hvert år modtaget et forholdsvist stort udbytte. Erik har dog ikke fået 100% af selskabets tidligere års resultater udloddet, hvorfor selskabet på nuværende tidspunkt også har opbygget en solid egenkapital.

I bilag 1 vises selskabets resultatopgørelse samt balance for de seneste 3 regnskabsår. Af resultatopgørelsen ses det, at selskabets bruttoresultat ligger stabilt, samt at selskabet de seneste 3 år har haft et positivt resultat med det bedste resultat i 2010.

Selskabets aktiver består af selskabets bygninger herunder tilhørende grund, herudover har selskabet også produktionsanlæg og maskiner samt øvrige anlæg, driftsmateriel og inventar. Selskabet øvrige aktiver består yderligere af et fast lager samt diverse tilgodehavender og en solid likvid beholdning.

På passivside har selskabet en stor egenkapital, som ligger på 75-80% af selskabets samlede balancesum. Herudover er der lidt udskudt skat samt øvrige kortfristede gældsforpligtelser.

Selskabet er i fortsat vækst, og forventningerne til fremtiden er store.

Familie

Erik er gift med Lise, og sammen har de 2 sønner; Kim og Lars. Kim har gennem længere tid været ansat i Eriks selskab. Det har altid været planen, at Kim skal overtage selskabet, når Erik vælger at gå på pension, hvorfor han de seneste år har fungeret som underdirektør. Han er derigennem løbende blevet oplært af Erik.

Kim har igennem årene i selskabet fået en utrolig god forståelse for selskabets drift, og har besat flere forskellige stillinger i selskabet. Den yngste søn Lars har aldrig haft interesse i Eriks selskab, og arbejder i dag som læge.

Erik har de sidste par år har tænkt meget over generationsskifte af selskabet. Han har fortalt Lise og børnene, at han ønsker, at Kim skal overtage selskabet. Han vil gerne have, at Lise og Lars også tilgodeses. Erik er stolt af sit selskab og vil gerne have, at det bliver i familien.

4 Problemformulering

4.1 Problemstilling

Erik har gennem længere tid har overvejet, hvad der skal ske med selskabet i fremtiden, når han ikke kan drive det længere. Han påtænker at lade sig pensionere indenfor den nærmeste fremtid.

Erik har derfor aftalt møde med sin advokat og revisor vedrørende generationsskifte af selskabet til sønnen Kim. Erik vil både have klarlagt, hvad der kan ske, hvis generationsskiftet skal ske efter hans død, samt hvordan Kim kan overtage selskabet ved et generationsskifte i levende live.

4.2 Problemformulering

Generationsskifte er i de fleste tilfælde en lang proces, som tager flere år fra første tanke til skiftet er gennemført. Det er derfor ikke alle, der når at gennemføre et generationsskifte i levende live, men i stedet skal skiftet foretages efter ejerens død.

Afhandlingen vil derfor besvare spørgsmålet:

Hvilke muligheder er der for, at generationsskifte selskabet efter ejerens død, og hvordan kan selskabet skiftes i levende live?

Til besvarelse af afhandlingens hovedspørgsmål, opstilles en række delspørgsmål, som opdeles i hovedspørgsmålets to dele, som er:

Generationsskifte ved død

Hovedspørgsmålets første del vedrørende hvilke muligheder der er for, at generationsskifte selskabet efter Eriks død vil tage udgangspunkt i 3 scenarier:

1. Generationsskiftet sker uden, at Erik har oprettet testamente/særejer.
2. Generationsskiftet sker efter, at Erik har oprettet testamente/særejer; Det optimale scenario for Kim ved overtagelse af selskabet.
3. Generationsskiftet sker efter, at Erik har oprettet testamente/særejer; Det optimale scenario når der tages hensyn til samtlige arvinger.

Hovedspørgsmålets første del vil blive belyst gennem følgende 3 emner, der skal tages hensyn til ved et generationsskifte ved død:

Arveloven:

For at få indsigt i mulighederne for, hvordan der kan generationsskiftes efter Eriks død, er det nødvendigt at få belyst, hvilken indvirkning den danske arvelov har på fordeling af arven.

- Hvem kan arve efter Erik?
- Hvilke muligheder er der for, at Erik selv har indflydelse på fordeling af arven?
- Hvordan fordeles arven, når Erik ikke selv har mulighed for at have indflydelse?
- Hvordan kan arven fordeles optimalt, når der kun tages hensyn til Kim?
- Hvordan kan arven fordeles optimalt, når der skal tages hensyn til samtlige arvinger?
- Hvilke fordele og ulemper er der ved lovens regler og Eriks mulighed for at have indflydelse på fordelingen af arven?

Delspørgsmålene vil blive belyst ud fra egne eksempler.

Værdiansættelse:

Værdiansættelse i et dødsbo skal som udgangspunkt ske til handelsværdi på opgørelsesdagen. Idet værdiansættelsen sker indenfor familiekredsen, hvor der som udgangspunkt ikke er modstridende interesser, er der helt specielle retningslinjer for, hvordan værdiansættelsen skal foretages.

- Hvilke muligheder er der for at værdiansætte et dødsbos aktiver og passiver?
- Hvilke muligheder er der for værdiansættelse af aktiverne og passiverne i Eriks dødsbo?
- Hvilke fordele og ulemper er der for Eriks arvinger ved værdiansættelsen?

Delspørgsmålene vil blive belyst ud fra egne eksempler.

Dødsbokeskatning:

Dødsboets skattepligt, beskatning heraf og dermed også beregningen af den afgift, der skal betales, er en vigtig faktor, når der skal ses på hvilke muligheder, der er for behandling af et dødsbo, og mulighederne for udlodning og overtagelse med succession. Det er dermed vigtigt at tage hensyn til likviditeten i forbindelse med dødsboets behandling, idet det har stor betydning for arvingerne, hvor meget der skal afregnes, da det ikke er sikkert, at den enkelte arving har likviditeten til at betale afgiften.

- Hvilke muligheder er der for beskatning af Eriks dødsbo?

- Hvornår kan der udloddes aktiver?
- Hvornår og hvordan kan der succederes?
- Hvilke konsekvenser vil det få for hhv. boet og Kim, hvis der vælges succession eller beskatning i boet?
- Hvad er den optimale situation, når der skal tages hensyn til hhv. Kim ved overtagelse af selskabet, og når der skal tages hensyn til samtlige arvinger?

Delspørgsmålene vil blive belyst ud fra egne eksempler.

Generationsskifte i levende live

Hovedspørgsmålets anden del omhandler hvilke muligheder, der er for at generationsskifte selskabet i levende live. Denne del vil tage udgangspunkt i nedenstående 3 situationer:

1. Salg af selskabet til Kim.
2. Overdragelse til Kim ved gave.
3. Løbende overdragelse.

Spørgsmålet skal virke perspektiverende til hovedspørgsmålets første del vedrørende generationsskifte ved død, og illustrere hvordan overdragelsen af selskabet til Kim kan foretages inden Eriks død.

De 3 situationer vil blive belyst ud fra nedenstående spørgsmål:

- Hvordan vil overdragelsen i den enkelte situation foregå?
- Hvilke fordele og ulemper er der for Erik og Kim ved den beskrevne situation?
- Hvilken situation er optimal, når der skal tages hensyn til hhv. Erik og Kim?

4.3 Afgrænsning

For at kunne begrænse afhandlingens omfang til de retningslinjer, der er udarbejdet for afhandlinger på Cand. Merc. Aud. Studiet på Aalborg Universitet, er det nødvendigt at foretage en række afgrænsninger.

Generationsskifte er et bredt emne, som kan omhandle alle typer og størrelser af virksomheder. Denne afhandling tager udgangspunkt i et mindre hovedaktionærselskab med 15 ansatte, hvor Erik

ejer samtlige aktier i selskabet. Afhandlingen vil derfor ikke omhandle personligt ejede virksomheder og ej heller større selskaber herunder børsnoterede selskaber.

Et generationsskifte er ofte en lang proces, hvor der hele vejen igennem er følelsesmæssige aspekter/bløde værdier, der skal tages hensyn til. Afhandlingen vil ikke omhandle det følelsesmæssige aspekt / de bløde værdier, der er involveret i et generationsskifte, idet der hovedsageligt er valgt at fokusere på de hårde aspekter/værdier ved et generationsskifte, så som skatte-, afgifts- og arveretlige problemstillinger samt likviditeten ved et generationsskifte, hvor der fokuseres på, hvordan selskabet kan overdrages til sønnen Kim og dermed sikre selskabets overlevelse efter et generationsskifte. Afhandlingen vil heller ikke omhandle de eventuelle tiltag, der skal laves i selskabet for, at dette kan overleve efter generationsskiftet er foretaget som f.eks. fastholdelse af kunder, leverandører m.v.

Planlægningen af et generationsskifte i levende live omhandler ofte forskellige omstrukturingsmodeller, og ændring af strukturen i selskabet for at forbedre/optimere sælger og købers stilling. Afhandlingen vil ikke omhandle omstrukturingsmodeller, da afhandlingen ville blive for omfangsrig. Afhandlingen vil derimod kun omhandle 3 udvalgte overdragelsesmodeller (salg, overdragelse ved gave og løbende overdragelse) ved generationsskifte af selskabet i levende live som perspektivering til, hvordan overdragelsen af selskabet kan foretages, hvis generationsskiftet foretages efter faderens død.

Afhandlingen afgrænses endvidere fra at omhandle personer, der ikke har domicil i Danmark på død tidspunktet, idet den danske arvelov alene omhandler personer med domicil i Danmark. Afhandlingen vil derfor ikke omhandle dødsboer, der er omfattet af arveregler i udlandet.

Afhandlingen er som udgangspunkt baseret på case-familien/virksomheden, hvorfor der afgrænses fra personer, der er enlige på død tidspunktet, samt der afgrænses endvidere fra insolvente boer samt insolvente arvinger. Der er derfor også valgt at afgrænse afhandlingen fra at omhandle speciel lovgivning for generationsskifte indenfor f.eks. landbrug.

4.4 Metode

Formålet med afhandlingen er at analysere mulighederne og konsekvenserne ved generationsskifte af Eriks selskab efter hans død, samt hvilke muligheder er der for at skifte selskabet i levende live.

Afhandlingen er struktureret omkring problemformuleringens to dele af hovedspørgsmålet:

- Generationsskifte ved død
- Generationsskifte i levende live – overdragelses muligheder for selskabet

Afhandlingen tager udgangspunkt i teoretisk viden, som underbygges af praktiske eksempler baseret på en case-virksomhed / familie. Denne kombination er udarbejdet for at give læseren en bedre indsigt i og en bredere forståelse af mulighederne og konsekvenserne af teorien i praksis, herunder understøtter eksemplerne teorien, og gør teorien mere overskuelig.

Det er valgt at opdele afhandlingen i de to dele af hovedspørgsmålet for at belyse hovedaktionærens muligheder ved et generationsskifte, og dermed også hans mulighed for at have indflydelse herpå.

Der tages udgangspunkt i generationsskifte ved død, hvorefter det er valgt at medtage generationsskifte i levende live for at belyse forskellen mellem disse scenarier. Ved generationsskifte ved død medtages både scenariet for, hvordan et ikke-planlagt generationsskifte ved død forløber, hvor hovedaktionæren ikke har indflydelse på fordelingen af arven, samt en situation med et planlagt generationsskifte ved død, hvor der vises, hvordan testamenter og oprettede særejer kan have indflydelse på et generationsskifte ved død.

For yderligere at få et aspekt ind i opgaven, er det valgt at medtage generationsskifte i levende live, hvor det kan ses, hvordan et planlagt generationsskifte kan foretages, mens hovedaktionæren stadig er i live, og dermed direkte kan have indflydelse på skiftets udførelse.

Denne indgangsvinkel med flere forskellige scenarier giver læseren/hovedaktionæren en mulighed for at få et indblik i, hvordan en virksomhed kan eller vil blive overdraget, både hvis virksomheden generationsskiftes i levende live, eller hvis der ikke gøres noget nu, og man dermed overlader virksomhedens fremtid til fordeling efter loven efter sin død.

Det er vigtigt at få ovennævnte indblik i hvad, der kan ske, hvis hovedaktionæren ikke udarbejder en plan for generationsskiftet herunder opretter særeje / testamenter, hvis virksomheden skal generationsskiftes ved død. Dette har eller kan have stor indflydelse på de beslutninger den enkelte hovedaktionær skal foretage i forhold til at sikre sin virksomheds beståen efter et generationsskifte.

Afhandlingen vil som nævnt være opdelt i generationsskifte ved død og i levende live.

Generationsskifte ved død:

Dette emne vil være opdelt i 3 underemner:

- Arveloven
- Værdiansættelse
- Dødsbøbeskatning

Arveloven.

I dette afsnit vil reglerne i arveloven analyseres og gennemgås. Der vil blive redegjort for hvem, der kan arve og hvilke regler, der er for tvangsarv, samt hvilken indflydelse det er muligt at have gennem testamenter og særejer. I denne sammenhæng analyseres fordele og ulemper ved lovens regler.

Efter ovenstående gennemgang vil der blive gennemgået 3 scenarier med praktiske eksempler på, hvordan arven kan fordeles, alt efter hvordan faderen i casen har forholdt sig inden sin død:

1. Arven fordeles efter loven uden Eriks indflydelse via testamente mv.
2. Arven fordeles med Eriks indflydelse gennem testamente mv. hvor sønnen Kim fordeles, således at selskabet, har de bedst mulige overlevelsesmuligheder
3. Arven fordeles med Eriks indflydelse gennem testamente mv. hvor arven fordeles "ligeligt" mellem arvingerne.

Efter eksemplerne vil disse blive diskuteret og sammenlignet.

Værdiansættelse

Når det i ovenstående afsnit vedrørende arveloven er klargjort, hvem der kan arve, samt hvordan arven kan fordeles er det næste skridt at se på værdiansættelsen af dødsboet. Afsnittet vil indeholde en analyse af mulighederne for værdiansættelse af aktiver og passiver i et dødsbo. Herefter vil der udarbejdes en værdiansættelse af boet efter Erik, hvorefter fordele og ulemper ved værdiansættelsen diskuteres.

Dødsbøbeskatning

Når aktiver og passiver i boet er opgjort og værdiansat, kan man gå i gang med at se på mulighederne for beskatningen af boet, og hvordan der skal ske udlodning. Herunder er det også vigtigt at se på likviditeten.

I afsnittet om dødsbobebskatning vil reglerne herfor indledningsvist blive analyseret. Der vil blive redegjort for, hvilke muligheder der er for beskatning af Eriks dødsbo, samt hvornår der kan udloddes aktiver samt hvilke betingelser, der skal være opfyldt for, at man kan anvende reglerne for succession.

Herefter vil der gennemgås eksempler på, hvordan arven kan fordeles ved beskatning i boet eller ved anvendelse af succession. Det vil herigennem analyseres, hvilke konsekvenser (fordele og ulemper) det vil få for Kim, som skal overtage selskabet samt boet som helhed. Dette scenario vil blive udarbejdet for samtlige 3 situationer, der er anført ovenfor under arveloven.

Eksemplerne vil blive sammenlignet og diskuteret.

Der vil efter gennemgangen af samtlige 3 underemner for generationsskifte ved død blive analyseret og diskuteret, hvilken situation, der er mest hensigtsmæssig, når der skal generationsskiftes ved død.

Generationsskifte i levende live:

Afsnittet vedrørende generationsskifte i levende live vil tage udgangspunkt i 3 muligheder for, hvordan selskabet kan skiftes til Kim, hvis skiftet sker, mens Erik er i live:

- Salg af selskabet til Kim.
- Overdragelse til Kim ved gave.
- Løbende overdragelse.

De 3 situationer vil blive analyseret i forhold til, hvordan overdragelsen ville kunne foregå i den enkelte situation samt hvilke fordele og ulemper, der er ved overdragelsesmetoden.

Efter denne indledende analyse, gennemgås eksempler på, hvordan overdragelsen likviditetsmæssigt vil se ud for Kim og Erik. Metoderne vil herefter sammenlignes og det diskuteres, hvilken situation er den mest fordelagtige for Kim og Erik.

Afslutningsvist vil afhandlingen indeholde et afsnit, hvor det diskuteres, hvorvidt det er mest fordelagtigt at generationsskifte i levende live eller ved død samt diskussion af fordelene og ulemperne ved afhandlingens nævnte eksempler.

5 Generationsskifte ved død

5.1 Arveloven

Nedenstående afsnit indeholder en gennemgang og analyse af reglerne i arveloven. Der vil blive redegjort for hvem, der kan arve og hvilke regler, der er for tvangsarv, samt hvilken indflydelse det er muligt at have gennem testamenter, særejer m.v. I denne sammenhæng laves der en analyse af fordele og ulemper ved lovens regler.

Danmarks arvelov blev seneste revideret i juni 2007, og ændringerne blev gældende fra og med 1. januar 2008. Det var tilsigtet med Arvelovsudvalgets arbejde, at de skulle tilpasse arvereglerne til de nye familiemønstre, forbedre ægtefællens stilling på bekostning af børn, gennemføre nye regler om tvangsarv samt lette generationsskiftet for erhvervslivet³. Udvalgets arbejde har givet udsalg i væsentlige ændringer i forhold til den indtil 1. januar 2008 gældende arvelov fra 1964. Nedenfor gennemgås kun de nugældende regler.

5.1.1 Hvem har ret til at arve?

Arv kan opdeles i 2 grupper:

- legal arveret
- testaments arv

Disse 2 grupper vil blive gennemgået i de følgende afsnit.

5.1.1.1 Legal arveret

Arveladerens slægt opdeles i slægtsgrupper/arveklasser med henblik på at udpege de personer, der typisk vil stå arveladeren særligt nært.

Arveklasserne består af

1. Livsarvingerne
2. Forældrelinjen
3. Bedsteforældrelinjen osv.

Klassernes opdeling betyder, at såfremt der bare er én arving i en nærmere arveklasse, så tilfalder der ikke arv til personer i en fjernere arveklasse. F.eks. hvis arveladeren har et barn, som tilhører

---

³ http://www.boellaw.dk/dk/Uploads/diverse/ny_arvelov.pdf

arveklassen under livsarvinger, så vil arven gå til barnet, og vil dermed ikke skulle fordeles videre til arveladerens forældre eller bedsteforældre.

Første arveklasse - arveladers nærmeste slægtsarvinger - er livsarvingerne, som består af arveladers børn og disses efterkommere jf. AL § 1 stk. 2. På nuværende tidspunkt omfatter begrebet børn (livsarvinger): ægtebørn, børn udenfor ægteskab samt adoptivbørn⁴. Livsarvingerne er de eneste, der tager arv i konkurrence med længstlevende ægtefælle, hvis en sådan eksisterer jf. AL § 9 stk. 1. Det er også kun livsarvinger og ægtefæller, der kan være tvangsarvinger jf. AL § 5 stk. 1. Det er i arveloven defineret, at børn er en arveladers nærmeste slægtsarvinger, samt at børn arver lige⁵. Er et barn af arveladeren død før arveladeren, træder barnets børn i barnets sted og arver indbyrdes lige jf. AL § 1 stk. 2, som også kaldes stirpalgrundsætningen.

I de tilfælde hvor arveladeren hverken efterlader sig en ægtefælle eller livsarvinger, arver 2. arveklasse – forældrelinjen jf. AL § 9 stk. 2. Det vil sige, at arven i første omgang går til arveladerens forældre, der arver lige jf. AL § 2 stk. 1. Forældrene er hver for sig stammer i arvedelingen, hvilket betyder, at hvis en af forældrene er døde ved arveladerens død, træder forælderen livsarvinger i den pågældendes sted under konsekvent anvendelse af stirpalgrundsætningen jf. AL §2 stk. 1, 1. og 2. pkt. Det er kun i de tilfælde, at den ene forælder overhovedet ikke efterlader sig livsarvinger, at den pågældendes andel af arven går til den anden forælder eller dennes livsarvinger, der på denne måde arver den fulde arv fra arveladeren jf. Al § 2 stk. 2, 3. pkt.

Arven går kun videre til 3. arveklasse – bedsteforældrelinjen – hvis arvelader hverken efterlader sig en ægtefælle, børn eller arvinger i 2. arveklasse – forældre, søskende/halvsøskende og deres afkom m.v.

Tredje arveklasse består af arveladerens bedsteforældre og deres børn, men ikke fjernere livsarvinger jf. AL §3 stk. 1 og 2. Begrænsningen i denne arveklasse er begrundet med *”at den vidtstrakte slægtsarv står i misforhold til fjernere slægtskabsforholds aftagende betydning, at arv til fjernere slægtninge har ringe praktisk betydning og volder urimeligt besvær, og at de arvebeløb, som er tilfaldet fjerne slægtsarvinger, sædvanligvis har været meget små beløb”*⁶.

---

⁴ Nørgaard, Irene (2008): Arveret, Jurist- og økonomforbundets forlag, 5. udgave, 3. oplag, s. 39

⁵ AL § 1 stk. 1

⁶ Nørgaard, Irene (2008): Arveret, Jurist- og økonomforbundets forlag, 5. udgave, 3. oplag, s. 41

Arvedelingen i denne arveklasse fordeles lige mellem bedsteforældrene, hvilket vil sige $\frac{1}{4}$ til hver bedsteforælder - $\frac{1}{2}$ til moderens forældre og $\frac{1}{2}$ til faderens forældre. Er en af bedsteforældrene død før arveladeren overgår dennes andel af arven til den afdøde bedsteforælders børn jf. AL § 3 stk. 2.

Hvis der hverken findes arvinger efter lovens regler eller efter et af arveladeren udarbejdet testamente, tilfalder den afdødes formue staten jf. AL § 95 stk. 1. Der er dog mulighed for at gøre indsigelse herimod, hvis det menes, at forholdene særligt taler for det jf. AL § 95 stk. 2 og 3.

Efterlader arvelader sig både en ægtefælle samt livsarvinger, arver ægtefællen halvdelen af boet. Hvis der ikke er livsarvinger arver ægtefællen alene jf. AL § 9. En ægtefælle og livsarvinger, herunder også benævnt tvangsarvinger, kan ikke gøres arveløse gennem et testamente, hvorved der altid vil være tvangsarv til disse personer. Arven til tvangsarvinger kan dog minimeres.

Tvangsarven udgør som minimum $\frac{1}{4}$ af boet. Dette betyder, at arveladeren har fri testationskompetence over de sidste $\frac{3}{4}$ af boet. Børnenes tvangsarv kan jf. AL § 5 stk. 2 begrænses til 1.140.000 kr.⁷ pr. barn ved testamente. En ægtefælles tvangsarv kan der ikke sættes beløbsbegrænsninger på.

Som følge af ovenstående gennemgang og analyse af den legale arveret har Erik tre arvinger: ægtefællen Lise og livsarvingerne Kim og Lars. Da Erik har arvinger i første arveklasse, skal hele arven fordeles her og ikke i fjernere arveklasser.

5.1.1.2 Testamentsarv

Testamentsarv er den del af arven, som arvelader kan råde over ved at oprette gyldigt testamente. Som nævnt ovenfor udgør $\frac{1}{4}$ af boet tvangsarv, hvorved $\frac{3}{4}$ af boet er fri i forhold til fordeling heraf efter arveladeres ønsker. Arveladeren har frit valg over hvilke personer, velgørende formål eller lignende, der skal indsættes i testamentet som arvinger, og fordelingen af arven på de valgte arvinger er også fri⁸.

Arveladeres testationskompetence kan opdeles i kvantitativ- og kvalitativ testationskompetence. Den kvantitative testationskompetence betyder, at i de tilfælde, hvor der er livsarvinger, kan arvelader maksimalt råde over $\frac{3}{4}$ af sin formue⁹ (100% af formuen minus tvangsarven). Som ovenfor nævnt kan livsarvingers tvangsarv begrænses beløbsmæssigt til 1.140 tkr. pr. barn.

⁷ Bekendtgørelse om regulering af beløb i henhold til arveloven § 2. Pristalsreguleres årligt.

⁸ Nørgaard, Irene (2008): Arveret, Jurist- og økonomforbundets forlag, 5. udgave, 3. oplag, s. 149

⁹ AL § 5 stk. 1 og AL § 10 stk. 1

Den kvalitative testationskompetence betyder, at i de tilfælde, hvor der er livsarvinger, kan arvelader råde over genstande, som samlet har en værdi, der overstiger den testationsfrie del af formuen, hvilket giver mulighed for at lette generationsskifter, da en livsarving kan udtage aktiver af boet, der overstiger arvingens arvelod, hvis der sker betaling af differencebeløbet kontant til boet, en eventuel ægtefælles rettigheder/ samtykkereglerne vedrørende f.eks. familiens bolig m.v. skal dog overholdes¹⁰.

Ved oprettelse af et testamente kan arvelader indenfor visse grænser som omtalt ovenfor bestemme, hvem der skal arve, og hvor meget eller hvilket aktiv den enkelte arving skal modtage. Herudover kan arvelader bestemme om, den enkelte arving skal have status som arving eller legatar. Der kan endvidere træffes beslutning om, om arven skal være arvingens særeje eller fælleseje, om arven skal båndlægges eller om der skal indsættes yderligere betingelser for arven. Der kan eventuelt indsættes en betingelse om alder ved udbetaling af arven. Der kan endvidere ved oprettelse af testamente indsættes en successionsrækkefølge, så arven tilfalder en bestemt arving på første plads, og derefter en eller flere andre arvinger/legatarer på 2. pladsen og følgende pladser.

Ved oprettelse af testamente vil Erik udelukkende testere sin formue til Lise, Lars og Kim. Der er ikke yderligere testamentsarvinger i spil.

5.1.2 Ægtefællers formueforhold

5.1.2.1 Formuefællesskab

Ved indgåelse af ægteskab har ægtefællerne som udgangspunkt formuefællesskab. Dette betyder ikke, at ægtefællerne har sameje¹¹, men formuefællesskabet medfører, at ægtefællernes samlede formue skal deles ved ægteskabets ophør. I formuefællesskabet er der som hovedregel særråden og særhæften. Dette indebærer, at hver ægtefælle råder 100% over sin egen bodel¹², samt at hver ægtefælle hæfter 100% for sin egen gæld. Der er visse undtagelser til disse regler vedr. særråden og særhæften jf. RVL §§ 11 og 18. For eksempel er en af undtagelserne til særråden, at fast ejendom, der tjener til familiens bolig, ikke kan sælges eller pantsættes uden samtykke fra den anden ægtefælle.

---

¹⁰ AL § 50 stk. 2

¹¹ Sameje indebærer at aktivet ejes af flere i forening med en brøkdelt til hver, Nørgaard, Irene m.fl. (2009): Familieret, Jurist- og økonomiforbundets forlag, 1. udgave, 1. oplag, s. 131

¹² Den del af fællesboet, som ægtefællen har indbragt ved ægteskabets indgåelse eller under ægteskabets beståen jf. Nørgaard, Irene m.fl. (2009): Familieret, Jurist- og økonomiforbundets forlag, 1. udgave, 1. oplag, s. 111

Undtagelse for særhæften er, at begge ægtefæller hæfter for gæld, der er oprettet til den daglige husholdning samt til børnenes og hustruens fornødenheder.

Formuefællesskabet benævnes den legale formueordning, dette betyder, at det er den formueordning, der følger direkte af loven jf. RVL § 15 stk. 1. Denne formueordning anses derfor som gældende i de tilfælde, hvor ægtefællerne ikke har aftalt andet. Formuefællesskabet opstår ved ægteskabets indgåelse og ophører ved blandt andet skilsmisse og død.

Formuefællesskabet kan under ægteskabet bringes til ophør ved oprettelse af gyldig ægtepagt om særeje. Dette er dermed en mulighed for ægtefællerne at have indflydelse på fordelingen af deres formue. Se nærmere om særejer i det efterfølgende.

5.1.2.2 Særejer

En ægtefælles særeje er ægtefællens særlige formue. Denne del af formuen er ikke omfattet af formuefællesskabsreglerne. Særejer oprettes gennem gyldige ægtepagter, og ægtefællerne kan dermed i løbet af ægteskabet bestemme fordelingen af deres formue ved en eventuel skilsmisse eller ved død¹³. Særejer oprettes for at sikre aktivet, og beskytte det i forbindelse med deling af boet.

Oprettelse af særeje er en af de muligheder Erik har for at få indflydelse på fordelingen af arven efter ham selv.

Der er flere former for særejer, som kan oprettes. Hvilken form for særeje, der skal oprettes, afhænger af, hvad ægtefællerne har brug for ved fordelingen af formuen. De enkelte særejeformer vil kort blive gennemgået nedenfor.

5.1.2.2.1 Fuldstændigt særeje

Denne særejeform opretholdes både ved skilsmisse og død. Der sker dermed ikke lighedeling af aktiver, der er omfattet af fuldstændigt særeje ved deling af boet, uanset hvilken begrundelse der ligger til grund for skiftet. Rådigheden over et fuldstændigt særeje er ikke begrænset, hvilket betyder, at den afdøde ægtefælle inden sin død kan sælge eller testere over samtlige fuldstændige særejer uden samtykke fra ægtefællen¹⁴.

---

¹³ Der er dog specifikke regler vedr. gaver mellem ægtefæller.

¹⁴ AL § 90, Nørgaard, Irene m.fl. (2009): Familieret, Jurist- og økonomiforbundets forlag, 1. udgave, 1. oplag, s. 135-136

5.1.2.2.2 Skilsmisssæreje

Skilsmisssæreje er en lovlig kombination af fælleseje og særeje. Særejetypen medfører i praksis, at ægtefæller ved ægtepagt kan aftale, at ægtefællerne i en skilsmisse- / separationssituation hver især beholder det, den enkelte ægtefælle ejer, men at der er formuefællesskab ved et dødsboskifte.

Et skilsmisssæreje medfører også muligheden for, at længstlevende ægtefælle kan sidde i uskiftet bo med disse aktiver.

5.1.2.2.3 Kombinationssæreje

Dette er en af de mest anvendte aftalevarianter indenfor ægtefællevanlige aftalemuligheder i relation til dødsboskifte¹⁵. Denne særejetype medfører, at der aftales en kombination af fuldstændigt og skilsmisssæreje. Dette medfører, at der kan aftales fuldstændigt særeje for f.eks. den længstlevende ægtefælle, hvem end det måtte blive. Ulempen ved aftalen er, at der i mindst samme omfang, som det fuldstændige særeje dækker, skal være skilsmisssæreje i ægteskabet. Dette betyder, at der ved den ene ægtefælles død bliver dennes særeje skilsmisssæreje, som på dødsboskiftet betragtes som fælleseje, hvorimod den længstlevende ægtefælles særeje på dette tidspunkt bliver fuldstændigt særeje, som ikke medtages ved skiftet.

Ved anvendelse af kombinationssæreje kan det også bestemmes, at en bestemt ægtefælle eller førstafødte skal have særeje. Særejeformen begrænses dermed ikke til at omfatte begrebet ”den længstlevende”.

Det vigtigste er, at formuernes status først endeligt fastlægges ved førstafødtes død, hvilket betyder, at man her kan bestemme, om hver enkelt ægtefælles formue skal være skilsmisssæreje eller fuldstændigt særeje, og dermed bestemme hvilken del af formuen, der skal skiftes og hvordan denne skal skiftes.

5.1.2.2.4 Brøkdelsæreje

Brøkdelsæreje kan anvendes på både et bestemt aktivs værdi eller en del eller hele formuen. Som navnet på særejet indikerer gøres en brøkdel af fællesformuen til særeje. Det kan herefter aftales, om brøkdelsærejet er skilsmisse- eller fuldstændigt særeje. Der kan aftales brøkdelsæreje om 100% af ægtefællens formue, og herefter opdele særejet i brøkdele af skilsmisssæreje og fuldstændigt særeje. Ved denne type af særeje kan der ikke spekuleres i anvendelse af den ene type formue

---

¹⁵ Nørgaard, Irene m.fl. (2009): Familieret, Jurist- og økonomiforbundets forlag, 1. udgave, 1. oplag, s. 149

frem for den anden, idet beregningen af brøkdelsærejet tager udgangspunkt i 100% af formuens værdi, og herefter beregner man brøkdelsprocenten.

Brøkdelsærejer kan f.eks. kombineres med tidsbegrænsede særejer og derved fremgå som et aftrapningssæreje. Et brøkdelsæreje kan dog ikke tidsbegrænses på en sådan måde, at særejebrøken vokser, idet dette vil betyde, at fællesejebrøken tidsbegrænses. Det er kun særejer, der kan tidsbegrænses.

5.1.2.2.5 Genstandsbestemt særeje

Ægtefæller kan aftale, at en bestemt del af formuen skal være særeje. Denne del kan være et eller flere aktiver, hvorfor ægtefællerne skal aftale særeje om specifikke genstande, som er underlagt det såkaldte specificationskrav. Et genstandsbestemt særeje kan f.eks. være fast ejendom eller en bil.

5.1.2.2.6 Anpartssæreje

I det tilfælde hvor et aktiv er anskaffet for både særeje- og fællesejemidler opstår der et anpartssæreje. Dette sker grundet surrogationsprincippet, hvorved det, der erstatter et særeje, automatisk får særejestatus. I litteraturen er der dog usikkerhed om et sådant særeje er gyldigt¹⁶.

5.1.2.2.7 Tidsbegrænset særeje

Ifølge RVL § 28 stk. 2 kan ægtefæller aftale, at en særejebestemmelse skal være tidsbegrænset. Tidsbegrænsningen må ikke afhænge af en uvis begivenhed. Ægtefællerne skal på tidspunktet for aftalens indgåelse kunne fastlægge datoen for særejets udløb. Tidsbegrænsningen kan kun omfatte særejer, og dermed ikke fælleseje, ligesom tidsbegrænsningen kun kan omfatte, at særejet indskrænkes og ikke, at et skilsmisssæreje udvides til et fuldstændigt særeje på et senere nærmere aftalt tidspunkt.

5.1.2.2.8 Aftrapningssæreje

Denne type for særeje er som navnet indikere en bestemmelse om, at et særeje aftrappes helt eller delvist, og dermed overgår aftrapningssærejet til en anden formueform f.eks. aftrappes et fuldstændigt særeje til at være en del af fællesformuen.

Om der oprettes særejer i ægteskabet, eller der er fuldstændigt formuefællesskab, så har den længstlevende ægtefælle dog altid ret til at arve efter førstafdøde. Dette vil blive gennemgået nedenfor.

---

¹⁶ Nørgaard, Irene m.fl. (2009): Familieret, Jurist- og økonomiforbundets forlag, 1. udgave, 1. oplag, s. 146

5.1.2.3 Ægtefællers legale arveret

Som tidligere nævnt arver ægtefællen $\frac{1}{2}$ af arveladerens formue, når der også er livsarvinger jf. AL §9 stk. 1. Arven omfatter arveladerens boslod og eventuelle særeje. $\frac{1}{4}$ af den legale arv er ægtefællens tvangsarv jf. AL § 10. I det tilfælde hvor arveladeren ikke efterlader sig livsarvinger, er ægtefællen legal arving til hele formuen og tvangsarving til $\frac{1}{4}$ heraf jf. AL § 9 stk. 2.

Udover fordelene ved at ægtefællen altid vil arve en vis andel efter førstafdøde, så er der en række øvrige fordele som ægtefæller har i forbindelse med et skifte. Disse gennemgås i det følgende.

5.1.2.4 Ægtefællers særlige fordele på skifte

Der er en række fordele for længstlevende ægtefælle på skifte, som både gælder, når der skiftes direkte efter førstafdødes død, og når der skiftes i længstlevendes levende live efter uskiftet bo.

Fordelene dækker både ved den kvantitative – og kvalitative deling af boet. Herudover er der regler i AL kapitel 5, som giver den længstlevende mulighed for henstand med udbetaling af arven til førstafdødes livsarvinger. Nedenfor redegøres for disse fordele.

5.1.2.4.1 Forlods udtagesret – AL §11 stk. 1

I det omfang genstande i boet udelukkende tjener til den længstlevendes personlige brug, og hvis disse genstandes værdi ikke står i misforhold til ægtefællernes formueforhold, eller de er erhvervet til mindreårige børns brug, kan den længstlevende ægtefælle forlods udtage disse genstande. Værdien af disse genstande medregnes ikke ved boopgørelsen, og værdien heraf fratrækkes ej heller i ægtefællens krav bos- og arvelod, og fragår heller ikke i ægtefællens krav efter AL § 11 stk. 2. Der kan udtages forlods af både fællesboet samt førstafdødes særeje. Det er en betingelse for forlods udtagelse, at der efter dækning af kreditorerne er midler i behold i fællesboet og/eller i førstafdødes særeje¹⁷.

Retten til forlods udtagelse kan ikke fratages den længstlevende ægtefælle ved bestemmelse herom i et testamente jf. AL § 14 modsætningsvis.¹⁸

---

¹⁷ Nørgaard, Irene (2008): Arveret, Jurist- og økonomforbundets forlag, 5. udgave, 3. oplag, s. 66

¹⁸ Nørgaard, Irene (2008): Arveret, Jurist- og økonomforbundets forlag, 5. udgave, 3. oplag, s. 67

5.1.2.4.2 Suppleringsarv – AL § 11 stk. 2

Længstlevende ægtefælle har ret til suppleringsarv, hvilket betyder, at ægtefællen har ret til at udtage værdier af boet efter førstafdøde (førstafdødes boslod samt særeje), således at værdien heraf inklusiv ægtefællens boslod samt særeje udgør op til 680 tkr.¹⁹

Ved beregningen af beløbet på 680 tkr. skal der tages hensyn til beløb, der tilfalder den længstlevende ægtefælle fra forsørgertabserstatning, livsforsikringer, pensionsydelse samt lignende ydelser, som kommer til udbetaling ved førstafdødes død. Længstlevendes egne pensionsrettigheder og lignende medregnes ikke ved beregningen, medmindre beløbene kommer til udbetaling ved dødsfaldet jf. AL § 11 stk. 3.

AL § 11 stk. 4 indeholder dog en særlig rettighed for særlivsarvinger efter den førstafdøde. Denne rettighed bestemmer, at særlivsarvinger (førstafdødes særbørn) kan overtage et aktiv fra førstafdødes bo, uanset længstlevende ægtefælles ret til suppleringsarv, ved at indbetale aktivets vurderingspris kontant til boet. Denne rettighed er dog kun gældende, hvis aktivet har en særlig erindringsværdi for særlivsarvingen. Herudover kan særlivsarvingen ikke overtage aktiver, der er omfattet af den forlods udtagelsesret jf. AL § 11 stk. 1, eller i det tilfælde aktivet er et samtykkekrævende fællesaktiv f.eks. fast ejendom, der tjener til familiens bolig jf. AL § 91 stk. 2.

5.1.2.4.3 Udlægs- og udløsningsret af fælleseje/særeje

For sit bos- og arvelod kan den længstlevende ægtefælle overtage fællesejeaktiver i dødsboet til vurderingsbeløbet. Ønsker ægtefællen at overtage aktiver, der overstiger dennes bos- og arvelod, kan dette lade sig gøre ved kontant indbetaling af det overskydende beløb til boet. Den længstlevende ægtefælle har fortrinsret til at udtage fællesejeaktiverne, hvis der er et aktiv, som både ægtefællen og en arving vil overtage jf. AL § 12 stk. 2. Særlivsarvinger har dog fortrinsret jf. ovenstående vedr. aktiver med særlig erindringsværdi jf. AL § 11 stk. 4, som også giver arvingen en udløsningsret²⁰.

Vedrørende førstafdødes fuldstændige særeje har den længstlevende ægtefælle ikke udløsningsret jf. AL § 13, men har dog ret til udlæg i aktiver til vurderingsbeløbet indenfor ægtefællens arvelod i særejet. Ægtefællen har samme fortrinsret som ved fælleseje overfor arvinger, samt at særlivsarvinger har samme fortrinsret ved aktiver med erindringsværdi.

¹⁹ Bekendtgørelse om regulering af beløb i henhold til arveloven § 3. Pristalsreguleres årligt.

²⁰ Nørgaard, Irene (2008): Arveret, Jurist- og økonomiforbundets forlag, 5. udgave, 3. oplag, s. 73

Hvis ægtefællen i sameje med boet ejer et aktiv, der overstiger ægtefællens arvelod, er der mulighed for ægtefællen til at udtage aktivet mod betaling af det overskydende beløb kontant til boet.

Ovenstående kan dog ikke anvendes på aktiver, som førstafdøde har rådet over ved testamente jf. AL §§ 90 og 91, eller hvis der er udarbejdet samejeoverenskomst vedr. et aktiv, som boet ejer i sameje med længstlevende ægtefælle.

5.1.2.4.4 Henstand

Reglerne om henstand er udarbejdet til at sikre, at den længstlevende ægtefælle har interesse i at bevare familiens ejerbolig²¹. Den hovedsaglige grund til, at der gives henstand er dermed, at arven ikke kan udbetales uden afhændelse af aktiver f.eks. fast ejendom, som anses som nødvendige for, at længstlevende ægtefælle kan opretholde hjemmet eller sit erhverv. Reglerne gælder både for førstafdødes fælles- og særeje, samt også om livsarvingerne er fælles- eller særbørn. Henstanden kan gives helt eller delvist. Der kan gives henstand i 5 år, som kan forlænges yderligere 5 år. Der skal dog tidligst ske udbetaling af arven, når en fællesarving fylder 18 år. Der skal dog i henstandsperioden stilles sikkerhed for arven, og denne skal forrentes.

I det tilfælde der gives henstand med udbetaling af arven, gives der også henstand med betaling af arvekravets boafgift jf. BAL § 36 stk. 6.

5.1.2.4.5 Uskiftet bo

Den længstlevende ægtefælle har som udgangspunkt mulighed for at hensesidde i uskiftet bo. Dette medfører, at længstlevende overtager rådigheden over hele fællesboet (førstafdødes fuldstændige særeje skal skrives straks efter dødsfaldet), og dermed ikke skal udrede arv til livsarvinger jf. AL § 17. Skiftet af fællesboet udskydes dermed til et hvilket som helst senere tidspunkt f.eks. skal der skiftes, hvis den længstlevende ægtefælle indgår et nyt ægteskab, eller ultimativt ved den længstlevendes død. Der kan skiftes på et hvilket som helst tidspunkt med en eller flere arvinger jf. AL § 26 stk. 1.

Det er kun muligt at sidde i uskiftet bo med førstafdødes særbørn, hvis disse har givet deres samtykke hertil. Derudover skal den længstlevende ægtefælle være solvent for at sidde i uskiftet bo. Ved vurdering af solvenskravet skal midler frigivet til længstlevende ægtefælle i forbindelse med

---

²¹ Nørgaard, Irene (2008): Arveret, Jurist- og økonomforbundets forlag, 5. udgave, 3. oplag, s. 77

arv og udbetaling af forsikrings- og pensionsbeløb medtages i vurderingen jf. AL § 19 stk. 1, idet udbetalingen af disse midler kan gøre at den længstlevende ægtefælle bliver solvent.

5.1.3 Testamenter

Ovenstående er redegjort for hvordan arven fordeles, hvis der ikke er oprettet testamente, hvilket vil sige de legale arveregler. Hvis arvelader derimod ønsker en anden fordeling af arven mellem slægtninge, ikke-slægtninge eller juridiske personer som f.eks. kattens værn eller kræftens bekæmpelse, kan dette kun ske ved oprettelse af et testamente.

Erik vil ved oprettelse af testamente have stor indflydelse på fordelingen af arven efter ham selv. Han kan dog kun testere over den del af arven, der ikke er tvangsarv til Lise og sønnerne.

Hvor stor en andel af arveladers formue, der kan testes over afgøres blandt andet af tvangsarvereglerne, som er nævnt ovenfor. En person, der arver på baggrund af et testamente, kaldes testamentsarving.

Den reviderede arvelov forøgede arveladers testationskompetence, idet friarven blev forhøjet fra $\frac{1}{2}$ til $\frac{3}{4}$, giver dette arvelader en større mulighed for at fordele sin formue i forhold til egne ønsker. Dette giver også mulighed for, at større aktiver som f.eks. en virksomhed ikke nødvendigvis skal deles mellem flere arvinger, men kan testes til en bestemt arving evt. med visse forbehold.

5.1.3.1 Testamentshabilitet

For at kunne oprette et testamente skal man være habil på oprettelsestidspunktet. Reglerne vedrørende habilitet ved oprettelse af testamente findes i AL §§ 62 og 72-74. Såfremt testator ikke opfylder disse krav, er testamentet ugyldigt grundet inhabilitet. Kravene er gennemgået i de efterfølgende afsnit.

5.1.3.1.1 Aldersbetingelsen

Den generelle testamentshabilitet er omfattet af AL § 62. Det vil sige, at samtlige personer, der opretter testamente, skal opfylde denne regel for, at testamentet er gyldigt.

Reglen fastslår, at det kun er personer, der er fyldt 18 år, eller har indgået ægteskab inden det fyldte 18. år, der kan oprette et gyldigt testamente. Der er dog en undtagelse til alderskravet, idet personer, der er fyldt 15 år, har ret til at råde over egne ejendele ved testamente, som personen i øvrigt selv kan råde over jf. VML § 42. Dette medfører, at en person, der er fyldt 15 år, kan testere over det,

personen selv har tjent efter det fyldte 15. år samt friarv og gave, som personen har fri rådighed over.

5.1.3.1.2 Evne til fornuftsmæssig råden

Et andet gyldighedskriterium for et testamente er, at testator på testamentsoprettelsestidspunktet er i stand til fornuftsmæssigt at råde over sine ejendele. Ifølge AL § 74 er et testamente ugyldigt, hvis testator på oprettelsestidspunktet mangler evnen til at råde fornuftsmæssigt over sine ejendele grundet sindssygdom, herunder svær demens, hæmmet psykisk udvikling med videre. Det er dog ikke nok, at personen var f.eks. sindssyg på tidspunktet for oprettelsen af testamentet, men det skal også kunne godtgøres, at testator på grund af denne sindssygdom ikke var i stand til at råde fornuftsmæssigt, hvilket i mange tilfælde er en noget mere krævende vurdering. Dermed er et testamente ikke ugyldigt, fordi testator er sindssyg ved oprettelsen, og testamentet dermed *kan* være påvirket heraf. For at bevise at testator var ude af stand til at råde fornuftsmæssigt over sine ejendele på tidspunktet for oprettelsen tages der hensyn til testators adfærd i tiden omkring oprettelsen, testamentets indhold samt testators motiver til testationen. Der skal dermed meget til i praksis før et testamente erklæres ugyldigt som følge af ovenstående forhold.²²

5.1.3.2 Testamentsformerne

Testamenter er formbundne retshandler²³. Formkravene har den funktion at sikre, at testamentet er ægte og endeligt. Idet testamenter først anvendes, når testator er død, er formkravene med til at sikre bevis for at ægthed, endelighed og forståelse, ved eventuelle indsigelser eller tvivlsspørgsmål.

Testamenter skal dermed som udgangspunkt opfylde de fremsatte formkrav for at være gyldige. Formkravet omfatter bestemmelser om bl.a.:

- Hvem der skal arve formuen, herunder status af arving eller legatar
- Hvor meget eller hvad den enkelte skal arve
- På hvilke vilkår skal der arves f.eks. om arven båndlægges jf. AL §§ 53 og 61 samt særejebestemmelser jf. RVL § 28 a

Der findes to typer testamenter – ordinære og ekstraordinære. Ordinære testamenter anvendes, når der ikke foreligger særlige forhindringer vedrørende oprettelsen af et testamente. Ordinære testa-

---

²² Nørgaard, Irene (2008): Arveret, Jurist- og økonomforbundets forlag, 5. udgave, 3. oplag, s. 155

²³ DL 5-4-17

menter omfatter: notartestamenter, skriftlige vidnetestamenter og testamentariske bestemmelser om indbo jf. AL §§ 63, 64 og 66.

Ekstraordinære testamenter er nødtestamenter. Disse kan oprettes i nødstilfælde, hvor testator er syg eller på anden presserende måde f.eks. ved selvmord er forhindret i at oprette et ordinært testamente. Det er kun i disse tilfælde, at testator gyldigt kan oprette et nødtestamente jf. AL § 65. Nødtestamenter er ikke forbundne, og bortfalder 3 måneder efter, at hindringen for at oprette testamente for en notar eller to vidner er ophørt.

I de følgende afsnit gennemgås de ordinære testamenter yderligere.

5.1.3.2.1 Notartestamente

Et notartestamente skal være skriftligt, og det skal enten underskrives af testator eller vedkendes for en notar. Endvidere er det en fordel, at testamentet dateres for at fastlægge oprettelsestidspunktet ved afgørelse af, hvilket testamente er det nyeste. Dateringen kan også have betydning i forbindelse med en eventuel tvivl, om testator var inhabil til at testere på testamentets oprettelsestidspunkt.

Ved oprettelse af et notartestamente er det notarens opgave ved sin attestation at sikre dokumentation for testators identitet, evne til at råde fornuftsmæssigt (testamentshabilitet) samt dokumentation for tid og sted for oprettelsen. Notaren skal ydermere være opmærksom på omstændigheder, der kan have betydning for testamentets gyldighed.

Notaren forsyner testamentet med en notarialattest efter gennemgang af testamentet med testator, hvis notaren efter gennemgangen er overbevist om, at testator fornuftsmæssigt evner at oprette et testamente. At testamentet forsynes med en notarialattest bevirker, at attestation anses som bevis for forholdene omfattet af attesten som f.eks. testators habilitet og identitet.

En notar indberetter samtlige testamentariske dispositioner til Centralregistreret for Testamenter, hvorfra det kan oplyses, om en person har oprettet et notartestamente. Det oplyses også hvornår testamentet er oprettet, og hvor det er oprettet. På baggrund af disse oplysninger kan man fremskaffe en kopi af testamentet.

5.1.3.2.2 Vidnetestamenter

Vidnetestamenter er omfattet af AL § 64, hvorved testamentet skal udarbejdes skriftlig og underskrives. Herudover er der nogle yderligere gyldighedskriterier, der skal være opfyldt for denne slags testamenter.

Første gyldighedskriterium er nævnt i AL § 64 stk. 1, hvor der nævnes, at testator skal underskrive eller vedkende sig testamentet under to vidners tilstedeværelse, og at vidnerne straks herefter skal påføre testamentet deres navne. Vidnerne skal herudover være bevidste om, at det er en testamentsoprettelse de bevidner, samt at de efter testators ønske skal være til stede som testamentsvidner jf. AL § 64 stk. 1, 2.pkt.

Andet gyldighedskriterium består af habilitetskrav til vidnerne. Disse habilitetskrav er nævnt i AL § 64 stk. 2. Vidnerne skal være fyldt 18 år, og de må ikke mangle forståelse af vidnebekræftelsens betydning på baggrund af sindssygdom med videre jf. AL § 74. Denne betingelse skal være opfyldt ved testamentets oprettelse, og det har dermed ingen betydning om vidnet senere bliver inhabilt.²⁴

Ifølge AL § 64 stk. 3 kan en person ikke være testamentsvidne, hvis testamentet begunstiger følgende grupper:

- *”Den pågældende, dennes ægtefælle, samlever, beslægtede eller besvogrede i op- eller nedstigende linje, søskende eller andre nærtstående,*
- *En person eller institution, som den pågældende ved testamentets oprettelse har en sådan tilknytning til, at testamentsvidnet har haft en særlig interesse i begunstigelsen, eller*
- *Der i øvrigt foreligger omstændigheder, som er egnede til at vække tvivl om den pågældendes habilitet.”*²⁵

Når et vidnes habilitet skal bedømmes er det forholdene på tidspunktet for testamentets oprettelse, der er afgørende²⁶. Inhabilitet ved et vidne medfører, at hele testamentet er ugyldigt, hvis der gøres indsigelser herimod jf. AL §§ 69 og 79.

I AL § 64 stk. 5 er anført, hvad vidnerne *bør* anføre i deres påtegning af testamentet. Ordet "bør" i paragraffen betyder, at det ikke er en decideret gyldighedsbetingelse, men anførslen af, f.eks. at

---

²⁴ Nørgaard, Irene (2008): Arveret, Jurist- og økonomforbundets forlag, 5. udgave, 3. oplag, s. 167

²⁵ AL § 64, stk. 3

²⁶ Nørgaard, Irene (2008): Arveret, Jurist- og økonomforbundets forlag, 5. udgave, 3. oplag, s. 168

testator var testationshabil på oprettelsestidspunktet med videre, har betydning for hvilken beviskraft, man kan og vil tillægge vidnernes attestations.²⁷

5.1.3.2.3 Testamentariske bestemmelser om indbo

Testator kan selv skriftligt oprette en testamentarisk bestemmelse om, hvem der skal arve sædvanligt indbo og personlige effekter ved en dateret og underskrevet erklæring jf. AL § 66 stk. 1. Der er ikke krav om attestations fra en notar eller vidner for, at en sådan testamentarisk bestemmelse om sædvanligt indbo og personlige effekter er gyldig. Løse underskrevne papirer, breve med tilsagn, der er underskrevet eller lignende dokumenter anerkendes for testamentariske bestemmelser.²⁸

Erklæringen om fordeling af indbo kan medfører fortrinsret for arvinger indenfor deres respektive arvelodder til nærmere angivet indbo jf. AL § 66 stk. 2.

Uanset om arvingen har legal arveret eller er testamentsarving, så har denne mulighed for at give arveafkald. Dette er gennemgået nedenfor.

5.1.4 Arveafkald

Det er muligt for arvinger at give afkald på deres arv. Dette gøres jf. AL § 41 vedr. forventet arv og AL § 42 vedr. falden arv.

Arveafkald skal ikke gives i en bestemt form. Det vil sige, at både afkaldet fra arvingen, accepten af afkaldet fra arvelader samt en evt. annullering af arveafkaldet ikke er bundet til en bestemt form. Der vil dog være en vis formodning om, at hvis der ikke foreligger et skriftligt arveafkald, så er forhandlingerne vedr. afkaldet ikke endeligt.²⁹

Arveafkaldet skal gives overfor arveladeren, hvilket er en gyldighedsbetingelse. Arvingen er dog afhængig af arveladerens accept af afkaldet, idet et afslag af arveafkaldet fra arveladeren vil betyde, at arveretten stadig består. Grunden til at arvingen ikke ensidigt kan give afkald på arven er, at afkaldet påvirker fordelingen af arveladerens bo. Afkaldet er dermed et løfte fra arvingen, som arveladeren kan afslå.³⁰

Arvingen kan give afkald på arv mod eller uden vederlag. Et sådant eventuelt vederlag for arveafkaldet betragtes som et arveforskud. Gives det et blankt arveafkald har dette også betydning for

²⁷ Nørgaard, Irene (2008): Arveret, Jurist- og økonomforbundets forlag, 5. udgave, 3. oplag, s. 169

²⁸ Nørgaard, Irene (2008): Arveret, Jurist- og økonomforbundets forlag, 5. udgave, 3. oplag, s. 171

²⁹ Nørgaard, Irene (2008): Arveret, Jurist- og økonomforbundets forlag, 5. udgave, 3. oplag, s. 121

³⁰ Nørgaard, Irene (2008): Arveret, Jurist- og økonomforbundets forlag, 5. udgave, 3. oplag, s. 120

afkaldsgiverens livsarvinger. Hvis afkaldet derimod ikke skal ramme disse, skal der kun gives personligt afkald på arven.

Der kan også gives afkald på falden arv. Dette skal gives overfor skifteretten herunder evt. bobestyrer samt medarvinger. Afkaldet skal gives til fordel for egne livsarvinger, boets øvrige arvinger eller testamentsarvinger. Afkald på forfalden arv gives ofte på baggrund af afgiftsmæssige grunde. Hvis afkaldet gives til fordel for egne livsarvinger, skal der ikke betales afgift ved udlodning af arven til afkaldsgiver, men der betales kun afgift af den direkte udlodning til afkaldsgiverens livsarvinger – dermed undgås, at der skal betales dobbelt afgift.

5.1.5 Fordele og ulemper ved arvelovens regler

I de ovenstående afsnit er arvelovens regler gennemgået. I dette afsnit vil det analyseres, hvilke fordele og ulemper reglerne fremsat i arveloven har.

Arvelovens regler er udarbejdet således, at det i mange tilfælde ikke er nødvendigt for en person, at oprette testamente.³¹

Efter arveloven blev revideret i 2008, har dette medført en del fordele specielt for ægtefællens stilling ved arveladers død. Denne forbedring har betydet, at ægtefællen arver 50% i forhold til 33%. At ægtefællens arv er blevet ændret til en større andel betyder, at det er lettere for ægtefæller at komme videre økonomisk efter arveladers død.

Herudover er der efter den nuværende arvelov en øget testationskompetence, da friarven er forhøjet fra $\frac{1}{2}$ til $\frac{3}{4}$. Dette betyder, at arvelader i større omfang har mulighed for at have indflydelse på fordelingen af arven for eksempel, at en familieejet virksomhed bliver overdraget til én specifik arving, og ikke nødvendigvis skal deles ud på flere arvinger.

At livsarvingers arv kan minimeres til 1,1 mio. kr. ved testamente er endvidere en fordel, som blandt andet kan få indvirkning i de tilfælde, hvor arvelader gerne vil have, at det er en specifik arving, der skal overtage størstedelen af arven. Minimering af tvangsarven til en livsarving til 1,1 mio. kr. har dog kun betydning i relativt store dødsboer.

Ved oprettelse af testamente kan det bestemmes, at en arving skal modtage arven som et kontant beløb samt være legatar i boet. Herudover kan det bestemmes, at arvingen kan udtage et bestemt

---

³¹ Nørgaard, Irene (2008): Arveret, Jurist- og økonomiforbundets forlag, 5. udgave, 3. oplag, s. 149

aktiv mod at indbetale differencen mellem aktivets værdi og arvingens arvelod. Dette får betydning i de tilfælde en specifik arving skal overtage en hel virksomhed, som i værdi overstiger arvingens arvelod. Dette sikrer, at virksomheden ender i de rette hænder, og at de øvrige arvinger ikke lider nød, idet de i stedet for del i virksomheden får del i de likvider, der bliver indskudt i boet fra arvin-gekøbet.

I forhold til gennemførelse af et generationsskifte har ændringerne i den reviderede arvelov gjort det lettere at gennemføre generationsskiftet på grund af den større testationskompetence. Uden et testamente eller oprettelse af særeje vil et generationsskifte af en virksomhed til en vis værdi ikke kunne foretages hensigtsmæssigt. Et testamente skal til for at lave bestemmelser om reduktion af en eller flere livsarvingers arv til tvangsarven. En specifik fordeling som tilgodeser en bestemt arving kan ikke lade sig gøre uden testamente, hvis bestemmelser går forud for arvelovens generelle bestemmelser.

Da bestemmelser i testamenter går forud for arvelovens generelle bestemmelser, betyder det, at Erik kan udnytte dette til at have indflydelse på fordelingen af arven efter ham, som det er gjort i nedenstående eksempler. Fordelene ved at Erik selv kan have indflydelse på fordelingen af arven er, at han højst sandsynlig er den bedste til at bedømme hvem, der for eksempel er bedst til at overtage aktierne i selskabet. Herudover kan han via testamentet og oprettelse af særejer få så meget indflydelse på fordelingen af arven, at han næsten præcis kan fordele sin formue alt efter, hvor han mener, at den vil gøre mest gavn. Som omtalt tidligere er han meget stolt af sit selskab, og vil gøre alt for, at Kim kan komme til at føre dette videre, hvorfor det er godt at udarbejde testamente og særejer for, at Kim kan få et godt udgangspunkt for overtagelse af aktierne i selskabet. Ulempen ved at Erik kan have indflydelse på fordelingen af arven, at Erik ved hjælp af testamente og særejer kan minimere Lises bos- og arvelod og Lars' arvelod, og dermed gøre forskel på de tre arvinger. Dette kan skabe splid i familien efterfølgende, hvilket ikke er ønskværdigt.

Oprettelse af testamente og dermed muligheden for at kunne lave forskelsbehandling på arvinger er en svær overvejelse, men det er dog den metode, der bedst sikrer virksomheden, når der skal ske generationsskifte efter arveladers død.

I de nedenstående afsnit er der udarbejdet eksempler på, hvordan arven efter casens hovedperson Erik kan fordeles ud fra forskellige scenarier. Heraf fremkommer mulighederne indenfor fordeling af

arven ved brug af arveloven, og herudover hvilke muligheder oprettelse af særejer samt testamente giver for fordelingen af arven.

5.1.6 Fordeling af arv efter Erik

Efter gennemgangen af reglerne i arveloven samt muligheder for indflydelse på fordeling af arven efter Erik, vil disse regler blive anvendt direkte på fordeling af Eriks arv.

Som omtalt tidligere vil fordelingen tage udgangspunkt i nedenstående 3 situationer:

- Arven fordeles efter arvelovens regler uden indflydelse fra Erik via testamente/særejer.
- Arven fordeles med indflydelse fra Erik via testamente/særeje, når der kun tages hensyn til Kim.
- Arven fordeles med indflydelse fra Erik via testamente/særeje, når der skal tages hensyn til samtlige arvinger.

I eksemplerne på boopgørelsen er der ikke taget fradrag for boomkostninger, da det er forudsat, at omkostningerne er ens i samtlige tre situationer, og dermed ikke vil få en betydende indvirkning på forskellene imellem de tre eksempler.

5.1.6.1 Fordeling af arven efter arvelovens regler uden indflydelse fra testamente/særejer

Ifølge arvelovens regler er Eriks arvinger henholdsvis hustruen Lise samt børnene Kim og Lars. Ved fordelingen af arven efter Erik, i dette tilfælde hvor der ikke er oprettet hverken særeje eller testamente, anvendes de generelle regler i arveloven. Dette betyder, at Erik og Lise har formuefællesskab.

I bilag 2 er Eriks og Lises aktiver og passiver gjort op. Sammenlagt har ægtefællerne en samlet formue på 15 mio. kr. Eriks boslod ud af den samlede formue er 7,5 mio. kr. Fordelingen af arven ses i bilag 2, hvoraf det ses at 50% - 3,75 mio. kr. - går til den efterlevende ægtefælle Lise. Resten af beløbet bliver arv til børnene Kim og Lars til ligelig fordeling. Det betyder, at hver søn før betaling af boafgift jf. BAL § 1, stk. 1 med fradrag for bundfradraget efter BAL § 6, stk. 1, skal arve 1,9 mio. kr. Efter udbetaling af arven har Lise sammenlagt værdier for 11,250 mio. kr.

Der er i dette scenario ikke taget hensyn til eventuelle passivposter eller beskatning i boet af udlagte aktiver. Dette gøres senere i eksemplerne under afsnit om dødsbøbeskatning.

5.1.6.2 Fordeling af arven med indflydelse fra testamente/særejer, når der kun tages hensyn til Kim

Som tidligere omtalt er det en mulighed, at Erik opretter særeje og testamente for at få indflydelse på fordeling af arven efter ham. Ved oprettelse af særejer samt testamente sker det, at arvelovens generelle regler træder til side for de bestemmelser, der ligger i særejet og testamentet.

I dette tilfælde hvor der kun skal tages hensyn til Kims andel af arven, og dermed også at selskabet bliver overført direkte til ham, vil der typisk være oprettet et fuldstændigt særeje vedrørende selskabet, og som derefter er testeret til Kim.

At selskabet er Eriks fuldstændige særeje betyder, at dette ikke indgår i formuefællesskabet med Lise, og ved opgørelse af den enkelte ægtefælles boslod skal selskabet ikke indgå i fordelingen til Lise. Dette er illustreret i bilag 3, hvoraf det også fremgår, at Eriks boslod er 11,5 mio. kr. At selskabet er fuldstændigt særeje betyder dermed, at Erik frit kan testere over det – i dette tilfælde vil Erik testere selskabet direkte til Kim. Dette betyder dog ikke, at Lise og Lars er frataget deres ret til tvangsarv.

Arveloven giver dog mulighed for at minimere tvangsarven til Lars til 1,1 mio. kr. Herudover kan Lises tvangsarv minimeres til $\frac{1}{4}$. Bestemmelserne om nedsættelse af Lars' og Lises tvangsarv foretages i Eriks testamente.

Ved reduktion af Lars' og Lises arv til deres ret til tvangsarv fra boet er opgjort i bilag 3, og giver en arv til Lars og Lise på henholdsvis 1,14 mio. kr. og 2,875 mio. kr. Hvilket medfører, at resten af Eriks bo på 7,485 mio. kr. bliver arv til Kim. Dette betyder, at ved oprettelse af fuldstændigt særeje for selskabet samt oprettelse af testamente med bestemmelser om minimering af Lises og Lars' arv til deres ret til tvangsarv, bliver Kims andel i arven 5,610 mio. kr. større (før boafgiftsberegning), end hvis arven udelukkende skulle fordeles efter arvelovens regler, og Erik og Lise havde fuldstændigt formuefællesskab. Ved denne fordeling af arven maksimeres Kims arv så meget, at arven før afregning af boafgift næsten kan dække hele værdien af selskabet, hvilket betyder, at Kims behov for udnyttelse af muligheden for arvingekøb minimeres væsentligt.

Lise vil ved denne ordning efter fordeling af arven have et samlet bo på 6,375 mio. kr., hvilket er 4,875 mio. kr. mindre end ved fordeling af arven ifølge ovenstående scenario med fordeling efter arveloven.

Når der er særeje i et bo er det reelt to separate boer, der skal opgøres. Disse behandles normalt hver for sig. I dette scenario er de dog behandlet samlet. Når boerne opgøres på samme tid, sker der en forholdsmæssig fordeling af bundfradraget ved beregningen af boafgift. Beregning af boafgift til betaling vises i eksemplet under dødsbøbeskatning.

5.1.6.3 Fordeling af arven med indflydelse fra særejer/testamente, når der skal tages hensyn til samtlige arvinger

Der er mange forskellige kombinationer, der skal laves, når der skal tages hensyn til samtlige arvinger i boet. Der er i denne situation specielt taget hensyn til, at sønnerne skal have samme arv, herunder skal der også tages hensyn til, at Kim skal arve selskabet. Herudover skal der også tages hensyn til, at Lise efterlades med et godt udgangspunkt for, at hun er sikret resten af livet med en god pension.

Dette scenario vil tage udgangspunkt i, at der er lavet kombinationssæreje for længstlevende, hvilket vil sige, at idet Erik dør, bliver hele Lises formue til fuldstændigt særeje for hende. Herudover forbliver selskabet Eriks fuldstændige særeje, hvilket vil sige, at dette skal skiftes ved Eriks død. For at sønnerne kan arve mest muligt hver minimeres Lises arv til hendes ret til tvangsarv – altså $\frac{1}{4}$ af Eriks boslod. Idet sønnerne skal efterlades med omtrent det samme beløb i arv, herunder at der skal tages hensyn til, at Kim skal arve selskabet 100%, betyder det, at ingen af sønnernes arv minimeres til tvangsarv i Eriks testamente.

I bilag 4 ses den overnævnte situation. Her ses at der ikke sker fordeling af Lises formue ved opgørelsen af Eriks boslod, men den del af Eriks formue, der indgår i fællesformuen, fordeles med 50% til Lises boslod. Dette medfører, at Lises boslod inden tvangsarven fordeles til hende er 5 mio. kr. Eriks boslod er dermed 10 mio. kr. Heraf skal Lise have tvangsarv på $\frac{1}{4}$, hvilket betyder, at Lises endelige formue er 7,5 mio. kr. Hvilket må siges, at være en pæn pensionsopsparing. Resten af Eriks bo på 7,5 mio. kr. falder i arv til sønnerne med 50% til hver – et beløb på 3,75 mio. kr. til hver søn inden afregning af boafgift.

For at tilgodese sønnerne er det en mulighed for Lise at give afkald på sin tvangsarv på 2,5 mio. kr. Dette ville resultere i, at Lise efter afslutning af boet ville stå tilbage med en formue på 5 mio. kr., samt at sønnerne ville arve 5 mio. kr. hver inden beregning af boafgiften. I stedet for at give arveafkald kunne Lise også vælge at give sønnerne en gave hvert år i de kommende år, og dermed udnytte bundfradraget for gaver, hvorved der sker en besparelse på boafgiften på 15%.

Da der i denne situation tages hensyn til, at Lise skal kunne blive boende i ægtefællernes bolig, der udgør en værdi af 6 mio. kr., og Lises formue ved arveafkaldet er under denne værdi, vælges det, at Lise ikke skal give afkald på sin tvangsarv på 2,5 mio. kr.

5.1.6.4 Sammenligning af eksempler

Efter gennemgang af de 3 ovenstående senarier for hvordan arven kan fordeles mellem henholdsvis hustruen Lise og sønnerne Kim og Lars, ses det hvor stor forskel, der kan være mellem hvordan arven fordeles, og dermed hvor meget den enkelte arving får ud af det beløbsmæssigt.

Udgangspunktet er scenario 1, hvor arven fordeles direkte efter arvelovens regler, samt hvor der mellem ægtefællerne Erik og Lise er 100% formuefællesskab ved Eriks død. Her ses det, at det er Lise, der arver størstedelen af Eriks bo jf. reglerne om, at ægtefællen arver 50% af boet, hvorefter de sidste 50% af boet bliver ligeligt fordelt mellem sønnerne Kim og Lars. Denne fordeling af arven tager ikke specielle hensyn til en bestemt arving udover, at Lise bliver tilgodeset i forhold til børnene jf. den reviderede arvelov. Denne fordeling vil være fordelingen af arven ved Eriks død, hvis han ikke, inden døden indtræder, har oprettet særeje eller testamente. Når man skal se objektivt på denne situation, er den ikke optimal, idet der ved fordeling af arven ikke tages hensyn til de specifikke forhold og ønsker, der er i familien, og specielt Eriks ønsker om, at Kim skal overtage selskabet. Det vil ikke være et problem for Kim at overtage selskabet i denne situation, hvis resten af familien er med på, at Kim skal overtage selskabet 100%, idet der er mulighed for arvingekøb. Da der ikke er oprettet testamente, som bestemmer, at Kim har ret til at udtage selskabet ved indbetaling af differencen mellem hans arvelod og selskabets værdi, er det ikke er sikkert, at dette kan lade sig gøre, hvis Lise eller Lars er imod dette. Det er i dette scenario, at Kim arver beløbsmæssigt mindst, hvorved arvingekøbet og dermed Kims likviditetsbehov er størst ved overtagelse af aktierne i selskabet.

Ved oprettelse af fuldstændig særeje for selskabet samt oprettelse af testamente, som indeholder bestemmelser om nedsættelse af Lises og Lars' arv til tvangsarven vises i scenario 2. Her får Kim den ultimativt højeste andel af arven efter Erik. Ved dette scenario gøres der stor forskel på sønnerne Kim og Lars, hvilket i de fleste familie situationer vil være en udfordring, og denne forskelsbehandling er der ikke mange arveladere, der ønsker. Forskelsbehandlingen kan skabe stor splid mellem arvingerne efterfølgende. Forskelsbehandlingen betyder, at Kims arvelod næsten dækker værdien af selskabet, og arvingekøbet vil derfor ikke være så stort, hvilket vil hjælpe Kim ved overtagelse af selskabet. Forskelsbehandlingen kan for eksempel gøres mindre ved, at give Lars gaver, i

en periode inden Eriks død, som svarer til den forskel, der er mellem hans og Kims arv ved Eriks død. På denne måde kan man reducere forskelsbehandlingen. Dette forudsætter dog, at der er nok likviditet til den løbende betaling af gaverne. Hvis familien ønsker at anvende denne mulighed for at give Lars differencen i gave, skal der tages stilling hertil i god tid før Eriks død, hvis man vil udnytte de årlige bundfradrag i gaveafgiften. I forhold til Kims overtagelse af selskabet vil dette scenario dog være at foretrække, hvis man udelukkende skal se forholdet fra Kims side. I dette scenario bliver Lises arv også minimeret. Dog er der en pæn formue tilbage til Lise efter fordeling af arven. Det kan muligvis blive nødvendigt, at Lise realiserer nogle af sine aktiver, hvis denne model skal anvendes, idet ægtefællernes faste bolig udgør en værdi på 6 mio. kr.

Når der skal tages hensyn til samtlige arvinger efter Erik, er der yderligere mulighed for at lave kombinationssæreje for længstlevende ægtefælle, hvor Lises formue bliver fuldstændigt særeje ved Eriks død, hvilket betyder, at Lises formue ikke skal deles ved opgørelse af ægtefællernes boslodder. Selskabet er stadig fuldstændigt særeje for Erik, som ved scenario 2. For at der ikke skal opstå forskelsbehandling mellem sønnerne, som i det ovenstående scenario, samt for at Lise ikke skal "forfordeles", som det er tilfældet i scenario 1, så oprettes der testamente, hvori det bestemmes, at Lises arv skal minimeres til tvangsarven for ægtefæller på $\frac{1}{4}$. Dermed gøres sønnernes arv en del større, hvilket blandt andet gør, at differencen mellem Kims arvelod og selskabets værdi gøres mindre. Forskellen i værdi er dog ikke så lille som i scenario 2, men det er bedre end i scenario 1. Lise efterlades med en pæn formue, hvor det ikke er nødvendigt at realisere Lises aktiver for at udbetale arven til sønnerne. I forhold til Lars, så får han i dette scenario en noget større arv i forhold til både scenario 1 og 2.

Forskelsbehandlingen i scenario 2 gør, at det i mange tilfælde bliver valgt, at generationsskiftet ikke bliver fortaget på denne måde. Scenario 3 vil i mange tilfælde være at foretrække, idet der tages hensyn til samtlige arvinger, og Kim hjælpes godt på vej til overtagelse af selskabet.

5.1.7 Delkonklusion

Arveloven blev revideret i 2007, hvor den blandt andet blev tilpasset til de nye familiemønstre samt for lette generationsskifter i erhvervslivet. Ændringerne blev implementeret fra og med 1. januar 2008.

Ifølge den nugældende arvelov kan arven opdeles i legal- og testamentsarv. Legal arv fordeles til arveladerens slægt som opdeles i arveklasser for at udpege personer, der står arveladeren nærmest. Arvingerne efter Erik er ægtefælles Lise, og livsarvingerne Kim og Lars.

Efterlader arvelader sig både ægtefælle og livsarvinger, arver ægtefællen $\frac{1}{2}$ af boet og livsarvingerne deler resten ligeligt. Ægtefæller og livsarvinger er tvangsarvinger, hvilket betyder, at de ikke kan gøres arveløse, men ægtefæller har ret til at arve minimum $\frac{1}{4}$ af boet, og livsarvingers arv kan kun minimeres til 1,1 mio. pr. arving. Dette vil sige, at tvangsarven som minimum udgør $\frac{1}{4}$ af boet.

Testamentsarv er den del af arven, som arvelader kan råde over ved at oprette et gyldigt testamente. Arveladeren kan frit testere over testamentsarven, der er ikke begrænsninger på hvem, der kan testes til herunder personer og velgørende formål.

Ægtefæller har ved indgåelse af ægteskab formuefællesskab. Dette kan bringes til ophør ved udarbejdelse af gyldig ægtepagt om særeje eller ved ægteskabets ophør. Oprettelse af særeje er en af Eriks muligheder for at få indflydelse på fordelingen af sit bo.

Særeje er ægtefællens særlige formue, som ikke er omfattet af formuefællesskabsreglerne. Særejer oprettes for at sikre aktiver og beskytte det ved deling af boet. Der findes flere typer særejer herunder fuldstændigt særeje, som opretholdes både ved skilsmisse og ved død, hvorimod skilsmissesæreje kun opretholdes ved skilsmisse, men er del af formuefællesskabet ved død. En meget anvendt særeje type er kombinationssæreje, som indebærer, at der aftales en kombination af fuldstændigt og skilsmissesæreje.

Længstlevende ægtefælle har nogle særlige fordele ved et skifte, som blandt andet omfatter ret til tvangsarv på $\frac{1}{4}$ af førstafdødes bo, forlods udtagelsesret, ret til suppleringsarv, og udlægs- og udløsningsret. Ægtefællen har også ret til at få henstand med betaling af arven, og mulighed for at sidde i uskiftet bo.

Ønsker Erik at have indflydelse på fordeling af arven, kan der oprettes testamente for den frie arv, der refterer i boet efter fradrag for tvangsarven. Han kan også få indflydelse på ægtefællernes boslodder ved oprettelse af særejer. Oprettelse af ægtepagter kan dog kun ske ved samtykke fra Lise.

Der er både fordele og ulemper ved arvelovens regler. Arveloven er udarbejdet således, at det for mange personer ikke er nødvendigt at oprette et testamente, hvilket må siges at være en fordel. De

standardiserede regler i arveloven tager dog ikke hensyn til den enkelte arveladers forhold. Skal arvelader selv have indflydelse på fordelingen af det efterladte bo, skal der oprettes testamente og eventuelt særejer. Bestemmelser i testamente går forud for arvelovens generelle bestemmelser om fordeling af boet.

Ægtefællen arver efter loven $\frac{1}{2}$ af boet, hvilket gør det lettere for mange ægtefæller at komme videre økonomisk efter arveladers død. Den høje friarv giver arveladeren stor testationskompetence, som er en fordel for arveladeren, da han selv kan bestemme over størstedelen af sit bo.

Reglerne om tvangsarv tilgodeser både den længstlevende ægtefælle og arveladers livsarvinger. At tvangsarven kan minimeres for både ægtefællen og livsarvingerne er yderligere en fordel for arvelader, hvis denne vil have, at en specifik arving skal overtage størstedelen af arven.

Eriks bo fordeles direkte efter arveloven i scenario 1. Her betyder formuefællesskabet i scenariet, at ægtefællernes samlede formue deles ligeligt, hvorefter Lise arver $\frac{1}{2}$ af boet og sønnerne deles om resten.

I scenario 2 fordeles arven med fordel for Kim. Aktierne i selskabet gøres til fuldstændigt særeje for Erik, og testes til Kim. Lars og Lises arv er reduceret til tvangsarv i Eriks testamente. Dette betyder, at Lise nu kun arver $\frac{1}{4}$ af Eriks bo, og Lars' arv er reduceret til 1,1 mio. kr. Dette indebærer, at Kim arver det meste af boet efter Erik på bekostning af de øvrige arvinger.

Fordelingen af arven er sket med hensynstagen til samtlige arvinger i scenario 3. Aktierne forbliver Eriks fuldstændige særeje, og testes til Kim. Der indsættes kombinationssæreje for længstlevende. Lises arv bliver yderligere minimeret til tvangsarv. Lise står tilbage med en formue, som gør det muligt at beholde ægtefællernes fælles bolig efter skiftet. Herudover arver Lars og Kim på lige fod. Deres arv gøres større, idet Lises arv minimeres til tvangsarv. Det er konkluderet, at Lises ikke skal give arveafkald på hendes tvangsarv, da hendes formue efter skiftet ikke ville være stor nok til at beholde huset.

Fordelen ved at Erik har indflydelse på fordeling af arven efter ham er, at han højst sandsynlig er den rette ved bedømmelse af hvem, der er bedst til at overtage aktierne i selskabet. Herudover kan han ved oprettelse af testamente og særejer få så meget indflydelse på fordelingen af arven, at han næsten præcis kan fordele sin formue alt efter, hvor han mener, at den vil gøre mest gavn.

Da Erik ønsker, at selskabet skal overleve generationsskiftet, kan tilrettelægge arven således, at Kim kommer godt videre med en solid likviditet, og et godt udgangspunkt for overtagelse af aktierne i selskabet. Eriks mulige indflydelse på fordeling af arven ved valg af at tilgodese Kim på bekostning af de øvrige arvinger, er en ulempe, da det kan splid i familien efterfølgende, hvilket ikke er ønskværdigt.

Samlet set kan man konkludere, at arveloven tilsigter en standardiseret fordeling af arveladeres bo. Erik må selv vurdere om, der skal oprettes særejer eller testamente for, at få indflydelse på fordelingen af arven. I afsnittets eksempler er der stor forskel på hvordan arven fordeles under forskellige forudsætninger. Eksemplerne viser, at arven fordeles næsten nøjagtig, som arvelader ønsker ved oprettelse af særejer og testamente. Der er muligheder for at tilgodese en enkelt arving eller flere.

5.2 Værdiansættelse

I ovenstående kapitel vedrørende arveloven er det klargjort hvem, der kan arve, samt hvordan arven kan fordeles. I dette kapitel ses der derfor på værdien af arven dvs. hvordan og hvilke muligheder der er for at værdiansætte de enkelte aktiver og passiver i et dødsbo.

Dødsboskatteloven (DBSL) fastsætter ikke særlige regler vedrørende værdiansættelse af aktiver og passiver i et dødsbo. DBSL § 84 henviser derimod til BAL § 12, som omfatter reglerne for værdiansættelsen af boopgørelsen til brug for beregning af boafgift. Ifølge BAL § 12, stk. 1 skal aktiver og passiver i boopgørelsen værdiansættes til handelsværdien på den skæringsdato, der er fastsat i boopgørelsen.

I de tilfælde hvor der er sket acontoudlodning af aktiver og passiver, skal værdien dog ansættes til handelsværdien på udlodningsdagen forudsat, at der er sket korrekt anmeldelse af acontoudlodningen jf. DBSL § 5, stk. 2.

SKAT kan ændre en værdiansættelse af et aktiv eller passiv, der er foretaget af boet ved enten at begære en sagkyndig vurdering jf. DSL § 93, eller ved at ændre værdiansættelsen uden en sådan vurdering. En værdiansættelse, der er foretaget på baggrund af en sagkyndig vurdering, er som udgangspunkt bindende for SKAT og boet. Ændring af en sådan værdiansættelse kan kun ske i de tilfælde, hvor der sker en omvurdering jf. DSL § 94. Hvis SKAT ønsker at ændre værdiansættelsen

i en boopgørelse uden en sagkyndig vurdering, skal de give skifteretten og boet meddelelse herom inden 3 måneder efter modtagelsen af boopgørelsen³².

I de følgende afsnit vil værdiansættelsen af udvalgte aktiver og passiver blive gennemgået.

5.2.1 Aktiver

5.2.1.1 Fast ejendom

Som ovenfor nævnt skal samtlige aktiver værdiansættes til handelsværdi på skæringsdatoen. Handelsværdien kan findes ved at indhente en vurdering fra en ejendomsmægler, men alternativt kan ejendommen værdiansættes til seneste offentliggjorte ejendomsvurdering +/- 15%. I det tilfælde en ejendom er fastsat til seneste offentliggjorte ejendomsvurdering +/- 15%, skal SKAT acceptere denne værdiansættelse, og er derfor afskåret fra at ændre værdiansættelsen af ejendommen eller begære en sagkyndig vurdering jf. DSL § 93. I det tilfælde hvor boet faktisk har indhentet sagkyndig vurdering inden udlodningen af den faste ejendom, og har boet fravalgt at anvende denne vurdering og værdiansat ejendommen inden for den seneste offentliggjorte ejendomsvurdering +/- 15%, kan SKAT i dette tilfælde godt ændre værdiansættelsen af ejendommen samt begære sagkyndig vurdering/omvurdering. Dette forhold skal der tages hensyn til, når der skal tages stilling til hvorvidt ejendommen skal vurderes af en sagkyndig.³³

5.2.1.2 Aktier og anparter

5.2.1.2.1 Optaget til handel på et reguleret marked

Aktier og anparter, der er optaget til handel på et reguleret marked, værdiansættes til den nærmest forud for skæringsdagens gældende køberkurs jf. værdiansættelsecirkulæret af 1982 pkt. 17.

5.2.1.2.2 Ikke optaget til handel på et reguleret marked

Aktier og anparter, der ikke er optaget til handel på et reguleret marked, skal også værdiansættes til handelsværdi på skæringsdagen. Denne værdiansættelse kan i de fleste tilfælde være vanskelig at foretage, idet sådanne værdipapirer sjældent bliver handlet. I disse tilfælde kan boet anvende kursen for beregning af formueskattekursen jf. de af Ligningsrådet fastsatte retningslinjer³⁴.

---

³² Gianelli, Karsten (2008): Dødsbøbeskatning, Thomson Reuters, 3. udgave, 1. oplag, s. 302

³³ Gianelli, Karsten (2008): Dødsbøbeskatning, Thomson Reuters, 3. udgave, 1. oplag, s. 309

³⁴ CIR nr. 185 af 17/11/1982 pkt. 17-18

Aktiernes/anparternes formueskattekurs beregnes på baggrund af selskabets indtjeningsevne, udbytte og indre værdi, hvilke opgøres på baggrund af selskabets seneste årsregnskab og de to forudgående regnskabsår i sammenhæng med de kapitaliseringsfaktorer, der hvert år fastsættes af SKAT.

Beregning af skattekursen skal ske på baggrund af selskabets seneste skatteregnskab samt de faktorer, der er kendt pr. 1. januar i det år afgiftspligten indtræder.

Der er forskellige beregningsregler alt efter hvilken selskabstype, som formueskattekursen skal beregnes for. I tilfældet med Eriks selskab er der tale om et hovedaktionærsselskab. Et hovedaktionærsselskab i denne forstand er defineret som et selskab, hvor kun én aktionær³⁵ ejer over halvdelen af de stemmeberettigede aktier i selskabet³⁶.

Værdiansættelsen for et hovedaktionærsselskab tager udgangspunkt i beregning af skattekursen som gennemsnittet af³⁷:

- Indtjeningsevnen kapitaliseret med 10,5
- 80 % af den skattemæssige indre værdi

De tre faktorer, der skal anvendes ved beregning af skattekursen for et hovedaktionærsselskab er beskrevet i det følgende.

5.2.1.2.2.1 Skattemæssig indre værdi³⁸

Aktiernes indre værdi beregnes som selskabets samlede skattemæssige formue (selskabets skattemæssige egenkapital³⁹) i procent af selskabskapitalen. Denne værdi beregnes på baggrund af den seneste årsrapport, hvor der dog tages udgangspunkt i de skattemæssige værdier frem for de regnskabsmæssige.

For at beregne aktiernes skattemæssige indre værdi udarbejdes en særskilt formueopgørelse. Heri korrigeres den regnskabsmæssige indre værdi til den skattemæssige indre værdi. Der korrigeres for de enkelte aktiver og passiver i denne formueopgørelse.

---

³⁵ Det er også et hovedaktionærsselskab hvis én af disse øvrige 3 grupper ejer samme andel: én person og dennes ægtefælle samt mindreårige børn, et andet selskab eller en koncern.

³⁶ Tfs 2005.51, hovedaktionærsselskaber

³⁷ Serup Michael, Generationsskifte Omstrukturering, Forlaget Thomson A/S, København, 2004, 2 udgave, 1 oplag, s. 256

³⁸ Tfs 2005.51, aktiernes indre værdi

³⁹ Selskabets skattemæssige egenkapital opgøres på baggrund af selskabets regnskabsmæssige egenkapital, som reguleres for forskelle mellem skattemæssige – og regnskabsmæssige værdier.

I opgørelsen værdiansættes aktiverne som udgangspunkt til handelsværdi. Der er dog nogle undtagelser, som der skal tages hensyn til:

- Immaterielle aktiver, som eksempelvis goodwill, medregnes ikke.
- Forudbetalte omkostninger og indretning af lejede lokaler medregnes ikke.
- Igangværende arbejder og varebeholdninger medtages efter samme princip, som anvendes i indkomstopgørelsen.
- Debitorer medregnes til skattemæssig værdi.
- Fast ejendom medregnes til den seneste offentlige ejendomsværdi ved regnskabsårets afslutning.
- Driftsmidler medregnes til skattemæssig saldo værdi.
- Aktier og anparter, der ikke er optaget til handel på et reguleret marked, medtages til skattekursværdien på de pågældende selskaber. Der laves en særskilt skattekursberegning for hvert enkelt selskab.

Passivers skattemæssige og regnskabsmæssige værdier er oftest ens, hvorfor der i disse tilfælde ikke ofte skal foretages korrektioner af de regnskabsmæssige værdier. Det er kun skatteretlige økonomiske forpligtelser, der medtages som passiver.

5.2.1.2.2 Indtjeningsevne⁴⁰

Selskabets indtjeningsevne beregnes som selskabets driftsover- eller underskud i procent af selskabskapitalen. Beregningen foretages som et gennemsnit af selskabets seneste tre års skattepligtige indkomst. Hvis selskabet har afsluttet færre end tre regnskabsår, foretages gennemsnitsberegningen ud fra de regnskabsår, der er afsluttet.

Driftsresultatet er selskabets skattepligtige indkomst med tillæg af skattefrit udbytte og fradrag for skattemæssige underskud fra tidligere år. Indkomsten reduceres yderligere med den beregnede skat af den skattepligtige indkomst.

Indtjeningsevnen kan ikke være negativ, hvorfor denne fastsættes til 0, hvis det gennemsnitlige resultat bliver negativt⁴¹.

---

⁴⁰ Tfs 2005.51, indtjeningsevnen

⁴¹ Told & Skat, Kursliste 1997 for danske aktieselskaber og anpartsselskaber side 3

5.2.1.2.2.3 Kapitaliseringsfaktorer⁴²

Til brug for beregning af skattekursen, skal der ske kapitalisering af indtjeningsevnen og den skattemæssige indre værdi. Kapitalisering sker ved anvendelse af de af SKAT offentliggjorte kapitaliseringsfaktorer, som offentliggøres hvert år pr. 1. januar.

For 2012 er kapitaliseringsfaktorerne følgende⁴³:

Indre værdi	80 %
Udbytteprocenten	76,0
Indtjeningsevne	10,5
Modificeret regel	5,25

I tilfælde af at den beregnede værdi af selskabet ved brug af hovedaktionærmetoden, giver en værdiansættelse af selskabet, der overstiger den skattemæssige indre værdi, og den beregnede indtjeningsevne er mere end 10 %, foretages der en ny beregning efter den modificerede regel.

Ifølge den modificerede regel skal beregningen af skattekursen foretages ved, at de første 10% af indtjeningsevnen kapitaliseres med 10,5 og de resterende 90 % kapitaliseres med halvdelen, altså 5,25. Resultatet af disse lægges sammen og udgør sammenlagt selskabets indtjeningsevne. Til denne sammenlagte indtjeningsevne lægges 80% af den skattemæssige indre værdi. Skattekursen jf. den modificerede regel beregnes herefter som gennemsnittet af det ovenstående sammenlagte beløb (indtjeningsevnen + den skattemæssige indre værdi).

I det tilfælde at beregningen efter den modificerede regel giver en skattekurs, der er større end den fulde skattemæssige indre værdi, bruges beregningen efter den modificerede regel som skattekurs. Hvis det modsatte er tilfældet - at skattekursen jf. beregningen med den modificerede regel er mindre - bruges den skattemæssige indre værdi som skattekurs⁴⁴.

Hvis der findes et mere korrekt udtryk for handelsværdien af aktierne/anparterne, f.eks. ved at aktierne/anparterne er handlet på markedsvilkår kort tid før udlodning, eller man har modtaget bindende tilbud om køb af aktierne på markedsvilkår, så kan skattekursen ikke anvendes til værdiansættelsen

⁴² Tfs 2005.51, kapitaliseringsfaktorerne

⁴³ <http://www.skat.dk/SKAT.aspx?oID=1972248>

⁴⁴ Tfs 2005.51, den medhjælpende regel

af aktierne/anparterne⁴⁵. Det samme er gældende, hvis boet har fået aktierne/anparterne vurderet af en sagkyndig vurderingsmand, som har fastsat en kurs, der afviger fra skattekursen. Hvis boet fastsætter aktierne/anparternes værdi efter en sagkyndig vurdering, så kan SKAT ikke ændre denne værdiansættelse, med mindre der forlanges en omvurdering jf. DSL § 94.

5.2.1.3 Andre aktiver

Nedenfor er nævnt nogle andre aktiver, som sædvanligvis indgår i en boopgørelse. Listen er ikke udtømmende.

Indbo og løsøre i øvrigt: For indbo og løsøre herunder kunst og antikviteter ansættes der for hver enkelt genstand en særskilt handelsværdi. Privat indbo, som ikke omfatter særlig værdifulde kunstgenstande med videre kan værdiansættes samlet forholdsvist lavt, hvilket normalt accepteres.⁴⁶ Værdiansættelsen af indbo med videre kan foretages af enten arvingerne selv eller værdiansættelsen kan foretages af en sagkyndig vurderingsmand. I de tilfælde hvor værdiansættelsen er vurderet af en sagkyndig, kan SKAT ikke ændre denne værdi, med mindre de begærer en omvurdering jf. DSL § 94.

Kontanter og indeståender i pengeinstitut: Disse likvide beholdninger værdiansættes til den pålydende værdi på skæringsdagen.

5.2.2 Passiver

Boopgørelsens passiver er både afdødes gældsposter og boomkostninger jf. BAL § 13 stk. 1. Boomkostninger der kan fratrækkes i boopgørelsen er blandt andet omkostninger til begravelse, gravsted og vedligeholdelse heraf. Herudover kan der tages fradrag for boets omkostninger til rets-afgifter samt omkostninger i forbindelse med boets behandling f.eks. omkostninger til sagkyndig vurderingsmand og advokat/revisor.

Afdødes gældsposter værdiansættes normalt til pålydende værdi jf. værdiansættelsecirkulæret af 1982, hvor prioritetsgæld vedrørende fast ejendom også er omfattet af, og skal således ikke værdiansættes til kursværdi. Værdiansættelsen af boets passiver giver dermed ikke samme udfordringer, som værdiansættelsen af aktiverne, idet der sjældent er tvivl om en gældsposts pålydende værdi.

---

⁴⁵ <http://www.erhvervsbladet.dk/vaekstmaskinen/skattekursen-aktier-er-kun-vejledende>

⁴⁶ Gianelli, Karsten (2008): Dødsbøbeskatning, Thomson Reuters, 3. udgave, 1. oplag, s. 321

5.2.2.1 Passivposter

Ved opgørelse af boet kan der tages fradrag for passivposter, der opgøres efter BAL § 13 a i forbindelse med udlodning med succession. Passivposten er udtryk for den latente skattebyrde, som udlægsmottageren overtager i forbindelse med at overtage aktivet med succession, hvilket vil sige, at udlægsmottageren indtræder i afdødes sted med hensyn til aktivets anskaffelsessum, anskaffelsestidspunkt og anskaffelsehensigt. Denne latente skattebyrde udløses først, når udlægsmottageren afhænder aktivet.

Beregningen og fradraget for passivposten er dermed et udtryk for den kompensation, der gives udlægsmottageren for at overtage den skattebyrde, der følger med aktivet ved udlodningen med succession. Passivposten beregnes på baggrund af den skattemæssige fortjeneste, der ville være fremkommet, hvis afdøde havde afhændet aktivet på skæringsdagen. Passivposten udgør 30% af den beregnede fortjeneste, dog kun 22% ved udlodning af aktier.

Passivposten fratrækkes ved boopgørelsen, hvilket vil sige, at den reducerer boets samlede størrelse. Herudover fratrækkes passivposten også ved beregningen af arveudlægget for de enkelte aktiver. Dette betyder, at der gives fradrag for passivposten ved beregning af boafgift. Ved fordeling af arven anses arvingen, der overtager et aktiv med tilhørende passivpost, kun for at have modtaget aktivet til nettoværdien, dette har betydning i forhold til den indbyrdes fordeling mellem arvingerne.

Beregning af passivposter er ikke obligatorisk ved overtagelse af aktiver med succession, og passivposten kan dermed udelades eller eventuelt nedsættes, hvis arvinger og efterlevende ægtefælle er enige herom jf. BAL § 13 a stk. 6.

5.2.3 Værdiansættelse af Eriks bo

Som beskrevet i afsnittene ovenfor skal et dødsbos aktiver som udgangspunkt værdiansættes til handelsværdien på skæringsdagen eller på dagen for acontoudlodningen. I dette afsnit vil der udarbejdes en værdiansættelse af aktiverne og passiverne i Eriks bo. Boets aktiver og passiver fremgår af bilag 2.

Den faste ejendom, der gennem længere tid har tjent til familiens bolig, værdiansættes til ejendomsvurderingen minus 15%. Begrundelsen for, at denne værdiansættelse vælges, er, at der i familieforhold må anses for at være en god grund til at vælge den værdiansættelsesmetode, der giver den mindste værdi, og dermed ultimativt det mindste grundlag for beregning af boafgift.

Bilerne i fællesboet værdiansættes til den værdi, de kunne indbringe ved salg pr. skæringsdagen. Bankindeståender samt gæld til realkredit- og pengeinstitut værdiansættes til pålydende værdi af indeståendet / restgælden pr. skæringsdagen opgjort på baggrund af opgørelser fra bank og realkreditinstitut.

Afholdte boomkostninger til blandt andet begravelse og advokat med videre medtages til de faktiske udgifter. Der er i dette eksempel ikke medtaget omkostninger hertil, da det er et eksempel for at vise Erik, hvordan boet deles og størrelsen af omkostningerne er i dette eksempel ikke væsentlige.

Det aktiv, der er sværest at værdiansætte, er Eriks aktier i selskabet, idet disse aktier ikke er optaget til handel på et reguleret marked. Hvis aktierne var optaget til handel på et reguleret marked, ville aktierne let kunne værdiansættes til den gældende kurs på skæringsdagen. Da aktierne ikke er optaget til handel på et reguleret marked, skal aktierne værdiansættes til handelsværdien på skæringsdagen, der ikke er så let at opgøre.

Erik har ejet aktierne, siden selskabet blev stiftet. Aktierne har dermed ikke været handlet indenfor den seneste tid. Der har heller ikke været noget købstilbud. Man kan derfor ikke finde handelsværdien på disse måder. Da aktierne skal overdrages til en interesseforbunden part indenfor gaveafgiftskredsen, kan aktierne værdiansættes efter værdiansættelsecirkulæret af 1982, hvorefter aktierne værdiansættes til formueskattekursen.

Ved beregning af formueskattekursen for selskabets aktier skal hovedaktionærmetoden anvendes, idet Eriks selskab falder indenfor denne gruppe af selskaber. Ved beregningen efter hovedaktionærmetoden anvendes som nævnt ovenfor tre faktorer: selskabets indtjeningsevne, selskabets skattemæssig indre værdi samt kapitaliseringsfaktorer, som årligt udstedes af SKAT.

Beregningen af formueskattekursen for selskabet er vist i bilag 5. Af beregning ses det, at selskabet har en indtjeningsevne over 10%, samt at selskabets formueskattekurs efter hovedaktionærmetoden er 2.084, som overstiger den fulde skattemæssige værdi i procent af egenkapitalen på 1.600. Ifølge reglerne for beregning af formueskattekursen giver disse forhold sig til udtryk i, at Erik ikke kan anvende denne beregning til værdiansættelse af selskabet, hvorfor der skal foretages en ny beregning efter den modificerede regel for at finde den korrekte værdiansættelse af selskabet.

Den modificerede regel finder anvendelse i de tilfælde, hvor der som i ovenstående tilfælde, er foretaget en beregning efter hovedaktionærmetoden, som har resulteret i en formueskattekurs, der med-

fører, at selskabet værdiansættes således, at det overstiger den fulde skattemæssige indre værdi, samt at selskabets beregnede indtjeningsevne overstiger 10%.⁴⁷

Formueskattekursen efter den modificerede regel tager udgangspunkt i samme beregning af indtjeningsevne samt selskabets skattemæssige indre værdi som i bilag 5, hvorfor der tages udgangspunkt heri i nedenstående beregning af formueskattekursen efter den modificerede regel.

Skattekursberegning	
Indtjeningsevne 10%	289
Indtjeningsevne 90%	1.299
Indtjeningsevne i alt	1.588
Skattemæssig indre værdi	1.280
	2.868
Gennemsnit heraf – skattekurs	1.434
Samlet værdi af selskabet	7.170.313

Figur 1: Beregning af formueskattekursen - Den modificerede regel

Kilde: Egen tilvirkning

Af ovenstående beregning ses det, at formueskattekursen efter den modificerede regel er 1.434. Da denne beregnede kurs er lavere end selskabets fulde skattemæssige indre værdi på 1.600, kan kursen efter den modificerede regel ikke anvendes. Selskabet skal dermed værdiansættes til den fulde skattemæssige indre værdi, som i dette tilfælde er 8 mio. kr. jf. bilag 5.

Den endelige værdiansættelse af Eriks og Lises aktiver/passiver fremgår af bilag 2. Det er samme værdier, der er anvendt til de mulige fordelinger af arven efter Erik i ovenstående kapitel.

5.2.3.1 Fordele og ulemper ved værdiansættelsen

Værdiansættelse til handelsværdi er udgangspunktet for værdiansættelsen ved opgørelse af fællesformuen samt dermed opgørelse af ægtefællernes boslod ved død. Idet handelsværdien er et udtryk, for den værdi en køber og sælger med modsatstridende interesser kan blive enige om, gør dette opgørelsen af handelsværdien forholdsvis svær i de tilfælde, hvor der ikke umiddelbart findes et marked for aktivet, der skal ”handles”/ værdiansættes.

⁴⁷ Tfs 2005.51, den medhjælpende regel

For at opnå en reel værdiansættelse til handelsværdi kan aktiver værdiansættes ved at få en ekstern vurderingsmand til at værdiansætte aktivet. Dog kan en sådan værdiansættelse være forholdsvis høj, i forhold til den værdi familien vurderer aktivet til. Værdien der er fastsat af en ekstern vurderingsmand kan også af familien vurderes for alt for lav, idet aktiver i boet kan have en speciel og høj affektionsværdi for det enkelte familiemedlem.

Som udgangspunkt må man vurdere, at der i familieforhold værdiansættes aktiver til en forholdsvis lav værdi for på den baggrund at kunne flytte urealiserede gevinster på aktiver til det modtagende familiemedlem uden afregning af boafgift. På den anden side kan der også indenfor familien være modsatstridende forhold, som gør, at den laveste værdiansættelse ikke altid som udgangspunkt vælges. Lave værdiansættelser også være en ulempe for eksempel for de arvinger, der kun skal arve kontanter. Hvis en ejendom værdiansættes for lavt, går dette ud over arvingens arvelod, som dermed bliver mindre, end hvis ejendommen var værdiansat korrekt.

Ovenstående er også tilfældet ved Eriks aktiver. Både ejendommen og aktierne vurderes til at været værdiansat lavt i forhold til øvrige metoder til vurdering af handelsværdien heraf. Idet Lars kun skal arve kontanter fra boet, og det er Lise, der skal overtage Eriks andel af ejendommen, og Kim overtager aktierne, så er det Lars, der kommer mest i klemme ved den lave værdiansættelse, da hans arv ville blive større, hvis de øvrige aktiver var medtaget i boopgørelsen til en højere værdi.

Selv om SKAT skal acceptere værdier, der er fastsat efter værdiansættelsescirkulæret af 1982, er det ikke altid den mest korrekte værdiansættelse. Værdiansættelsen skal dog som udgangspunkt accepteres af samtlige arvinger, idet deres andel af arven nedsættes ved en lav værdiansættelse af aktiverne.

Hvis det vælges, at aktierne i selskabet ikke skal værdiansættes efter værdiansættelsescirkulæret af 1982, er der også mange andre muligheder for værdiansættelse af aktierne. For eksempel kan cirkulærerne fra 2000 (TSSCIR 2000-5, 2000-9 og 2000-10) anvendes. Disse cirkulærer tager udgangspunkt i selskabets regnskabsmæssige værdier samt tager højde for blandt andet goodwill i selskabet. Ved anvendelse af disse cirkulærer til værdiansættelse af aktierne, vil der typisk fremkomme en noget højere værdi end ved værdiansættelse efter værdiansættelsescirkulæret af 1982, som udelukkende tager udgangspunkt i selskabets skattemæssige værdier, og hvor der ikke tages hensyn til selskabets udvikling og immaterielle aktiver.

5.2.4 Delkonklusion

Dødsboskatteloven fastsætter ikke regler vedrørende værdiansættelse af aktiver og passiver i et dødsbo. DBSL henviser derimod til BAL § 12. Heraf følger at dødsboets aktiver og passiver skal værdiansættes til handelsværdi på skæringsdatoen for boopgørelsen eller på datoen for acontoudlodningen.

Fast ejendom kan værdiansættes til seneste ejendomsvurdering +/- 15%, eller der kan indhentes en vurdering fra en mægler. Hvis der først er indhentet en vurdering fra en mægler skal denne anvendes. Ejendommen i Eriks dødsbo bliver værdiansat til seneste ejendomsvurdering – 15%.

Aktier og anparter der er optaget til handel på et reguleret marked værdiansættes til den skæringsdatoens køberkurs. For aktier og anparter der ikke er optaget til handel på et reguleret marked er det noget mere besværligt at finde den korrekte handelsværdi, hvis der ikke har været handel med aktierne eller et bindende købstilbud inden for den seneste tid. Værdiansættelsescirkulæret af 1982 anvendes i de tilfælde hvor der ikke er en mere retvisende måde hvorpå man kan finde handelsværdien. Værdiansættelsescirkulæret af 1982 tager udgangspunkt i en beregning af selskabets formueskattekurs, som beregnes på baggrund af selskabets indtjeningsevne, udbytte og indre værdi i sammenhæng med kapitaliseringsfaktorer. Beregningen af formueskatteskursen sker alt afhængig af hvilken type virksomhed, det er, der skal værdiansættes. Eriks selskab defineres i denne sammenhæng som et hovedaktionærselskab, og formueskattekursen beregnes dermed på baggrund af selskabets indtjeningsevne og skattemæssige indre værdi. Ved værdiansættelse af aktierne i Eriks selskab efter hovedaktionærmetoden fremkommer der en værdi der overstiger den fulde skattemæssige indre værdi og indtjeningsevnen er over 10%, hvilket betyder, at denne metode ikke kan anvendes og den modificerede regel skal tages i brug. Da værdien af aktierne efter denne model er mindre end selskabets skattemæssige indre værdi, anvendes denne værdiansættelse heller ikke, men man værdiansætter i stedet selskabet til dets skattemæssige indre værdi.

Øvrige aktiver så som kontanter og indeståender værdiansættes til pålydende værdi på skæringsdatoen. Eriks bankindestående værdiansættes herefter, og bilerne værdiansættes til den værdi de kan indbringe pr. skæringsdatoen. Værdiansættelsen af indbo kan foretages af arvingerne selv eller en vurderingsmand.

Dødsboets passiver værdiansættes til pålydende værdi på skæringsdatoen. Hvis der anvendes succession ved overdragelsen fradrages der ved opgørelsen af boet en passivpost. Denne passivpost er

udtryk for den latente skattebyrde som udlægsmottageren overtager ved at overtage aktivet med succession. Passivposten reducerer boets samlede størrelse. Beregning af passivposter er ikke obligatorisk ved overtagelse af aktiver med succession.

Der er både fordele og ulemper ved at aktiverne i dødsboet kan værdiansættes til en forholdsvis lav værdi, som for eksempel at fast ejendom kan værdiansættes til seneste ejendomsvurdering – 15%, hvilket plejer at være under den handelsværdi som ejendomsmæglere vurderer. Herudover værdiansættes selskabet efter værdiansættelsescirkulæret af 1982, som ikke tager højde for selskabets udvikling eller immaterielle anlægsaktiver som goodwill med videre. En for lav værdiansættelse af selskabets aktiver giver mulighed for at flytte urealiserede gevinster til arvingerne uden, at der skal betales afgift heraf. Dog kan lave værdiansættelser også være en ulempe for eksempel for de arvinger der kun skal arve kontanter. Hvis en ejendom værdiansættes for lavt går dette ud over arvingens arvelod som dermed bliver mindre end hvis ejendommen var værdiansat korrekt. Dette er også tilfældet ved Eriks aktiver. Både ejendommen og aktierne vurderes til at være værdiansat lavt i forhold til øvrige metoder til vurdering af handelsværdien heraf. Idet Lars kun skal arve kontanter fra boet og det er Lise der skal overtage Eriks andel af ejendommen og Kim overtager aktierne, så er det Lars der kommer mest i klemme ved den lave værdiansættelse, da hans arv ville blive større, hvis de øvrige aktiver var medtaget i boopgørelsen til en højere værdi.

5.3 Dødsbøbeskatning

I de ovenstående afsnit er det gennemgået og analyseret hvem, der kan arve, og hvordan et bo værdiansættes. Når dette er klargjort, skal mulighederne for beskatning af boet gennemgås herunder mulighederne succession.

I dette kapitel vil reglerne for dødsbøbeskatning, herunder dødsboers skattepligt samt afgiftsberegning blive gennemgået og analyseret. Kapitlet vil derfor som udgangspunkt omhandle reglerne i dødsbøskatteloven, boafgiftsloven samt yderligere relevant lovgivning.

5.3.1 Beskatning af dødsboet

Den afgørende faktor for den skattemæssige behandling af et dødsbo afhænger af valget af dødsboets skifteform efter DSL.

Der er ifølge DSL følgende skifteformer:

- **Boudlæg uden skiftebehandling:** Denne behandlingsform kan anvendes, hvis dødsboets aktiver ikke overstiger 40 tkr. efter fradrag for rimelige omkostninger til begravelse, bobehandling samt gæld, der er sikret ved pant eller sikret på anden måde jf. DSL § 18. Hvis afdøde er gift, skal der ved beregningen af dødsboets aktiver tages hensyn til, at summen af afdødes fælleseje og halvdelen af den efterlevende ægtefælles positive nettoboandel ikke må oversigte det fastsatte beløb på 40 tkr.⁴⁸ Beløbsgrænsen reguleres hvert år. Boet afsluttes ved udlæg af boet til afdødes nærmeste efterladte jf. DSL § 19.
- **Ægtefælleudlæg:** Der kan ved anmodning til skifteretten ske udlevering af boet til efterlevende ægtefælle i det tilfælde, hvor der intet er tilbage til øvrige arvinger efter, at ægtefællen har udført sin ret til forlods at udtage aktiver af boet jf. de særlige regler herom jf. afsnit 5.1.2.4⁴⁹. Ægtefællen påtager sig ved et sådant ægtefælleudlæg ansvaret for den afdødes gæld. Boet afsluttes herefter jf. DSL kapitel 13.
- **Uskiftet bo:** En efterlevende ægtefælle kan sidde i uskiftet bo, hvis der var formuefællesskab i ægteskabet herunder også skilsmissesæreje, samt at afdøde efterlader sig livsarvinger herunder fælles- og særbørn, som giver samtykke hertil. Der er yderligere herom i afsnit 5.1.2.4.5.
- **Privat skifte/privat forenklet skifte (DSL kapitel 15):** Boet deles af arvingerne uden at delingen forestås af en bobestyrer. Største delen af skifter foretages som privat skifte⁵⁰.
- **Bobestyrerskifte (DSL kapitel 16):** Ved et sådant skifte udpeges en bobestyrer som sørger for skiftet foregår korrekt. Bobestyrerskifte anvendes også i de tilfælde, hvor ingen af de øvrige skifteformer er anvendelig⁵¹.
- **Skifte af uskiftet bo i efterlevende ægtefælles levende live (DSL kapitel 18):** I det tilfælde en efterlevende ægtefælle ved førstafdødes død har fået udleveret boet til at henses i uskiftet bo, kan der til hver en tid ske skifte heraf både et fuldstændigt skifte, hvor boet skiftes 100%, og der kan også skiftes delvist med en enkelt eller flere arvinger.
- **Genoptagelsesbo (DSL § 103):** Skifteretten kan genoptage et bo i de tilfælde det findes påkrævet. Dette kan blandt andet være tilfældet, hvor der er fremkommet nye aktiver/passiver, eller hvis udlodningen er foretaget forkert eller boets behandlingsmåde skal ændres.

---

⁴⁸ Gianelli, Karsten (2008): Dødsbøbeskatning, Thomson Reuters, 3. udgave, 1. oplag, s. 37

⁴⁹ De særlige regler vedr. AL § 11 stk. 1 og stk. 2 vedr. udtagelsesret til ægtefællens personlige og børnenes brug, værdiser ind til 680 tkr. samt RVL § 23 vedr. vederlagskrav i fællesbo og særeje.

⁵⁰ <http://www.familieadvokaten.dk/emner/824.html>

⁵¹ <http://www.familieadvokaten.dk/emner/826.html>

Ved skifte af Eriks bo vil det være oplagt at foretage et privat skifte, som største delen af skifter i Danmark foregår ved. Det kan dog være nødvendigt, at skiftet foretages af en bobestyrer i det tilfælde, at Kim, Lars og Lise ikke kan blive enige om fordelingen af arven. Dette kunne for eksempel være, hvis der ikke er oprettet testamente, og Lars/Lise ikke er enige i, at Kim skal overtage aktierne i selskabet.

På baggrund af hvilken skifteform der vælges opdeles boerne efter DBSL i 3 kategorier⁵²:

1. Boer, hvor den efterlevende ægtefælle er skattesubjekt, og boet dermed ikke anses som selvstændigt skattesubjekt

Boet anses ikke for selvstændigt skattesubjekt, hvorved beskatning sker hos efterlevende ægtefælle ved nedenstående skifteformer:

- Ved udlevering af boet til efterlevende ægtefælle til at hense i uskiftet bo
- Ægtefælleudlæg
- Forenklet privat skifte ved udlevering til ægtefælle
- Hvis ægtefællen er eneste legale arving i boet og har valgt, at boet ikke skal være selvstændigt skattesubjekt.

Bobeskatningen sker hos den efterlevende ægtefælle, og beskattes efter de almindelige personbeskatningsregler. Beskatningen af indkomst i mellemprioroden omregnes til helårsindkomst grundet progressionen i beskatningen, og denne skat opkræves ved den efterlevende ægtefælle.

Ved disse skifteformer succederer den efterlevende ægtefælle i den afdødes skattemæssige stilling for samtlige overtagne aktiver og passiver.

2. Boer, der beskattes som selvstændige skattesubjekter

Boet anses for selvstændigt skattesubjekt, hvorved beskatning sker i boet. Nedenstående omfatter samtlige ikke skattefritagne boer, der undergives skifte, dog ikke de tilfælde hvor efterlevende ægtefælle er eneste legale arving, hvilket omfatter private og bobestyrer skifter:

- Dødsboer, der skiftes i forbindelse med dødsfaldet. Dødsboer hvor efterlevende arving er eneste legale arving undtaget jf. DSBL §2 stk. 1 nr.1

---

⁵² Gianelli, Karsten (2008): Dødsbobeskatning, Thomson Reuters, 3. udgave, 1. oplag, s. 32-34

- Dødsboer, hvori der foretages partielt skifte, hvor der skiftes med livsarvinger og resten udleveres til hensiden i udskiftet bo jf. DBSL § 2 stk. 1 nr. 2
- Uskiftede boer, som skiftes i efterlevende ægtefælles levende live – fuldstændigt skifte jf. DBSL § 2 stk.1 nr. 3
- Dødsboer, som udleveres til efterlevende ægtefælle som eneste legale arving, hvor ægtefællen har valgt, at boet skal beskattes som selvstændigt skattesubjekt jf. DBSL § 2 stk. 1 nr. 4
- Dødsboer, der behandles i udlandet, og som er begrænset skattepligtige i Danmark jf. DBSL § 2 stk. 1 nr. 5
- Genoptagelsesboer, der ikke afsluttes med en skifteform, hvor boet ikke er selvstændigt skattesubjekt jf. DBSL § 2 stk. 1 nr. 6. F.eks. ved boudlæg, eller beskatning ved efterlevende ægtefælle.

Bobeskatningsindkomsten, der både omfatter indkomsten i mellemprioroden og boprioroden, beskattes med 50% jf. DBSL § 14 stk. 1 og § 30 stk. 1. Da skatten er proportionalskat skal indkomsten i mellemprioroden ikke omregnes til helårsindkomst, som der skal ved beskatning ved efterlevende ægtefælle.

Der kan gives månedlige fradrag i boskatten både bofradrag samt mellempriorodefradrag. I mellemprioroden gives der fradrag på 1.900 kr. pr. måned fra afdødes seneste indkomst år til og med måneden for dødsfaldet jf. DBSL § 14 stk. 2/ DBSL § 30 stk. 3. Bofradrag gives i prioroden fra måneden efter dødsfaldet til og med den måned for skæringsdagen dog maksimalt 12 måneder. Det gives et månedligt fradrag på 5.200 kr. jf. DBSL § 30 stk. 2. Beløbene for begge fradrag reguleres årligt.

Beregnes der en negativ bobeskatningsindkomst modregnes dette underskud i positiv aktieindkomst i det omfang underskuddet kan rummes heri jf. DBSL § 30 stk. 5. Hvis der efter denne modregning er yderligere underskud, udbetales der et beløb svarende til 30% af det resterende beløb, herudover udbetales resterende negativ aktieskat. Denne samlede udbetaling kan dog ikke overstige summen af de skatter, som afdøde har betalt for de to forudgående og afsluttede indkomstår jf. DBSL § 31 stk. 1 og 2.

Aktieindkomst opgøres efter reglerne i PSL § 4a og beskattes efter reglerne i DBSL § 32. Dette betyder, at aktieindkomst beskattes særskilt på samme måde som ved personer med henholdsvis 27% og 42%.

Udlodning med succession til andre arvinger end efterlevende ægtefælle kan i disse tilfælde kun ske for bestemte aktivtyper.

Eriks bo vil blive beskattet som selvstændigt skattesubjekt, idet boet falder under denne kategori, da Lise blandt andet ikke skal hensidde i uskiftet bo.

3. Boer, der ikke beskattes – skattefritagelse.

Boer, der er selvstændige skattesubjekter jf. ovenstående, kan være fritaget for beskatning. Dette betyder, at det faktum, at et dødsbo er et selvstændigt skattesubjekt, ikke er ensbetydende med, at boet dermed er skattepligtigt. Det er dog kun dødsboer, der er selvstændige skattesubjekter, der kan være skattepligtige.

Afgørelsen af om et dødsbo er skattefritaget sker efter reglerne i DBSL § 6 stk. 1, hvoraf det fremgår, at et bo er fritaget for beskatning hvis:

- Boets aktiver (bruttoaktiver) og nettoformue (aktiver minus passiver i boet) opgjort til handelsværdien på skæringsdagen i boopgørelsen ikke hver især overstiger 2.595.100 kr⁵³. Ved opgørelsen af boets aktiver medregnes værdien af ejerbolig ikke herunder også privatbenyttede sommerhuse.

Hvis der udarbejdes en tillægsopgørelse til boopgørelsen, og summen heraf overstiger grænserne for skattefritagelse jf. DBSL § 6 stk. 2, så er hele boet skattepligtigt. Hvis boet deles i et fællesbo og et særbo, og disse skiftes hver for sig, skal beløbsgrænserne omfatte begge boer, ved beregning af om boet er skattefrit.

I de tilfælde hvor afdøde var gift, og der i ægteskabet var fællesejer/skilsmissesæreje, skal der ved opgørelsen af boets aktiver og nettoformue medregnes både afdødes formue og den efterlevende ægtefælles fællesejemidler. Beløbsgrænsen fra DBSL § 6 stk.1 skal derfor anvendes på den samlede opgjorte formue ved afgørelsen af, om boet er skattefritaget.⁵⁴

Hvis et bo er skattefritaget er fritagelsen obligatorisk, og man kan ikke uden videre få boet gjort skattepligtigt, med mindre boet inden skæringsdagen anskaffer yderligere aktiver, så boets aktivmasse overstiger grænserne i DBSL § 6 stk. 1.

---

⁵³Beløbet reguleres årligt.

⁵⁴ Gianelli, Karsten (2008): Dødsbøbeskatning, Thomson Reuters, 3. udgave, 1. oplag, s. 106

Hvis et bos aktiver/nettoformue overstiger beløbsgrænsen i DBSL § 6 stk. 1, er der mulighed for reduktion af aktiverne, idet salg af aktiver til 3. mand med dertilhørende gæld f.eks. en ejendom med prioritetsgæld, ved realisation ikke skal medregnes som brutto aktiv/passiv, men efter salget skal avancen af ejendommen (nettoaktivet) kun medregnes. Dette er en mulighed for at få reduceret boets bruttoaktiver. Acontoudlodninger, der er foretaget før skæringsdagen, skal derimod tillægges ved beregning af boets aktiver. Salg til 3. mand skal ikke nødvendigvis være personer udenfor familien, det må blot ikke være salg til arvinger i boet. Som eksempel på en sådan slankning af boets aktiver kan nævnes, at der i et bo f.eks. var en ejendom til en værdi på 3 mio. kr., og der i denne var en prioritetsgæld på 2,5 mio. kr. Ved beregningen af boets aktiver skal ejendommen medregnes til værdien på 3 mio. kr., selv om boet rent faktisk kun har en friværdi på 0,5 mio. kr. Hvis boet sælger ejendommen til 3. mand inden skæringsdagen til f.eks. 3. mio. kr. med overtagelse af prioritetsgælden på 2,5 mio. kr., så har boet kun et aktiv på 0,5 mio. kr. pr. skæringsdagen, som er indenfor beløbsgrænsen i DBSL § 6 stk. 1. På denne måde kan boet ”slanke” sine aktiver, og dermed have en mulighed for at komme under beløbsgrænsen, hvorefter boet er skattefritaget⁵⁵.

Boer der afsluttes ved boudlæg samt boer, der er insolvente⁵⁶, er også skattefritaget.

En skattefritagelse af et bo indebærer, at boet er fritaget for at betale skat af indkomsten for boperioden, hvilket vil sige perioden fra dagen efter dødsfaldet til og med skæringsdagen i boopgørelsen jf. DBSL § 96 stk. 4. Det vil dermed sige, at skattefritagelsen ikke omfatter mellemprioriteten, hvilket er perioden fra udløbet af afdødes sidste indkomstår forud for dødsfaldet til og med dødsdagen jf. DBSL § 96 stk. 3. Der gælder dog for skattefritagne boer, at indkomstkatten for mellemprioriteten anses for endelig afgjort med de forskudskatter, der er indbetalt, med mindre der skal foretages en afsluttende ansættelse.

Hvis det kræves af SKAT eller boet, kan der ske en afsluttende ansættelse af afdødes indkomst for mellemprioriteten jf. DBSL § 13. Denne beskatning sker med 50% beskatning, og der skal ikke ske omregning til helårsindkomst jf. DBSL § 14 stk. 1.

Som det ses af bilag 2 overstiger Eriks bo beløbet på 2.595.100 kr., hvilket betyder, at boet ikke er skattefritaget.

---

⁵⁵ Gianelli, Karsten (2008): Dødsbøbeskatning, Thomson Reuters, 3. udgave, 1. oplag, s. 107-108

⁵⁶ Behandles efter Konkurskatteloven, hvilket som hovedregel betyder at der ikke skal ske beskatning jf. Gianelli, Karsten (2008): Dødsbøbeskatning, Thomson Reuters, 3. udgave, 1. oplag, s. 34.

5.3.2 Udlodning og salg – beskatning og succession

5.3.2.1 Dødsboets succession

Ifølge DBSL § 20 indtræder dødsboet i afdødes skattemæssige stilling ved dødsfaldet med hensyn til de aktiver og passiver, som tilhørte afdøde, og som inddrages under skiftet. Successionen er obligatorisk. Boet succederer i samtlige aktiver og passiver i afdødes bo, hvilket betyder, at boet anses for at have erhvervet samtlige afdødes aktiver og passiver på det tidspunkt, til de beløb samt med den hensigt, som afdøde havde ved erhvervelsen. Idet boet indtræder i afdødes hensigt f.eks. næring eller spekulation betyder, at det ved tvivlsspørgsmål kan være vanskeligt at afgøre, hvilken hensigt afdøde reelt havde ved anskaffelsen eller i løbet af ejerperioden af et aktiv, da ejerforløbet ikke er normalt grundet ejerens død.⁵⁷

Boet indtræder desuden også i afdødes skattemæssige saldi vedr. aktiverne og passiverne, hvilket betyder, at af- og nedskrivninger foretaget af afdøde anses som foretaget af boet. Afdødes eventuelle underskud til fremførsel til fradrag i sin skattepligtige indkomst i dødsåret overtages også af boet til fradrag i bobeskatningsindkomsten jf. DSBL § 20 stk. 3.

I det tilfælde hvor den efterlevende ægtefælle vælger at lade egne aktiver og passiver indgå i afdødes boslod ved bosudvekslingen, som derefter skal overgå til andre arvinger efter afdøde, skal gevinsten og tab vedrørende disse aktiver og passiver indgå i dødsboets indkomst. Boet succederer fuldt ud i den efterlevende ægtefælles skattemæssige stilling vedrørende sådanne aktiver. Hvis aktivet derimod efter skiftet skal tilbageføres til den efterlevende ægtefælle som arv, succederer boet ikke. I disse tilfælde anses aktiverne skattemæssigt for at tilhøre den efterlevende ægtefælle – før, under og efter skiftet.⁵⁸

5.3.2.2 Udlodning

En udlodning er efter dødsboskatteloven defineret, som alle afståelser til efterlevende ægtefælle, arvinger eller legatarer fra et dødsbo. Udlojninger omfatter dermed også udleveringen af aktiver, som ovenstående modtager udover deres andel af boet samt arvingekøb jf. DBSL § 96 stk 1.

Ifølge DBSL § 28 stk. 3 anses udlojninger fra et dødsbo foretaget med succession i de tilfælde, hvor der betingelserne for succession er opfyldt. Boet kan dog positivt fravælge, at udlojningen skal ske med succession, og dermed lade boet beskattes.

⁵⁷ Michelsen, Aage m.fl. (2009): Lærebog om indkomst skat, jurist og økonomforbundets forlag 13 udgave, s. 1086

⁵⁸ Gianelli, Karsten (2008): Dødsbobeskatning, Thomson Reuters, 3. udgave, 1. oplag, s. 194

Udlodning med skattemæssig succession kan ske, når boet er selvstændigt skattesubjekt jf. ovenstående afsnit 5.3.1. Det vil dermed sige, at der ikke kan foretages udlodning med succession fra boer, der er skattefritagne, hvilket vil sige, at boets aktiver og nettoformue eller en af disse skal overstige beløbsgrænsen jf. DBSL § 6 stk. 1. Der kan herudover foretages udlodning med skattemæssig succession fra boet, hvor den efterlevende ægtefælle behandles som skattesubjekt frem for boet.

Succession kan ikke ske i tabsaktiver, hvilket betyder, at der kun kan foretages udlodning med succession af aktiver, hvortil der kan knyttes en skattemæssig avance jf. DSBL § 28 stk. 3. Herudover kan man ikke succedere i gæld/passiver, medmindre denne gæld er tæt knyttet til et bestemt aktiv, som eksempel accepteres det, at der sker udlodning med succession af en fast ejendom med tilhørende prioritetsgæld⁵⁹.

Fra dødsboer kan der kun ske udlodning med succession til en bestemt personkreds, som blandt andet omfatter efterlevende ægtefælle, livsarvinger, øvrige arvinger og legatarer. I tilfælde hvor en arving vil erhverve aktiver fra dødsboet, der overstiger arvingens arvelod – arvingekøb – så er det kun muligt for den efterlevende ægtefælle, livsarvinger samt søskende, deres børn og børnebørn jf. DBSL § 37 stk. 1. Udlodning med succession er kun muligt for fysiske arvinger jf. DBSL § 36 stk. 1. Begrundelsen for, at juridiske arvinger ikke kan modtage udlodning med succession, er, at disse aldrig ”dør”, og dermed vil den latente skatteforpligtelse aldrig komme til beskættning, hvis selskabet drives korrekt.

Ved udlodning med succession skal arvingen være fuldt skattepligtig til Danmark. Der kan kun ske udlodning med succession til arvinger, der ikke er fuldt skattepligtige til Danmark i de tilfælde, hvor aktiverne uanset ejers forhold skal beskattes i Danmark som f.eks. fast ejendom beliggende i Danmark jf. DSBL § 38.

Ved udlodning af hovedaktionæraktier skal ejertidsnedslaget beregnes på grundlag af den værdi selskabet er optaget til i boet og ikke afståelsessummen jf. AL § 47 stk. 3. Dette gør, at en eventuel værdistigning ved et efterfølgende salg ikke påvirker ejertidsnedslagets størrelse.

5.3.2.2.1 Tidsmæssig placering af udlodning

Der kan foretages udlodning både inden boets afslutning - acontoudlodning - og endelig udlodning ved boets afslutning.

---

⁵⁹ Gianelli, Karsten (2008): Dødsbøbeskatning, Thomson Reuters, 3. udgave, 1. oplag, s. 199

Acontoudlodninger kan foretages på et hvert tidspunkt inden boets afslutning. Ved acontoudlodninger skal SKAT have meddelelse herom senest 4 uger efter udlodningsdagen. Fristen løber dog under alle omstændigheder først 4 måneder efter boets udlevering fra skifteretten.

Datoen for udlodningen er den dag, hvorfra udlodningen har virkning, hvilket også vil sige skæringsdagen for acontoudlodningen. Denne dato for acontoudlodningen har blandt andet betydning for værdiansættelsen af aktivet som udloddes samt periodisering af gevinst/tab samt indtægter/udgifter, der vedrører aktiver. På skæringsdagen for acontoudlodningen overgår aktivet herunder indtægter/udgifter til udlodningsmodtager. Det er derfor en god ide, at acontoudlodde fast ejendom samt tilhørende gæld, grundet fradraget af renterne dermed overføres til modtager.

Meddelelse om acontoudlodningen skal indeholde oplysninger om dato for udlodningen, specification af omfanget af udlodningen – hvilke aktiver/passiver der udloddes, hvem der er udlodningsmodtager samt værdien af det udloddede på dagen for acontoudlodningen jf. DBSL § 5 stk. 2 og 3. Der er ikke krav om at give meddelelse om, at acontoudlodning sker med succession eller ej, hvilket vil sige, at man kan vente med at tage denne beslutning indtil tidspunktet for indgivelse af boopgørelse og boets selvangivelse.⁶⁰

5.3.3 Succession eller beskatning i boet?

Som nævnt i ovenstående afsnit er det boet, der vælger om, der skal ske beskatning af et aktiv i boet, eller der skal ske udlodning med succession, hvorved beskatning udskydes, og der kan dermed gives ”nedslag” i udlodningssummen med en beregnet passivpost, der værdiansættes til ca. 50% af den latente skattebyrde, der påhviler det enkelte aktiv på tidspunktet for udlodningen.

Om der skal ske beskatning i boet, eller om succession er den mest fordelagtige vej, kommer an på en konkret vurdering i det enkelte udlodningstilfælde. Beskatning i boet kan være en fordel, da beskatningsprocenten i boet for blandt andet personlig indkomst (almindelig skattepligtig indkomst) er mindre end arvingens beskatning heraf. Beskatning i boet vil dog kræve en større likviditet på tidspunktet for udlodningen, idet betaling af skatten i dette tilfælde ikke kan udskydes. Beskatning i boet medfører dog, at boafgiften mindskes, idet der er fradrag for skatten før beregning heraf.

Beskatning i boet er også en fordel for udlodningsmodtageren, idet udlodningsmodtageren ved overtagelse af aktivet uden succession ikke anses for at indtræde i afdødes skattemæssige stilling,

---

⁶⁰ Gianelli, Karsten (2008): Dødsbobeskatning, Thomson Reuters, 3. udgave, 1. oplag, s. 199

hvilket betyder, at udlodningsmodtagers anskaffelsessum er det beløb, aktivet er optaget til i boopgørelsen. Da der ikke sker udlodning med succession, kan der ikke fradrages en passivpost, og værdien af aktivet er derfor højst sandsynligt højere ved beskatning i boet.

Succession medfører som sagt, at beskatningen af aktivet udskydes, hvilket kan have en stor likviditetsmæssig betydning. Skatten udskydes indtil aktivet realiseres, hvilket betyder, at udlodningsmodtager kan videreoverdrage aktivet med succession, inden for betingelserne herfor, og dermed udskyde beskatningen til næste generation. Denne skattecredit er fristende.

Generelt kan det siges, at man, ved beslutning om udlodningen skal ske med succession, skal se på udlodningsmodtagerens forventede horisont for realisation. Hvis det forventes, at aktivet skal realiseres inden for en forholdsvis kort tid efter overtagelsen, vil det være en fordel at vælge beskatningen i boet, idet passivposten kun dækker ca. 50% af den latente skattebyrde, der skal afregnes ved realisation af aktivet. Det er skattecreditten – likviditeten, der skal opveje, at udlodningsmodtageren kun får dækning af ca. 50% af aktivets latente skattebyrde. Dette betyder, at jo længere man kan drage fordel af skattecreditten, jo mere fordelagtig er successionen.

I de nedenstående afsnit er der udarbejdet eksempler på, hvordan arven kan fordeles ved beskatning i boet eller ved anvendelse af succession. Herigennem analyseres det, hvilke fordele og ulemper det vil få for Kim ved overtagelse af selskabet samt for boet som helhed herunder de øvrige arvingers andel i boet.

5.3.4 Fordeling af arven ved beskatning i boet eller anvendelse af succession

I dette afsnit vil det gennem eksempler illustreres, hvorledes valg af beskatningsmetode vil få indflydelse på fordeling af boet efter Erik herunder også likviditetsbehovet ved afslutning af boet. Det vil herigennem analyseres, hvilke konsekvenser (fordele og ulemper) det vil få for Kim, som skal overtage selskabet samt boet som helhed.

Eksemplerne tager udgangspunkt i ovenstående scenarier vedr. fordeling af arven samt værdiansættelse heraf.

5.3.4.1 Fordeling af arven efter arvelovens regler uden indflydelse fra testamente/særejer

Til brug for opgørelserne til illustration af fordelingen af arven ved valg af enten beskatning i boet eller succession skal der indledningsvist udregnes en passivpost for værdien af aktierne i selskabet pr. udlodningsdagen.

Ved beregningen af passivposten tages der fradrag for ejertidsnedslag, da Erik har ejet aktierne i selskabet i en periode, der opfylder kravene i ABL § 47 stk. 3. Erik er hermed berettiget til et ejertidsnedslag på 25%, som er det maksimale ejertidsnedslag, der gives ifølge loven. Ejertidsnedslaget medregnes, idet grundlaget for beregningen af passivposten skal være den lavest mulige skattepligtige fortjeneste på aktierne.

Aktiernes værdi jf. værdiansættelsen i afsnit 5.2.3 er 8 mio. kr. herfra trækkes den oprindelige anskaffelsessum på 500 tkr. Ejertidsnedslaget beregnes herefter af den resterende avance på 7,5 mio. kr., hvilket giver et beregningsgrundlag for passivpostens beregning på 5.625 tkr. Passivposten er udgør 22% af dette beløb, hvilket er 1.238 tkr. Værdien af selskabet i forbindelse med udlodning med succession er dermed 6.763 tkr.

Værdi på udlodningsdag	8.000.000
Anskaffelsessum	500.000
Fortjeneste	7.500.000
Ejertidsnedslag max 25%	1.875.000
Beregningsgrundlag	5.625.000
Passivpost 22%	1.237.500
Værdi til udlodning	
Værdi af selskabet	8.000.000
Passivpost	1.237.500
Udlodning	6.762.500

Figur 2: Beregning af passivpost og værdi af selskabet til udlodning

Kilde: Egen tilvirkning

Hvis der derimod vælges beskatning af aktierne i boet tages der udgangspunkt i samme avance på aktierne som ovenstående scenario viser efter fradrag for ejertidsnedslaget på 25% - 5.625 tkr. Herefter beregnes skatten heraf jf. ABL's gældende regler som er 27% af avancen op til 48 tkr. og 42% af resten af avancen. Dette giver en skyldig skat på 2.355 tkr. jf. figur 3.

Værdi på udlodningsdag	8.000.000
Anskaffelsessum	500.000
Fortjeneste	7.500.000
Ejertidsnedslag max 25%	1.875.000
Beskatningsgrundlag	5.625.000
27% af 48.300	13.041
42% af rest	2.342.214
Skyldig skat	2.355.255

Figur 3: Beregning af beskatningsgrundlag og skyldig skat

Kilde: Egen tilvirkning

I nedenstående figur er det opgjort, hvordan arven fordeles ud fra 2 situationer. I det første kolonne vælges overtagelse af aktierne i selskabet med succession, hvor der er taget hensyn til en passivpost. I 2. kolonne vælges beskatning i boet som udgangspunkt for fordelingen af arven.

	Inkl. Passivpost kr.	Beskatning i boet kr.
Samlet formue	15.000.000	12.644.745
Lises boslod	7.500.000	6.322.373
Arv til fordeling	7.500.000	6.322.373
Arv	7.500.000	6.322.373
Passivpost	1.237.500	
Arv til fordeling	6.262.500	6.322.373
Arv Lise	3.131.250	3.161.186
Arv Kim/Lars	3.131.250	3.161.186
Arv til børn	3.131.250	3.161.186
Bundfradrag	264.100	264.100
Afgiftspligtig arv	2.867.150	2.897.086
Boafgift	430.073	434.563
Nettoarv	2.701.178	2.726.623
Fordeling af arv		
Kim	1.350.589	1.363.312
Lars	1.350.589	1.363.312

Figur 4: Fordeling arv og boafgift efter arvelovens regler. Kilde: Egen tilvirkning

Opgørelsen tager udgangspunkt i Lise og Eriks samlede formue, hvoraf bosloddene fordeles. I opgørelsen vedrørende beskatning i boet er der taget udgangspunkt i nettoformuen, hvilket vil sige, at den beregnede skat, der skal afregnes i forbindelse med aktierne i selskabet, er fratrukket her inden fordeling af boslod.

Nettoformue før beskatning	15.000.000
Beskatning af aktieavance	2.355.255
Formue efter beskatning	12.644.745

Figur 5: Formue efter aktieavancebeskatning.

Kilde: Egen tilvirkning

Som det fremgår af figur 4 modtager sønnerne hver en arvelov på 1.351 tkr. Vælges der beskatning i boet stiger arven til hver søn med 13 tkr. til 1.363 tkr.

I begge scenarier skal der afregnes boafgift. Boafgiften er 15%, da det er Eriks børn, der arver. Ved valg af succession skal der afregnes boafgift på 430 tkr. Boafgiften der skal afregnes ved beskatning i boet er en smule større - i alt 435 tkr. Grunden til at boafgiften stiger ved valg af beskatning i boet er, at skatten på aktierne fratrækkes ved opgørelse af ægtefællernes samlede formue. Herved får skatten både effekt på Lises bos- og arvelod. Da der ikke skal betales boafgift af Lises arvelod, betyder det, at skattens effekt på disse ikke kommer til udtryk ved beregningen af boafgiften.

5.3.4.1.1 Udlodningen

Ved udlodningen af aktiverne fra boet skal det selvfølgelig sikres, at boet ikke er skattefritaget efter reglerne herfor, idet udlodningen i dette tilfælde ikke kan foretages med succession. Som det ses af ovenstående scenario er grænserne for skattefritagelse af boet overskredet, og boet er dermed skattepligtig. Denne betingelse samt de øvrige betingelser jf. afsnit 5.3.2.2 for at anvende succession ved udlodning fra boet er opfyldt.

Som tidligere nævnt er det meningen, at Kim skal overtage selskabet 100%, herudover skal Lars have kontanter fra boet, og Lise skal overtage de resterende aktiver i henhold til sit bos- og arvelod.

	Succession kr.	Beskatning i boet kr.
Kims arv	1.350.589	1.363.312
Selskabets værdi	8.000.000	8.000.000
Passivpost	-1.237.500	
Arvingekøb	5.411.911	6.636.688

Figur 6: Beregning af Kims behov for arvingekøb scenario 1.

Kilde: Egen tilvirkning

Af figur 6 kan det ses, at Kims arvelod er noget mindre end værdien af selskabet i begge scenarier. Dette betyder, at der i begge tilfælde vil være brug for, at Kim anvender sig af reglerne for arvingekøb. Herved kan han udtage hele værdien af aktierne ved at indbetale differencen mellem aktiernes værdi og værdien af sit arvelod. Som det ses af figuren vil Kim skulle fremskaffe henholdsvis 5,4 til arvingekøb, når der anvendes succession og 6,6 mio. kr., hvis der sker beskatning i boet.

Et så stort finansieringsbehov som Kim får brug for, når arven fordeles direkte efter arvelovens regler, kan være et problem på dagens nuværende lånemarked⁶¹. Det vil dog være muligt at stille sikkerhed med værdien af aktierne. Kims privatøkonomi vil dog, uanset hvilket størrelse finansieringsbehov han vil få, blive belastet af en stor gæld, hvor ydelserne skal betales med beskattede midler, og fradragsværdien for renteomkostningerne i privatøkonomien pt. kun er 33%. Denne procent reduceres over de kommende år. En mulighed ville være, at Kim oprettede et holdingselskab, som ejer aktierne, hvorved det er muligt at afdrage gælden med udlodning fra selskabet, der føres op til holdingselskabet uden beskatning. I holdingselskabet er der 100% fradrag for renteomkostningerne vedrørende gælden til finansiering af aktierne. Kim kan herefter anvende holdingselskabet til pengetank.

Udlodningen, der kan ske til Lars og Lise efter fordeling af arven efter arvelovens regler uden, der er sket oprettelse af særejer eller testamente, bliver også påvirket i de begge situationer i figur 4. Her kan det ses, at Lises boslod og arvelod er højest ved udlodning ved anvendelse af succession. I denne situation får Lise en formue på i alt 10.631 mio. kr. Vælges der derimod beskatning i selskabet reduceres Lises andel af boet, da skatten af aktierne allerede får indflydelse på Lises boslod, og herigennem får det også indflydelse på arvelodet. Vælges beskatning i boet står Lise tilbage med en formue på 9,484 mio. kr., hvilket er en reduktion på 1,1 mio. kr. i forbindelse til valg af succession.

⁶¹ Depechen 9/12 – nyhedsbrev om skat og moms

Valget mellem de 2 scenarier i figur 4 får samme indflydelse på Lars' arvelod, som det har på Kims arvelod. Lars skal have det største beløb udloddet ved valg af beskatning i boet. Udlodningen er dog kun 13 tkr. større end, hvis der vælges succession.

Det kan konkluderes, at det er scenariet med valg af succession i boet, der stiller Lise bedst økonomisk set. Sønnernes arvelod vil dog blive størst ved valg af beskatning i boet. Dog bliver Kim tilgodeset for passivposten ved valg af succession i boet, hvorfor hans arv vil være størst i dette tilfælde.

5.3.4.1.2 Succession vs. beskatning i boet – Kims betænkninger ved valget

Som omtalt i ovenstående afsnit skal det påpeges, at der både er fordele og ulemper ved valget mellem succession og beskatning i boet, når arven skal fordeles. Som det ses er der fordele og ulemper for både Kim, der skal overtage aktierne, samt Lars og Lise, der skal arve resten af boet.

Når der udelukkende ses på konsekvenserne for overtagelsesmetode med henblik på Kim ved overtagelse af aktierne i selskabet, kan dette vises ved beregninger af hans finansieringsbehov, som vil opstå ved overtagelsen af selskabet. Her ses både på finansieringen i forbindelse med arven samt yderligere beskatning, der vil ske i forbindelse med et efterfølgende salg af aktierne.

Det er illustreret i bilag 9, hvor meget overdragelsen i alt likviditetsmæssigt vil koste både Kim i de 2 scenarier. Det er valgt, at aktierne kan sælges til 15 mio. kr. Af avancen beregnes den normale aktieavancebeskatning på henholdsvis 27% og 42%.

Af bilag 9 ses det, at Kim som ventet ikke har et så stort likviditetsbehov, hvis det vælges, at overdragelsen skal ske ved beskatning i boet, da det er boet, der skal betale aktieavanceskatten. Nettolikviditeten er dermed størst ved et efterfølgende salg af aktierne, hvis det vælges, at der sker beskatning af aktierne i boet inden overdragelsen. Passivposten dækker kun ca. 50% af den latente skattebyrde, der er på aktierne, som Kim overtager, hvorfor Kim ved et efterfølgende salg af aktierne ikke får dækket de sidste 50% af skattebyrden, i forhold til at han har sparet likviditeten ved overdragelsen.

Hvis Kim vælger eller har i tankerne inden overtagelsen af aktierne, at de skal sælges umiddelbart efter overtagelsen, er det en fordel at vælge beskatning i boet, da Kim efterfølgende ville få flere penge ud af salget på denne måde.

Ovenstående beregning kan dog ikke stå alene, når overvejelserne omkring overdragelsesmetoden skal udføres. Der skal tages hensyn til boets og Kims finansieringsbehov- og muligheder, da be-

skatningen i boet vil være mest likviditetskrævende allerede ved Eriks død på grund af arvingekøbets størrelse ved dette scenario. Derimod er overdragelsen med succession mindre likviditetskrævende i forhold til afregning af afgifter og skatter, da det kun er boafgift, der skal afregnes ved afslutning af boet efter Erik. Aktieavancebeskatningen udskydes til aktierne engang afhændes til tredjemand.

Ved valg af overtagelsesmetode skal der også tages hensyn til de finansieringsomkostninger, der er forbundet med overtagelsen.

5.3.4.2 Fordeling af arven med indflydelse fra testamente/særejer, når der kun tages hensyn til Kim

I dette scenario er generationsskiftet forberedt inden Eriks død således, at Kim skal arve mest muligt. Aktierne i selskabet er fuldstændigt særeje for Erik. Herudover er der udarbejdet testamente, hvori det er bestemt, at Kim skal arve aktierne i selskabet 100%. Testamentet indeholder også bestemmelser om, at Lars og Lises arv skal minimeres til tvangsarv. Situationen er yderligere beskrevet i afsnit 5.1.6.2.

Opdeling af bos- og arvelodderne for dette scenario er vist i bilag 6. Her ses det, at Kim afhængig af valg af overdragelsesmetode skal arve 4,9 og 5,6 mio. kr. i alt, idet Lises og Lars' arvelodder minimeres til tvangsarv.

Bilag 6 er opstillet på samme måde som ovenstående figur 4. Af figuren fremgår det, at hvis det vælges at overdrage af aktierne med succession skal Kim arve 5,6 mio. kr. Kim bliver tilgodeset med det fulde beløb af passivposten. Se figur 7 hvor der er taget hensyn hertil. Kims arv bliver reelt større ved indregningen af passivposten. Arven bliver reduceret, hvis der vælges beskatning i boet, hvorved Kims arvelod opgøres til 4,9 mio. kr. Idet arveloddene mindskes fra succession til valg af beskatning i boet, så formindskes den boafgift, der skal afregnes tilsvarende fra at være 1,1 mio. kr. til 989 tkr. ved valg af beskatning i boet.

5.3.4.2.1 Udlodning

I nedenstående figur ses Kims arvelod, og betydningen heraf for værdien af Kims arvingekøb i de ovenstående 2 situationer.

	Succession kr.	Beskatning i boet kr.
Kims arv	5.607.091	4.893.805
Selskabets værdi	8.000.000	8.000.000
Passivpost	-1.237.500	
Arvingekøb	1.155.409	3.106.195

Figur 7: Beregning af Kims behov for arvingekøb scenario 2.

Kilde: Egen tilvirkning

Af figuren kan se tydelig ses, at Kims finansieringsbehov / arvingekøb er betydeligt mindre i dette scenario. Som det fremgår af figuren bliver arvingekøbet ved valg af succession 1,2 mio. kr. Finansieringsbehovet / arvingekøbet er højest ved valg af beskatning i boet, da skatten af aktierne i denne situation er betalt. Kim får her en skattemæssig anskaffelsessum på aktierne på overdragelsesværdien på 8 mio. kr., og overtager ikke en skattebyrde, som der gøres ved anvendelse af reglerne for succession.

Effekten af, at aktierne i selskabet er særeje, får stor konsekvens for Lises bos- og arvelod både ved valg af succession og ved beskatning i boet. Lises samlede formue efter fordeling af boet er 6,1 mio. kr. ved anvendelse af succession og 5,8 mio. kr., hvis det vælges at lade aktierne beskattes i selskabet. Begrundelsen for at Lises samlede formue er større ved anvendelse af succession er, at passivposten der indregnes er noget lavere end skatten, der skal betales på aktierne.

Oprettelse af testamente hvor det bestemmes, at Lars' arv skal minimeres til tvangsarv betyder, at der ikke er meget forskel på den hans arvelod ved valg mellem succession eller beskatning af aktierne i boet. Begrundelsen herfor er, at han i begge scenarier får en tvangsarv på 1,1 mio. kr., som der skal betales 15% boafgift af. Det ses af bilag 6, at der kun er en meget lille forskel mellem de beløb Lars skal have udbetalt i de 2 scenarier. Grunden til forskellen er, at bundfradraget for boafgiften fordeles forholdsmæssigt mellem sønnerne i forhold til deres andel af den samlede arv.

Af bilag 6 ses det, at boafgiften der skal afregnes er lavere ved valg af beskatning i boet. Dette skyldes, at skatten på aktierne er højere end passivposten, der gives fradrag for ved succession. Der gives fradrag for begge i beregningsgrundlaget for boafgiften. At der i dette scenario skal betales en lavere afgift ved valg af beskatning i boet skyldes, at aktierne, som skatten tilhører, i dette scenario er særeje. Lise får dermed ikke andel heri ved opgørelse af boslodder, og herudover mindskes hendes arv til tvangsarv af særejet. Dette betyder, at sønnerne arver en større del af særejet, og får dermed fradrag for en tilsvarende større del af skatten ved beregning af boafgiften.

Om det vælges at Kim skal overtage aktierne med succession, eller om der vælges beskatning i boet har i dette scenario mindre effekt på Lises og Lars' arvelodder, idet aktierne er særeje og testeres til Kim, hvorfor dette behandles separat, og ændringer vedrørende aktierne kun påvirker særejet, og derfor primært har betydning for Kims arvelod.

5.3.4.2.2 Succession vs. beskatning i boet – Kims betænkninger ved valget

Beskatningen af aktierne ved salg umiddelbart efter overtagelsen ved delvis arv og arvingekøb er den samme som i foregående scenario, hvor arven fordeles efter arvelovens regler under forudsætning af samme afståelsessum som i foregående scenario vist i bilag 5.

Kims likviditetsbehov er dog en del lavere i dette scenario, da generationsskiftet er forberedt til fordel for ham, som omtalt ovenfor.

	Succession kr.	Beskatning i boet kr.
Arvingekøb	1.155.409	3.106.195
Beskatning i alt	4.560.255	2.932.755
Beløb til betaling/finansiering	5.715.664	6.038.950
Salgssum	15.000.000	15.000.000
Nettolikviditet	9.284.336	8.961.050

Figur 8: Kims likviditetsbehov samt provenu ved efterfølgende salg af aktierne scenario 2.

Kilde: Egen tilvirkning

Det ses af ovenstående figur, at Kims nettolikviditet i dette scenario er størst ved overtagelse af aktierne med succession. Dette skyldes, at Kims arvingekøb i dette scenario er minimeret i sådan en grad, at det likviditetsmæssigt set er mest fordelagtigt for Kim at vælge denne model. Ved udlodning med succession, skal Kim selv betale den latente skat, der påhviler aktierne inden overtagelsen ved et efterfølgende salg, som det ses af ovenstående figur. Denne skat bliver dog delvist godtgjort ved indregning af passivposten, men denne dækker kun ca. 50% af den latente skat. Arvingekøbet mindskes ved valg af succession i forbindelse med udlodningen, hvilket i denne situation opvejer, at den latente skat skal finansieres af Kim og ikke af boet. Ved valg af succession med indregning af en passivpost på 22% er Kims nettolikviditet ved efterfølgende salg af aktierne 9,3 mio. kr., hvorimod denne falder til 8,9 mio. kr. ved valg af beskatning i boet.

Arvingekøbet er en del mindre i forhold til det foregående scenario, men det er alligevel en vis sum penge, som Kim skal finansiere ved udlodningen og overtagelsen af aktierne. Som tidligere nævnt kan det være svært at få dette beløb finansieret.

5.3.4.3 Fordeling af arven med indflydelse fra testamente/særejer, når der tages hensyn til samtlige arvinger

I dette sidste scenario er udgangspunktet, at arven skal fordeles ud fra et synspunkt, hvor der tages hensyn til samtlige 3 arvinger. Scenarioet er yderligere beskrevet i afsnit 5.1.6.3.

Opdeling af bos- og arvelodderne for dette scenario er vist i bilag 7. Her ses det, at Kim afhængig af valg af overdragelsesmetode skal arve mellem 2,5 og 2,8 mio. kr.

Bilag 7 er opstillet efter samme metode som ovenstående figur 4. Af figuren fremgår det, at vælges det at anvende reglerne for succession er arven til Kim og Lars 2,8 mio. kr. Arven bliver reduceret, hvis der vælges beskatning i boet, hvorved sønnernes arvelod opgøres til 2,5 mio. kr. Dette betyder at vælges det, at Kim skal overtage aktierne med succession, får Lars en større arv til udbetaling. Dermed kan man også sige, at Kim kommer til at betale for en del af Lars' arv. Dette skyldes, at passivposten er mindre end skatten, og dermed er der mere tilbage i boet til deling.

Idet sønnernes arv er størst ved valg af succession er boafgiften også større i dette scenario. Boafgiften der skal afregnes er 946 tkr. ved valg af succession og 820 tkr. ved valg af beskatning i boet. Idet sønnernes samlede arv er mindre i dette i forhold til scenario 2, så er boafgiften naturligvis lavere i dette scenario.

5.3.4.3.1 Udlodning

Fordelingen af arven og dennes betydning for værdien af Kims arvingekøb og finansieringsbehov i de ovenstående 2 scenarier vises i figur 9

	Succession kr.	Beskatning i boet kr.
Kims arv	2.812.854	2.456.570
Selskabets værdi	8.000.000	8.000.000
Passivpost	-1.237.500	
Arvingekøb	3.949.646	5.543.430

Figur 9: Beregning af Kims behov for arvingekøb scenario 3.

Kilde: Egen tilvirkning

Af figuren ses det, at arvingekøbet ved valg af succession er 3,9 mio. kr. Finansieringsbehovet / arvingekøbet er dog også i dette tilfælde højest ved valg af beskatning i boet. Her er likviditetsbehovet 5,5 mio. kr. Begrundelsen for det yderligere likviditetsbehov ved valg af beskatning i boet er, at skatten for aktierne allerede er fratrukket i særejets værdi inden fordeling af arven.

Der skal i dette scenario også betales mindre boafgift ved valg af beskatning i boet. Begrundelsen er, som i det overstående scenario, at sønnernes arveandel af særejet maksimeres, da Lises arv minimeres til tvangsarven. Jo mere værdi sønnerne arver, jo mere boafgift skal der betal

Af bilag 7 ses det at samtlige arvingers arvelod er mindre ved valg af beskatning i boet. Dette er begrundet i, af skatten på aktierne er højere end passivposten, der reducerer aktiernes værdi ved anvendelse af succession.

I dette scenarie bliver Lises bos- og arvelod højst, hvis der vælges overdragelse af aktierne med succession. Hvis dette vælges står Lise i alt tilbage med 7,2 mio. kr. efter afslutningen af boet efter Erik. Hvis der derimod vælges, at der skal ske beskatning i boet reduceres hendes formue grundet forfald af skatten på aktierne til betaling til 6,9 mio. kr.

5.3.4.3.2 Succession vs. beskatning i boet – Kims betænkninger ved valget

Beskatningen af aktierne ved salg umiddelbart efter overtagelsen ved delvis arv og delvist arvingekøb er den samme som i foregående eksempler under forudsætning af at der anvendes samme afståelsessum.

Kims nettolikviditet ved et efterfølgende salg er mindre i dette scenario i forhold til scenario 2, hvor Kim er forfordelt i Eriks testamente. Nettolikviditeten er dog noget større, end hvis arven var fordelt direkte efter arvelovens regler.

	Succession kr.	Beskatning i boet kr.
Arvingekøb	3.949.646	5.543.430
Beskatning i alt	4.560.255	2.932.755
Beløb til betaling/finansiering	8.509.901	8.476.185
Salgssum	15.000.000	15.000.000
Nettolikviditet	6.490.099	6.523.815

Figur 10: Kims likviditetsbehov samt provenu ved efterfølgende salg af aktierne scenario 3.

Kilde: Egen tilvirkning

Kims nettolikviditet ved efterfølgende salg af aktierne er som i scenario 1 størst, hvis der er sket beskatning i selskabet inden udlodningen af aktierne. Forholdet skyldes som tidligere nævnt, at det er boet, der belastes af betalingen af aktieavanceskatten på værdistigningen frem til udlodningsdagen. Hvis det vælges, at aktierne skal overtages med succession er Kims nettolikviditet ved over-

dragelsen og salget mindre. Ved valg af beskatning i boet er Kims nettolikviditet 6,5 mio. kr., hvorimod dette falder til 6,5 mio. kr., hvis der vælges at anvende succession.

Arvingekøbet i dette scenario er noget mindre end i scenario 1, men dog en del højere end købet i scenario 2. Som tidligere omtalt kan det være svært at få finansieret et så stort beløb – specielt i disse tider.

5.3.4.4 Sammenligning af eksempler

Et generationsskifte – hvad enten det sker i levende live eller ved død – kræver altid, at der til tider tages nogle svære beslutninger, da det skal besluttes hvem, der skal arve hvilke aktiver, herunder hvem eller hvad der skal tages særligt hensyn til ved fordelingen.

Hvis generationsskiftet sker ved død er det ”letteste”/ mest simple at lade arven fordele efter arvelovens regler, da dette indebærer, at arveladeren før dennes død ikke er tvunget til at tage stilling til hvem, der skal have hvad og hvorfor. Ved fordeling efter arveloven fordeles arveladerens bo efter et sæt standard regler, der er angivet ved lov, således at det menes, at de fleste dødsboer vil kunne deles på en retfærdig måde uden, at arvelader og dennes ægtefælle er tvunget til at oprette testamente eller ægtepagt herunder særejer.

Ved fordeling af arven direkte efter arveloven, det vil sige i en situation, hvor der ikke er oprettet særejer eller testamente, som det er tilfældet i scenario 1, tages der ikke specielle hensyn til arveladers (Eriks) eller familiens ønske om fordeling af arven. Der bliver derfor i scenario 1 ikke taget specielt hensyn til hvem, der arver hvad/hvilke beløb, hvor Lise arver 50% af Eriks bo, og sønnerne deler resten ligeligt.

Skal der tages hensyn til specielle ønsker vedrørende fordeling af arven, bliver Erik (og Lise) nødt til at forberede generationsskiftet – selv om dette først skal ske efter Eriks død. Forberedelsen af generationsskiftet sker i dette tilfælde ved oprettelse af særejer samt testamente.

I scenario 2 er disse særejer og testamentet oprettet til fordel for sønnen Kim, som skal overtage samtlige aktier i selskabet, og drive det efter Eriks død. Lises og Lars’ arv bliver derfor minimeret til tvangsarven, hvilket gøres via Eriks testamente. At generationsskiftet forberedes til fordel for Kim betyder, at arvingekøbet vedrørende Kims anskaffelse af samtlige aktier i selskabet minimeres, og risikoen for, at Kim ikke vil kunne skaffe den nødvendige likviditet til arvingekøbet, er derfor betydeligt mindre i dette scenario, da beløbet for arvingekøbet minimeres på baggrund af, at Lars og

Lises arv er minimeret til tvangsarven. I det tilfælde hvor det ikke skulle være muligt for Kim at skaffe likviditeten til arvingekøbet, ville det eventuelt være nødvendigt at sælge aktierne i selskabet eller en del heraf til en ekstern køber, hvorved likviditeten ville ende i Eriks bo til fordeling. En anden mulighed ville være at lave et familielån, hvorved Lise låner Kim det resterende beløb til arvingekøbet eventuelt via at anfordringslån, hvor der er mulighed for, at Kim låner pengene uden at betale rente, samt at Lise ikke skal beskattes af en fiktiv rente⁶².

I 3. og sidste scenario er generationsskiftet også forberedt i form af, at der er oprettet særeje vedrørende aktierne i selskabet, og herudover er der lavet kombinationssæreje for længstlevende ægtefælle – Lise. Der er yderligere oprettet testamente for Erik, der minimerer Lises arv til tvangsarven, samt bestemmer at Kim skal arve samtlige aktier i selskabet, og bestemmer at sønnerne skal dele resten af arven – når Lise har fået sin del – ligeligt. I dette scenario tages der hensyn til samtlige arvinger, idet oprettelsen af kombinationssærejet for Lises aktiver betyder, at hendes aktiver ikke indgår i fællesboet, og dermed ikke skal deles ved Eriks død. Idet Lises aktiver er ”fredet” bliver hendes boslod større, og sønnerne vil ikke få del heri, før hun dør. Dette betyder også, at hun bliver efterladt med et bedre udgangspunkt – et større boslod ved opdeling heraf. Af denne grund er det derfor bestemt via testamente, at Lises arv skal minimeres til tvangsarv, da hun ”forfordes” ved at beholde samtlige af hendes egne aktiver grundet kombinationssærejet. Aktierne i selskabet forbliver Eriks særeje som i scenario 2, hvorved Lise afskæres herfra ved bodelingen, hvilket betyder, at hun ikke får en så stor del af særejet, som det er tilfældet i scenario 1, hvor aktierne er en del af fællesformuen. Oprettelsen af testamentet betyder herudover, at Erik bestemmer hvem, der skal arve aktierne også i form af, at disse er hans særeje.

I dette 3. scenario er der også taget hensyn til sønnen Lars, der kun skal arve kontanter, men her bliver hans arveandel den samme – beløbsmæssigt – som Kims, da Lars’ arv i dette scenario ikke bliver minimeret til tvangsarv, som det gøres via testamente i scenario 2. Dette betyder, at sønnerne ligestilles i henhold til, hvor meget hver enkelt søn arver beløbsmæssigt efter Erik. Dette vil i de fleste familier være at foretrække, da forfordeling af arven til ét barn må forventes at medføre anstrengte familieforhold efterfølgende med mindre den, der bliver ”snydt”, bliver tilgodeset på anden vis. Dette kunne eksempelvis gøres ved, at Lars efterfølgende kunne modtage årlige kontante gaver af Lise ved udnyttelse af brundgrænsen for gaveafgift, og dermed få en større andel af den kommende arv ved Lises død. Hvis generationsskiftet var planlagt noget tid inden Eriks død, kunne Lars

---

⁶² BDO Værd at vide om familielån og skat

også have modtaget kontante gaver fra Erik, inden hans død, og dermed var uligheden udlignet inden fordeling af arven, hvorved de familiemæssige forhold må forventes at være intakte ved denne metode, da det må formodes, at denne deling af den potentielle arv / arveforskud er aftalt med sønnerne og Lise inden udbetalingerne påbegyndes.

Beløbsmæssigt er der store forskelle på de 3 eksempler. Lises bos- og arvelod er samlet størst i scenario 1. Lise bos- og arvelod maksimeres i dette tilfælde, da aktierne i selskabet i dette scenario ikke er gjort til Eriks særeje, og hun får dermed 50% af aktiernes værdi allerede ved opgørelse af ægtefællernes indbyrdes boslodder. Herudover er der i eksemplet ikke oprettet et testamente, hvilket også betyder, at Erik ikke har haft mulighed for at lave bestemmelser om, at Lises arv skal minimeres til tvangsarven. Dette betyder også, at Lises arv er betydeligt større i dette scenario.

I scenario 2 står Lise tilbage med et samlet bos- og arvelod på mindre end værdien af ægtefællernes fælles bolig – uanset om det vælges, at der skal ske udlodning med succession eller beskatning i boet. Lise kan ved denne løsning ikke længere beholde huset, da en del af værdien fra arves sønnerne, og bør udbetales til dem, med mindre sønnerne vælger at lade hende sidde i uskiftet bo⁶³. Det faktum, at Lises resterende bos- og arvelod er mindre end boligens værdi, betyder endvidere, at hun for at skaffe likviditet til hendes videre liv bliver nødsaget til at sælge boligen for at skaffe likviditet, medmindre hun kan finansiere købet heraf – arvingekøb.

Der er i scenario 3 taget specielt hensyn til overstående situation, hvor Lises arv ikke minimeres i så høj en grad, at det er nødvendigt for hende at sælge ægtefællernes fælles bolig. Hun har i dette tilfælde nok værdi tilbage, at hun kan beholde boligen og yderligere aktiver. Der er dermed nok likviditet tilbage, så hun kan leve uden at skulle skille sig af med nogle aktiver af ”nød”.

Hvis der udelukkende skal ses på, hvad Lise beløbsmæssigt står tilbage med efter fordeling af arven, så er den optimale løsning for Lise, at der ikke oprettes særejer eller testamente. Herudover kunne det være en beløbsmæssig fordel, hvis der ved scenario 1 var oprettet kombinationssæreje for længstlevende, hvorved Lises boslod vil vokse yderligere på bekostning af sønnernes arv.

Ses fordelingen af arven fra Lars’ synspunkt, vil han få mest udloddet i scenario 3. Hans arv bliver maksimeret ved valg af at Kim overtager aktierne med succession.

---

⁶³ Uskiftet bo behandles ikke yderligere her, da denne mulighed er fravalgt i generationsskiftet i eksemplerne.

Set fra Kims side sker den optimale fordeling af arven beløbsmæssigt i scenario 2. Hans arvelod er ultimativt højest ved valg af succession. For at maksimere Kims andel yderligere var det en mulighed at gøre hele Eriks bo til særeje evt. kombinationssæreje for førstafdøde eller fuldstændigt særeje, hvorved Lises boslod minimeres yderligere. Ses der på de to andre eksempler i forhold til Kims beløbsmæssige udlodning, så får han næstmest ud af, at arven fordeles jf. scenario 3.

Om det i de 3 scenarier vælges, at aktierne i selskabet skal udloddes med succession eller efter beskatning i boet er yderligere en faktor, der skal tages stilling til ved skiftet. Generelt kan det siges, at nettoarven for Lars og Lise oftest er højest ved valg af overdragelse af aktierne med succession. Kims behov for likviditet til arvingekøb er også mindst i disse tilfælde. Arven til arvingerne bliver generelt mindst, hvis det vælges at beskatte aktierne i boet, inden Kim overtager disse, idet den betalte skat fratrækkes i boet inden fordeling heraf.

Hvis skiftet udelukkende skulle ses fra Kims side med hensyn til hans nettolikviditet ved et efterfølgende salg af aktierne, så er valg af beskatning af aktierne i boet det valg som giver Kim den største nettolikviditet ved et efterfølgende salg både i scenario 1 og 3. Det er dog mest fordelagtigt at overtage aktierne med succession i scenario 2.

Ved valg af beskatning af aktierne i boet inden overtagelsen betyder dog, at Kim ved overtagelsen vil få et højere likviditetsbehov i forbindelse med arvingekøbet for at overtage samtlige aktier. Dette har stor effekt på overtagelsen, da det ikke er sikkert, at Kim kan skaffe den nødvendige likviditet. Det er dog også væsentligt at se på tidshorizonten for, hvor lang tid Kim forventer at beholde aktierne efter overtagelsen fra Erik. Som vist i eksemplerne er det i 2 ud af 3 tilfælde mest fordelagtigt at vælge, at aktierne skal beskattes i boet inden overtagelsen, idet Kim dermed ikke skal betale skatten. Hvis Kim forventer at beholde aktierne i en længere periode, og endda forventer at aktierne skal generationsskiftes videre til hans børn, så kan det godt betale sig at overtage aktierne med succession. Dette skyldes, at skatten på aktierne dermed ikke forfalder til betaling ved overdragelsen, hvorved Kims arv bliver større og arvingekøbet mindre.

5.4 Valg af optimal løsning ved generationsskifte ved død

Når man skal finde den optimale løsning i forhold til generationsskiftet ved Eriks død, er det ikke ligetil at udpege én løsning, der er optimal i samtlige situationer, da man kan eller skal se generationsskiftet fra forskellige synspunkter. Hvilket scenario, der er mest optimal eller hensigtsmæssigt,

afhænger af, hvilke kriterier og forudsætninger vurderingen skal ske på baggrund af samt hvilken arving, der skal tilgodeses.

Det er mest hensigtsmæssigt, set fra Lises synspunkt, at der ikke er oprettet testamente eller særeje for selskabet, og at Kim overtager aktierne i selskabet med succession. Set fra Kims side vil generationsskiftet være mest fordelagtigt, hvis der var oprettet testamente, hvor de øvrige arvingers arv blev minimeret til tvangsarv, og der var oprettet særeje for aktierne i selskabet som vist i scenario 2. I dette tilfælde ville Kim ikke skulle finansiere et så stort arvingekøb, som hvis aktierne beskattes i boet. Modsat kunne Kim tale for, at aktierne skulle beskattes i boet, da han efterfølgende generelt ville få en større nettolikviditet ud af det. Lars ville vælge, at arven skulle fordeles ifølge scenario 3, hvor hans udlodning er størst.

Idet Erik ønsker at tilgodese Kim, der skal kunne drive selskabet videre efter Eriks død, så skal generationsskiftet ses i forhold til, hvad der er mest hensigtsmæssigt i forhold til, hvordan Kim har mulighed for at drive selskabet videre efter overtagelsen af aktierne heri. I denne situation ville det være at foretrække, at Kim overtog selskabet så billigt som muligt i forhold til arvingekøb, som er mindst i scenario 2 som omtalt ovenfor.

Fordeles arven jf. scenario 2 har det store konsekvenser for både Lise og Lars i forhold til, at deres arv, og også Lises boslod minimeres i høj grad i forhold til de øvrige scenarier. Lise kan som tidligere omtalt blandt andet ikke beholde ægtefællernes fælles bolig, da hendes værdier efter fordelingen er mindre en boligens samlede værdi. Hun vil derfor blive nødsaget til at realisere aktiver for at få likviditet til at indfri sønnernes krav i boet. Der er dog også mulighed for, at hun kunne optage lån i boligen og indskyde kontanterne i boet. Beløbet, der overstiger hendes andel, vil dermed være arvingekøb, som hun har ret til i henhold til arvereglerne.

Scenario 3 tilgodeser samtlige arvinger. I dette scenario tages der hensyn til samtlige arvinger. Der tages hensyn til hvilke værdier Lise efterlades med, hvorfor må det formodes, at hun er tilfreds med denne fordeling, selv om hun ville have fået yderligere, hvis fordelingen var lavet direkte efter arvelovens regler. For Lars giver denne fordelingsmetode ham det største arvelod. Herudover arver han ligeligt med Kim, hvilket må formodes at være det mest retfærdige. Kims arvingekøb er dog højere ved denne fordeling, hvilket er en klar ulempe for ham. Dog er arven i dette scenario højere end i scenario 1.

Det kan af ovenstående konkluderes, at der ikke er én metode til fordeling af arven, som er optimal, hvis samtlige arvinger skal tilgodeses. Dog må det siges, at scenario 3 er et godt grundlag for hvordan arven kunne fordeles, når der skal tages hensyn til samtlige arvinger. I eksemplet tages der hensyn til det indbyrdes forhold i familien ved, at sønnerne arver ligeligt, så dette ikke skaber splid i familien. scenario 3 er en ”gylden middelvej”, og må vurderes at være den optimale løsning for denne familie. Kims finansieringsbyrde til arvingekøb kunne eventuelt løses ved et familielån.

5.5 Delkonklusion

Det der er afgørende for beskattningen af et dødsbo er den valgte skifteform. Skifteformen der vælges for dødsboet afhænger blandt andet af boets størrelse, og om der efterlades en ægtefælle. Dødsboets skifteform kan blandt andet være et privat- eller et bobestyrerskifte, som det vil være tilfældet for Eriks dødsbo.

Afhængig af dødsboets skifteform kan boet enten være selvstændige skattesubjekt, ellers anses den efterlevende ægtefælle som skattesubjekt herfor. Det er også en mulighed at et bo er skattefritaget. Eriks dødsbo er et selvstændigt skattesubjekt grundet valget af skifteform. Størrelsen af Eriks dødsbos aktiver samt nettoformue udelukker, at dødsboet kan være skattefritaget.

Udlodninger er samtlige afståelser fra dødsboet til den efterlevende ægtefælle, arvinger og legatarer. Udgangspunktet for udlodninger er, at det foretages med succession, hvis dette er muligt. Boet kan dog fravælge successionen. Der kan foretages udlodning med succession fra både boer, der er selvstændige skattesubjekter, samt hvis ægtefællen anses som skattesubjekt herfor. Der kan ikke ske udlodning med succession fra skattefritagne boer.

Udlodning med succession kan ikke ske i tabsaktiver, da der skal være en avance at succedere i. Der kan heller ikke succederes i gæld, medmindre denne er meget tæt knyttet til et bestemt aktiv, som overtages med succession.

Der kan ske udlodning med succession fra dødsboer til en nærmere bestemt personkreds. Det dog kun ægtefæller, livsarvinger samt søskende, deres børn og børnebørn, der har mulighed for arvingekøb. Kun fysiske personer, der kan anvende succession. Herudover skal arvingerne ved anvendelse af reglerne for succession være fuldt skattepligtige til Danmark, med mindre det overtagne aktiv uanset ejerens forhold skal beskattes i Danmark. Det kan konkluderes, at samtlige af Eriks arvinger kan modtage udlodninger med succession.

Udlodninger fra dødsboet kan ske som både acontoudlodninger eller endelig udlodning ved boets afslutning. Det er en fordel at acontoudlodde visse aktiver, idet indtægter og udgifter herfra overgår til arvingen fra den dato acontoudlodningen sker.

Det er boet der bestemmer om et aktiv skal udloddes med succession, eller om der skal ske beskatning i boet heraf. Ved anvendelse af reglerne om succession udskydes skattebetalingen indtil aktivet realiseres, da arvingen overtager arveladers skattemæssige stilling ved udlodningen med succession. Som compensation herfor kan det vælges at indregne en passivpost, som gives som nedslag i aktivets værdi ved overtagelsen. Passivposten beregnes som en procentandel af den beregnede avance, der påhviler aktivet ved udlodningen. Ved overtagelse af aktier er procentsatsen for passivposter 22%.

Af eksemplerne i afsnittet kan det ses, at der ved anvendelse af succession indregnes en passivpost der mindsker aktivets værdi. Arvingen, der udtager aktivet med succession, bliver tilgodeset for denne værdi, hvorved arvingen kan udtage flere værdier af boet grundet denne compensation. Indregningen af en passivpost vil dermed forøge arvingens arveandel på bekostning af de øvrige arvinger. Af beregningerne af Kims behov for arvingekøb ses det, at behovet formindskes ved indregning af en passivpost. Der gives fradrag for værdien af passivposten ved beregningen af skyldig boafgift.

Vælges der beskatning i boet bliver den skyldige skat fratrukket inden fordelingen af arven. Det samlede bo er mindre, da der er en yderligere gældsforpligtelse. Når boet reduceres med værdien af den skyldige skat, giver dette udslag i en mindre arv til samtlige arvinger alt efter hvilke testamente bestemmelser og særejer der er oprettet i den givne situation. Der gives fradrag for skatten inden beregning af boafgift, hvilket betyder, at boafgiften oftest være mindre end ved valg af succession.

Om der skal vælges succession eller beskatning i boet handler ikke kun om det beregnede arvingekøb, som Kim skal skaffe den nødvendige likviditet til. Valget mellem succession og beskatning i boet afhænger også af, hvornår Kim har tænkt sig at afhænde aktierne. Hvis aktierne sælges umiddelbart efter overtagelsen, vil det i 2 ud af 3 scenarier bedst kunne betale sig, at Kim lader aktierne beskattes i boet, da passivposten kun dækker ca. 50% af den latente skat på aktierne ved overtagelsen. Succession er en fordel på grund af den skattecredit, den udløser. Denne kredit skal udnyttes over tid for, at det oftest kan betale sig at anvende succession.

Når det ses på de tre eksempler kan det konkluderes, at de er meget forskellige selv om det er samme dødsbo, der skal fordeles. Ved fordeling af arven efter scenario 1, er der ægtefællen Lise, der vil

komme økonomisk bedst ud efter skiftet. Fordelingen tager ikke hensyn til Eriks ønsker. Scenario 2 er udarbejdet således, at Kim tilgodeses på bekostning af de øvrige arvinger. Det konkluderes, at det ikke er Eriks mening at skabe spild i familien efter sin død, hvorfor scenario 3 er den gyldne middevej, hvor der tages hensyn til samtlige arvinger.

6 Generationsskifte i levende live

I ovenstående kapitel er det analyseret, hvilke muligheder der er for at generationsskifte selskabet efter ejerens død. Dette kapitel vil dermed analysere, hvordan et skifte af selskabet kan foregå i levende live.

Mange danske virksomheder er familieejede, hvilket i mange situationer gør virksomheden sårbar i forbindelse med et skifte, da familien i de fleste tilfælde vil foretrække, at et yngre medlem af familien driver virksomheden videre, når den ældre generation vælger / bliver nødt til at trække sig fra styringen af virksomheden. Det er dog langt fra altid, at den yngre generation kan eller vil drive virksomheden videre, og hvis det ikke er tilfældet, kan det have alvorlige konsekvenser for virksomhedens overlevelse. Det er dog forudsat i denne afhandling, at Kim både har evnerne og motivationen til at overtage selskabet efter Erik.

Et generationsskifte der foretages i levende live kan foretages på mange måder. I dette kapitel redegøres der for 3 muligheder for, hvordan selskabet kan generationsskiftes til sønnen Kim i det tilfælde at skiftet sker inden Eriks død:

- Salg af selskabet
- Overdragelse ved gave
- Løbende overdragelse

De 3 situationer vil blive analyseret i forhold til, hvordan overdragelsen ville kunne foregå i den enkelte situation samt hvilke fordele og ulemper, der er ved overdragelsesmetoden.

6.1 Salg af selskabet

Generationsskiftet gennemføres ved, at Erik sælger samtlige aktier i selskabet til sønnen Kim på én gang. Et sådant salg medfører, at Erik beskattes af avancen på aktierne, som han ville blive, hvis selskabet blev afhændet til enhver 3. mand. Det eneste krav, der stilles ved salg af aktierne, er, at salget sker til handelsværdi.

Som omtalt i afsnit 5.2.1.2.2 kan det være svært at finde den korrekte handelsværdi på aktierne i dette tilfælde, da salget sker mellem far og søn, som ikke decideret har modsatstridende interesser i forbindelse med overdragelsen – familieforholdet gør, at far og søn er interesseforbundne.

Værdiansættelse af aktierne til handelsværdi kan give nogle problemer specielt i forbindelse med salg af selskabet til en interesseforbunden part. Handelsværdien fremkommer ved salg af selskabet til en uafhængig 3. mand, idet der i dette tilfælde vil være modstridende interesser i forbindelse med vurdering af værdien af selskabet. Disse modstridende interesser kommer til udtryk ved, at køber vil betale mindst muligt for selskabet, og sælger vil sælge selskabet så dyrt som muligt for at maksimere sin egen fortjeneste.

Ved salg til en interesseforbunden part er der oftest ikke modstridende interesser, hvorfor der er udarbejdet et udvalg af vejledende cirkulærer med videre, som der kan tages udgangspunkt i ved værdiansættelsen af aktiver, der skal overdrages mellem interesseforbundne parter. Cirkulærerne/vejledningerne kan anvendes i de tilfælde, hvor der ikke findes en mere korrekt vurdering af handelsværdien på overdragelsestidspunktet som for eksempel, hvis der er sket salg af aktier, der ikke er optaget til handel på et reguleret marked, hvorved den faktiske markedskurs kan udledes.

Handelsværdien kan også udledes, hvis en 3. mand for eksempel har afgivet et bindende tilbud på aktierne, eller at der har været forhandlinger herom. Af de vejledende cirkulærer vil anvendelse af værdiansættelsescirkulæret af 1982 oftest give den mindste værdi af aktierne, idet aktiver som blandt andet goodwill ikke værdiansættes efter denne opgørelsesmetode.

Værdiansættelsescirkulæret af 1982 vil kunne anvendes til værdiansættelsen i dette tilfælde, idet overdragelsen sker mellem far og søn. Værdiansættelsen af selskabet (aktierne) sker ifølge dette cirkulære til formueskattekursen. Hvis værdiansættelsen sker til formueskattekursen jf. værdiansættelsescirkulæret, og SKAT har indsigelser imod denne værdiansættelse og ændrer værdiansættelsen af selskabet, vil differencen mellem den faktiske anvendte kurs – formueskattekursen – og den ændrede kurs jf. SKAT anses som en gave, som medfører, at der skal betales gaveafgift, hvis beløbet er over den årlige bundgrænse for gaver mellem far og søn. Det har tidligere været diskuteret om det er muligt at anvende værdiansættelsescirkulæret af 1982 uden, at der er et gaveelement involveret ved overdragelsen, da overdragelsen i det tilfælde ikke ville være omfattet af BAL. Der er dog ikke nogen, der har prøvet dette ved domstolene endnu, men for at være på den sikre side vælges

det at indarbejde en beskeden gave i forbindelse med overdragelsen, så man er på den sikre side ved anvendelse af værdiansættelsescirkulæret af 1982.

Dette scenario omhandler et egentligt salg af aktierne til Kim, hvilket betyder, at der ikke er en gave involveret i overdragelsen, hvorfor det antages, at værdiansættelsescirkulæret af 1982 ikke kan anvendes til værdiansættelse af aktierne ved overdragelsen. Værdiansættelsen kan derimod foretages ved hjælp af værdiansættelsescirkulærene TSSCIR 2000⁶⁴, da disse finder anvendelse ved alle overdragelser mellem interesseforbundne parter, som ikke hører under værdiansættelsescirkulæret af 1982.

Ifølge TSSCIR 2000-09 skal aktier, der ikke er optaget til handel på et reguleret marked, værdiansættes til handelsværdien, men er denne værdi ikke kendt, som det er tilfældet i denne case, så fastsættes værdien ved hjælp af en hjælperegulering.

Ifølge denne hjælperegulering skal aktiernes værdi beregnes som summen af værdierne af de enkelte aktivposter i selskabet fratrukket de respektive gældsposter⁶⁵. Denne værdi tillægges værdien af goodwill.

Hjælpereglen tager udgangspunkt i det seneste aflagte regnskab. Dette korrigeres for poster som fast ejendom, associerede og tilknyttede selskaber, udskudt skat, goodwill og andre immaterielle aktiver og andre forhold. Dette vil sige, at de poster, der skal ændres i case-selskabets seneste regnskab, er fast ejendom og udskudt skat, hvorefter værdien af goodwill skal findes for at finde frem til værdiansættelsen af aktierne, som Kim skal købe.

Fast ejendom skal værdiansættes til den seneste offentlige ejendomsvurdering. Hvilket betyder, at den faste ejendom i selskabet skal værdiansættes til den offentlige ejendomsvurdering fra 2011. Den udskudte skat reguleres som følge af de foretagne korrektioner. Goodwill værdiansættes i henhold til TSSCIR 2000-10.

Goodwill defineres som den merværdi, der er i virksomheden udover de bogførte aktiver. Hvor meget en virksomheds goodwill er værd afhænger af adskillige faktorer. Faktorer som gode kunderelationer, forretningsforbindelser og medarbejderrelationer er med til at forhøje værdien, mens afhængighed af en enkelt af disse - en enkelt kunde, leverandør eller en nøglemedarbejder, kan få

---

⁶⁴ TSSCIR 2000-05, -09, -10

⁶⁵ TSSCIR 2000-09 punkt 2 hjælpereglen.

værdien til at falde. Risikoen, for at de gode relationer mistes efter generationsskiftet, har også en stor indflydelse på værdiansættelsen af virksomhedens goodwill.

Ifølge TSSCIR 2000-10 skal goodwill værdiansættes til handelsværdi eller et skøn heraf. I cirkulæret er der beskrevet en vejledende beregningsmodel til opgørelse af handelsværdien. Det er dog essentielt, at der efter beregningen tages stilling til, om den fremkomne værdi er realistisk, da den vejledende beregningsmodel er meget standardiseret, og dermed ikke tager hensyn til den enkelte virksomheds omstændigheder. Herudover kan beregningsmodellen ikke tage højde for bløde faktorer som gode kunde- og leverandørrelationer, som nævnt i overstående afsnit. Hjælpereglen er gennemgået i bilag 10. I dette bilag foretages beregningen af goodwill i Eriks selskab på baggrund af TSSCIR 2000-10. Af beregningen ses, at der i selskabet er en værdi af goodwill på 4.579 tkr.

		Tkr.
Selskabets regnskabsmæssige indre værdi		8.275
-Regnskabsmæssig værdi af fast ejendom	-2.000	
+ Seneste ejendomsvurdering	3.000	
- udskudt skat af differencen	-250	750
+ Goodwill jf. TSSCIR 2000-10		4.579
Aktiernes samlede værdi		13.604

Figur 11: Værdiansættelse af aktier i selskabet jf. Værdiansættelsescirkulære TSSCIR 2000-09.

Kilde: Egen tilvirkning

Af ovenstående figur ses den endelige værdiansættelse af selskabet efter TSSCIR 2000-09. Som beskrevet ovenfor er der taget udgangspunkt i selskabets regnskabsmæssige værdi ifølge årsrapporten for 2011, og herefter er der korrigeret for værdien af fast ejendom og udskudt skat heraf. Endeligt er værdien af goodwill tillagt. Selskabets værdi er dermed beregnet til 13.604 tkr. efter TSSCIR 2000-09, hvilket er 5,6 mio. kr. højere end ved anvendelse af værdiansættelsescirkulæret af 1982. Forskellen mellem værdien af aktierne ved beregning efter værdiansættelsescirkulæret af 1982 og TSSCIR 2000 er hovedsagligt værdien af goodwill, som ikke medtages i cirkulæret af 1982.

Værdiansættelse af aktierne efter hjælpereglen i TSSCIR 2000-09 kan dog fraviges helt eller delvist i det tilfælde, hvor det må anses for relevant og væsentligt i forhold til værdiansættelsen af samtlige

eller enkelte poster. Ved ovenstående værdiansættelse af Eriks selskab vurderes det dog ikke at være relevant eller væsentligt at ændre værdiansættelsen.

Fordelene ved et egentligt salg af selskabet (aktierne) er, at det er en simpel og hurtig metode, som let kan håndteres. Når værdiansættelsen endvidere sker i henhold til TSSCIR 2000 giver dette en højere værdi af aktierne i selskabet, og Erik får dermed en større fortjeneste ved salget. Ved et salg kan overdragelsen ske hurtigt, hvilket kan være en fordel for både Kim og Erik. Hvis der ikke anvendes succession ved overdragelsen svarer Kims anskaffelsessum, tidpunkt, hensigt samt skattemæssige saldo til handelsværdierne på overtagelsesdagen, og Kim overtager ikke en latent skattebyrde.

Ulemperne ved et salg er, at Erik beskattes af avancen på aktierne med mindre der anvendes succession. Beskatningen forfalder til betaling "her og nu", hvilket betyder, at der skal skaffes likviditet til betaling heraf. Likviditetsbehovet er dog mere udtalt, idet sønnen skal skaffe likviditeten til køb af aktierne. Herudover er et fuldstændigt salg uden en gave ikke omfattet af værdiansættelsescirkulæret af 1982, hvorfor TSSCIR 2000 skal anvendes ved værdiansættelsen af aktierne, hvilket giver en højere værdi. Der er ikke mange, der har likviditeten eller har mulighed for at fremskaffe denne likviditet personligt, specielt ikke i disse krisetider, hvor bankerne ikke er særlig udlåningsvillige.

Ved salg af aktierne i en reel handel har faderen mulighed for at indskyde avancen på en særlig ophørspension. Dette giver faderen muligheden for at udskyde af skatten delvist i forbindelse med salget, så denne først udløses, når pensionen udbetales. Der er dog visse begrænsninger og forudsætninger ved oprettelse af en sådan særlig ophørspension Disse vil dog ikke behandles yderligere i denne afhandling.

Hvis Kim køber aktierne af Erik, vil Erik skulle beskattes af en aktieavance på 9,8 mio. kr., hvorved der forfalder en skat til betaling på 4,1 mio. kr. Herudover er Kims finansieringsbehov 13,6 mio. kr. idet han køber aktierne til den høje værdiansættelse jf. TSSCIR 2000.

	kr.
Salgssum	13.604.000
Anskaffelsessum	-500.000
Ejertidsnedslag max 25%	-3.276.000
Avance til beskatning	9.828.000
Skat	
27% af 48.300 kr.	13.041
42% af resten	4.107.474
Skat i alt	4.120.515

Figur 12: Beregning Eriks avance ved salg af aktierne i selskabet til Kim, samt beskatning heraf.

Kilde: Egen tilvirkning

Det er også muligt at sælge samtlige aktier på en gang til sønnen uden at dette udløser avancebeskatning for faderen, dette kan gøres ved, at Kim succederer i Eriks skattemæssige stilling. Muligheden for succession vil blive gennemgået i næste afsnit.

6.1.1 Overdragelse med succession

Betingelserne for anvendelse af succession i levende live og ved død, som er gennemgået i afsnit under generationsskifte ved død, er ikke helt ens. Reglerne for anvendelse af succession i levende live er gennemgået i bilag 18.

Passivposten beregnes på samme måde, hvad enten successionen anvendes ved overdragelser i levende live eller ved død, hvorfor beregningerne for overdragelsen med succession ser således ud:

Værdi af aktierne	13.604.000
Anskaffelsessum	500.000
Fortjeneste	13.104.000
Ejertidsnedslag max 25%	3.276.000
Beregningsgrundlag	9.828.000
Passivpost 22%	2.162.160
Købesum ekskl. Passivpost	
Værdi af selskabet	13.604.000
Passivpost	2.162.160
Kims betaling ved køb	11.441.840

Figur 13: Beregning passivpost og Kims finansieringsbehov ved køb af aktierne med succession.

Kilde: Egen tilvirkning

Som det ses af beregningen i figur 13 skal Kim efter fradrag for passivposten betale 11,4 mio. kr. for aktierne i selskabet ved anvendelse af succession, når aktierne værdiansættes efter TSSCIR 2000. Idet overdragelsen sker med succession udløses dette ikke avancebeskatning for Erik. Beskatningen af avancen på aktierne bliver udskudt til det tidspunkt, hvor Kim afhænder disse.

6.1.2 Kims efterfølgende salg af aktierne

Afhængig af om Kim vælger at overtage aktierne i selskabet med eller uden succession vil det få indflydelse på avancen ved salget af aktierne. I det tilfælde Kim efter købet af aktierne vælger at sælge aktierne efter overdragelsen er avancen opgjort i bilag 11.

Som det ses af bilag 11 er avancen ved salg, hvor overdragelsen er sket uden eller med succession meget forskellig. Det ses dog, at selvom Kims udbetaling/finansiering ved købet af aktierne er højere ved overdragelse uden succession, så er det i denne situation, at nettolikviditeten efter salget er bedst, idet der ved det efterfølgende salg af aktierne, efter at Kim har købt disse af Erik uden succession, er nettolikviditeten positiv med 817 tkr. i forhold til den situation hvor Kim har overtaget aktierne med succession, hvor nettolikviditeten efter salget er negativt med 1,1 mio. kr. Dette skal dog også ses i forhold til at Erik ved overdragelsen uden succession bliver beskattet af hans avance ved salget, hvor der ikke sker beskatning af Erik, hvis det vælges at overdragelsen sker med succession. Som nævnt tidligere er der mange faktorer, der skal overvejes, inden der foretages valg om

overdragelsen skal ske med eller uden succession som blandt andet hvor længe Kim har tænkt sig at beholde aktierne efter overdragelsen. Eksemplet tager udgangspunkt i, at salget sker umiddelbart efter, Kim har købt aktierne af Erik⁶⁶.

6.2 Overdragelse ved gave

I stedet for at Kim skal købe aktierne, kan Erik give Kim aktierne i gave. I dette scenario gives samtlige aktier i gave på én gang.

Overdragelse af aktierne i selskabet ved gave reguleres efter ABL § 34 stk.1. Ved overdragelse af selskabet i gaveform, skal der afregnes gaveafgift, idet overdragelsen sker til et barn. Der skal dermed betales gaveafgift på 15% af værdien af gaven, der overstiger bundfradraget for gaver til børn på 58.700 kr.⁶⁷ Der skal ikke betales gaveafgift af gaveafgiften, hvilket betyder, at hvis gavegiver betaler gaveafgiften, bliver denne beløbsmæssigt mindre, end hvis gavemodtager skal betale denne afgift.

Beregningen af gaveafgiften vil se i bilag 8. Som de ses får gavemodtager samme beløb til udbetaling, men når gavemodtager skal betale afgiften er den større, end hvis gavegiver afregner beløbet. Gavegiver får besparelsen.

Reglerne for succession kan anvendes ved overdragelse af selskabet i gaveform. Betingelserne for anvendelse af succession fremgår af bilag 18.

Ved beregning af gaveafgiften skal der tages hensyn til denne beregnede passivpost, og der gives fradrag i overdragelsessummen, således at der kun skal beregnes gaveafgift af overdragelsessummen eksklusiv passivposten jf. BAL § 13 a stk. 2.

Fordelene ved denne overdragelsesmetode er, at der ved anvendelse af succession ved gaveoverdragelsen ikke skal ske beskatning af gavegiver. Der skal ved overdragelse af gave uden anvendelse af succession ske beskatning af gavegiver. En anden fordel er, at der gives fradrag i gaveafgiften for en eventuel beregnet passivpost, hvilket dog indebærer, at der anvendes succession. Overdragelse ved gave er en enkelt løsning, som eventuelt kan strækkes over flere år, så bundfradraget vedrørende gaveafgiften udnyttes optimalt, hvilket der er mulighed for ved overdragelse i levende live.

---

⁶⁶ Ved at salget sker umiddelbart efter købet af aktierne til en højere værdi, vil SKAT muligvis ændre værdiansættelsen efter TSSCIR 2000. Det forudsættes, at det ikke sker i eksemplerne i denne afhandling.

⁶⁷ Beløbet indeksreguleres årligt.

Ulemperne ved metoden er, at der skal betales gaveafgift ved overdragelsen, samt ved anvendelse af succession skal der tages hensyn til, at fradraget for passivposten ikke dækker hele den latente skattebyrde, som hænger på aktierne. Derfor skal der ske overvejelser om tidshorizonten for realisering af aktierne, inden det vælges at anvende reglerne vedrørende succession jf. afsnit 5.3.3. Likviditetsbehovet er begrænset til betaling af gaveafgiften. Dog skal Erik også betale skat af en eventuel avance, hvis gaveoverdragelsen ikke sker efter reglerne om succession. Som omtalt tidligere kan det være svært at skaffe likviditeten hertil.

Ved at overdragelsen sker om gave, er det muligt at anvende værdiansættelsescirkulæret af 1982 til værdiansættelse af aktierne. Aktierne værdiansættes derfor til den lavere værdi jf. afsnit 5.2.3.

Af bilag 12 ses det, at ved overdragelse af samtlige aktier i selskabet på én gang vil Kim modtage en gave på 8 mio. kr. hvoraf der skal betales gaveafgift på 15% - i alt 1,2 mio. kr., hvis Kim afregner afgiften. Hvis Erik derimod afregner afgiften og Kim dermed får udbetalt en gave på 6,8 mio. kr., så skal der afregnes gaveafgift på 1 mio. kr. Hvis Erik betaler gaveafgiften har Kim ikke nogen udgifter i forbindelse med overdragelsen. Hans anskaffelsessum for aktierne er 8 mio. kr.

Idet der ikke anvendes succession skal Erik beskattes af handelsværdien af gaven på 8 mio. kr. så selv om Erik ikke modtager penge for aktierne skal han alligevel beskattes af avancen heraf, hvilket er beregnet til 2,4 mio. kr.

6.2.1 Overdragelse af gave med succession

Anvendes reglerne for succession derimod på gaveoverdragelsen vil overdragelsen ses af bilag 13. Her ses det, at der er taget fradrag for passivposten ved opgørelse af beregningsgrundlaget for gaveafgiften. Dermed skal der afregnes en gaveafgift på 1 mio. kr., hvis Kim afregner denne. Anvendelse af successionen i dette tilfælde, betyder at, Erik ikke bliver beskattet af avancen på aktierne. Avancen videreføres til Kim som indtræder i Eriks skattemæssige stilling med hensyn til aktierne.

6.2.2 Kims efterfølgende salg af aktierne

Et efterfølgende salg af aktierne til en værdi på 15 mio. kr. vises i bilag 14. Her ses det, at nettolikviditeten 10,9 mio. kr., hvis overdragelsen er foretaget uden succession og 9,4, når der ikke anvendes succession. Det kan dermed konkluderes, at der ved et efterfølgende salg af aktierne er det mest fordelagtigt for Kim ikke at anvende succession ved overdragelsen. Derimod skal Erik beskattes af avancen på aktierne frem til Kims overtagelse af aktierne, hvis der ikke anvendes succession.

Som omtalt ovenfor er der en mulighed for at overdrage aktierne ved gave over en årrække, og dermed udnytte bundfradraget i gaveafgiften, hvilket dermed ikke vil kræve den samme likviditet, som en overdragelse af samtlige aktier på én gang vil gøre. Denne overdragelsesmetode vil der blive redegjort for i det efterfølgende afsnit.

6.3 Løbende overdragelse

At et generationsskifte foretages løbende kræver, at generationsskiftet planlægges og udføres i god tid i forhold til Eriks planlagte fratrædelse fra selskabet. En løbende overdragelse af selskabets aktier til Kim kan som ovenfor beskrevet gøres 100% ved, at der årligt overdrages aktier til en værdi, der udnytter bundfradraget i gaveafgiften, hvorved der ikke skal afregnes gaveafgift. Dog skal man være opmærksom på, at hvis der ikke anvendes succession i forbindelse med denne overdragelse – der blandt andet kræver, at der som minimum overdrages 1% af aktiekapitalen pr. gang – skal Erik beskattes af avancen ved overdragelsen, idet gaven anses som afståelse af aktier. Der skal dermed beregnes avance ved overdragelsen efter aktieavancebeskatningslovens regler hvert år. Her kan der dog også ske udnyttelse af grænsen for den billige aktieindkomst, hvor beskattningen i 2012 kun sker med 27%. Hvis Erik og Kim vælger at anvende reglerne for succession i forbindelse med den årlige overdragelse af aktier, skal der som ovenfor nævnt ikke ske beskatning af Erik på overdragelsestidspunktet, men beskatningen udskydes til Kim afhænder aktierne, medmindre denne afståelse også sker med anvendelse af reglerne for succession.

En løbende overdragelse kan også afsluttes hurtigere ved, at generationsskiftet efter en årrække med udnyttelse af bundgrænsen for gaveafgiften afsluttes ved et tilbagesalg af de resterende aktier til det udstedende selskab. Herved bliver Kim eneaktionær, og denne metode kan gøre, at generationsskiftet afsluttes hurtigere, og likviditetsbehovet til finansiering af generationsskiftet bliver mindre. Et tilbagesalg vil medføre, at Erik skal beskattes af avancen af den resterende aktiepost, der sælges tilbage til selskabet. Erik får betaling for den del af aktierne, der sælges til selskabet.

Denne metode medfører, at det er selskabet, der kommer til at være med til at finansiere generationsskiftet. Der skal dog være nok likviditet i selskabet, således det kan finansiere et tilbagekøb af aktierne. Det er også en mulighed, at selskabet optager et lån til finansiering af tilbagekøbet. Selskabet får fradrag for renteudgifterne, som vedrører dette lån. En fordel herved er, at der ikke skal samme indtjening til for selskabet for at betale afdragene på lånet, idet selskabets indtjening kun beskattes med selskabsskatteprocenten på 25%, set i forhold til marginals-katten på personlig indkomst er ca. 59%, hvis Kim skulle finansiere ydelserne.

Tilbagesalget af aktierne medfører, at selskabets egenkapital formindskes, hvorved selskabet bliver mindre værd. Grænsen for hvor mange procent af aktiekapitalen, et selskab kan erhverve egne aktier for er afskaffet i forbindelse med den nye selskabslov. Dette gør metoden mere fleksibel, idet selskabet herigennem selv kan finansiere en større eller mindre del af generationsskiftet, alt efter hvor stor likviditet Kim, eller selskabet har til rådighed. Anskaffelse af egne aktier skal ske indenfor selskabets frie reserver, herudover er det ledelsens ansvar, at selskabets kapitalberedskab er forsvarligt⁶⁸.

Som nævnt under overdragelse af aktierne ved gave på én gang kan denne løbende overdragelse også ske med succession, dog kun den del af overdragelsen, der vedrører den del af aktierne, der gives i gave og ikke aktierne, der sælges til selskabet. Kravene for anvendelse af succession ved de løbende overdragelser af aktierne er de samme som nævnt ovenfor. Man skal dog specielt tage hensyn til kravet om, at idet der er tale om overdragelse af aktier, skal overdragelsen omfatte mindst 1% af aktiekapitalen pr. overdragelse. Det vil sige, at 1% af aktiekapitalen skal være under bundgrænsen for gaveafgiften for, at gaven ikke bliver afgiftspligtig. Der skal dog kun betales afgift af den del af gaven, der overstiger bundgrænsen for gaveafgift, som indeksreguleres årligt.

Fordelene ved valg af løbende overdragelse i forbindelse med generationsskiftet er, at selskabet er med til at finansiere overdragelsen, hvorved Kims finansieringsbehov reduceres efter behov. Herudover er der en fordel ved, at selskabet skal finansiere overdragelsen delvist ved optagelse af lån, idet der er lavere beskatning på indkomst for selskaber i forhold til personer. Gaveafgiften kan reduceres ved udnyttelse af bundgrænsen herfor over en årrække, i stedet for at aktierne overdrages på én gang, hvorved bundgrænsen kun udnyttes én gang. Dette giver yderligere et reduceret likviditetsbehov ved generationsskiftet. Idet en del af aktierne sælges til selskabet får Erik likviditet i denne situation i forhold til, at han gave samtlige aktier til Kim i gave.

Der er dog også ulemper ved anvendelse af denne metode til generationsskiftet. Ved anvendelse af succession overtages en latent skattebyrde, som Kim ikke fuldt ud kompenseres for i form af en indregnet passivpost. Selskabets økonomi bliver belastet af købet af egne aktier. Erik skal beskattes af avancen på aktierne ved salg til selskabet, herudover skal han beskattes af avancen, der er på de årlige gaveoverdragelser, hvor aktierne skal værdiansættes årligt for at bestemme avancen, som han skal beskattes af. Dog får han spredt avancen på aktierne ud over en årrække, hvorved han kan ud-

---

⁶⁸ www.pwc.dk/da/nyt/.../tema-muligheder-selskabslov-juni-2011.pdf

nytte den lavere beskatning på 27% på aktieavance. Idet en del af aktierne gives som gave, får Erik naturligvis ikke nogle penge ved overdragelsen af disse. Hermed forringes hans likviditet, idet han ikke får penge ved gaveoverdragelsen, men stadig skal beskattes af avancen herpå medmindre overdragelsen sker med succession.

Bilag 15 viser hvordan en løbende overdragelse, hvor aktierne kun overdrages som gave over en periode på 10 år. For helt at udnytte bundfradraget i gaveafgiften / den billige aktieavancebeskatning ville det tage rigtig mange år at overdrage selskabet med værdien på 8 mio. kr. Derfor er det valg at overdrage selskabet halvdelen af aktiernes værdi over 10 år. Hvorefter det er meningen, at Erik sælger de resterende aktier til selskabet i år 10. Der er i eksemplet ikke taget hensyn til ændrede beløbsgrænser, beskatningsprocenter og yderligere beregning af nutidsværdier.

Ved gaveoverdragelsen kan aktiernes værdi opgøres på baggrund af værdiansættelsescirkulæret af 1982. Men man må formode, at denne værdiansættelse ikke kan anvendes ved Eriks tilbagesalg af de resterende aktier. Det vurderes, at værdiansættelsen efter TSSCIR 2000 kan anvendes i denne situation.

Ifølge bilag 15 modtager Kim en gave på 4 mio. kr. hvilket er $\frac{1}{2}$ af værdiansættelsen af aktierne jf. værdiansættelsescirkulæret af 1982. Af gavebeløbene skal der samlet betales på 512 tkr. Herudover skal Erik beskattes af afståelserne med mindre der anvendes succession, hvilket i alt over de 10 år er en beskatning på 1,1 mio. kr. Jo færre år overdragelsen sker over jo højere vil både gaveafgiften og den skyldige skat blive, da grunden til at de skyldige beløb er mindre i dette scenario i forhold til overdragelse af gaven på én gang, er at bundgrænserne udnyttes i flere år.

Herudover sælger Erik den anden halvdel af aktierne tilbage til selskabet til en værdi svarende til $\frac{1}{2}$ af værdiansættelsen jf. TSSCIR 2000. Denne beregning ses i bilag 16. Her ses det, at Erik har en avance ved salget på 4,9 mio. kr., hvoraf der skal betales 2,1 mio. kr. i skat. Der kan ikke anvendes succession ved dette tilbagesalg, da salget sker til en juridisk person. Ved dette salg får Erik en positiv nettolikviditet på 4,7 mio. kr. Hvilket er det endelige beløb Erik får for aktierne, idet de resterende aktier gives som gave.

6.3.1 Kims efterfølgende salg af aktierne ved løbende overdragelse

Beregningen af Kims avance ved salg af aktierne efter overtagelsen er beregnet i bilag 17. Salgssummen der er med i beregningen er $\frac{1}{2}$ af de 15 mio. kr. som er anvendt som salgssum i de øvrige eksempler.

Som i de øvrige eksempler ses det at nettolikviditeten ved et efterfølgende salg er størst ved overtage af aktierne uden succession. Kim får 721 tkr. mere ved salget uden succession. Dette skal dog ses i sammenhæng med, at Erik uden succession skal beskattes af avancen på gaveoverdragelserne, som er beregnet til en skat på 1,1 mio. kr.

6.4 Sammenligning af overdragelsesmetoder i levende live

Der er stor forskel på de tre valgte modeller til udførelse af generationsskiftet af Eriks selskab i levende live. For det første er der forskellige metoder til værdiansættelse alt efter hvilken model man ønsker at anvende. Dette betyder, at værdiansættelsen ved salg af aktierne til Kim er væsentligt højere, end hvis de samme aktier gives som gave. Dette virker meget kluntet specielt hvis Kim køber aktierne af Erik men 1 kr. af værdien gives som gave i forbindelse med købet. At der gives en gave – uanset hvor lille denne er (i teorien), så kan værdiansættelsecirkulæret af 1982 anvendes på hele værdiansættelsen ved overdragelsen der kombinere salg og gave.

Ved overdragelse af aktierne ved salg til Kim bliver værdiansættelsen 13,6 mio. kr., hvilket er utroligt højt, i forhold til den mindre værdiansættelse på 8 mio. kr., som aktierne værdiansættes til hvis aktierne gives i gave. Ved den løbende overdragelse værdiansættes gave og tilbagesalgs andelen af aktierne hver for sig, da gaven kan værdiansættes efter værdiansættelsecirkulæret af 1982, men tilbagesalgs andelen skal værdiansættes efter TSSCIR 2000. Dette giver en samlet værdiansættelse af aktierne på 10,8 mio., hvilket er en mellemting mellem salg og fuld gaveoverdragelse.

Ved salg af aktierne skal der ikke betales gaveafgift, som der skal betales i de øvrige tilfælde. Ved salget har Kim dog en høj anskaffelsessum og et stort likviditetsbehov ved købet af aktierne. Det er ved salget af aktierne at Erik får det største beløb til udbetaling, da han ved at give aktierne som gave ikke får betaling og ved den løbende overdragelse får han kun delvis betaling for de aktier han sælger til selskabet. Ved overdragelse af aktierne ved gave får Erik negativ nettolikviditet ud af modellen, idet han ikke modtaget betaling i forbindelse med overdragelsen, men han skal derimod beskattes af avancen, hvis det ikke vælges at overdragelsen skal ske med succession.

Nettolikviditeten som Kim står tilbage med ved et efterfølgende salg af aktierne er højst i det tilfælde at han har fået aktierne i gave, idet han her ikke har haft en reel udgift hertil bortset fra betaling af gaveafgiften, hvis Erik ikke betaler denne. Herefter er der mest likviditet ved den løbende overdragelse og grundet den højere værdiansættelse, og dermed likviditeten til købet af aktierne giver modellen for salg af aktierne den mindste nettolikviditet, som Kim har tilbage efter et efterfølgende

salg af aktierne. Likviditeten bliver ligefrem negativ ved valg af denne model, hvor overdragelsen bliver foretaget med succession.

6.5 Valg af optimal løsning ved generationsskifte i levende live

Der er store forskelle på de tre udvalgte generationsskiftemodeller, som de fremgår af ovenstående afsnit. Valget af en optimal løsning for generationsskiftet af selskabet i levende live afhænger af, hvilke hensyn der skal tages og herunder også Eriks og Kims private formuer og mulighed for at låne penge.

Modellen vedrørende salg af aktierne til Kim er en fordel for Erik, da han i dette scenario får en høj salgspris for aktierne, idet disse værdiansættes efter TSSCIR 2000. Det ville yderligere være en fordel for Erik at overdragelsen efter denne model foregik med succession, idet Erik dermed ikke ville skulle betale skat af sin aktieavance. Disse fordele for Erik er dermed ulemper for Kim, da han skal købe aktierne til en høj værdi, hvilket betyder, at han skal finansiere købesummen eventuelt ved et dyrt banklån, hvis det er muligt for ham at låne pengene i disse tider. Hvis overdragelsen yderligere foregik med succession, ville Kim også skulle overtage den latente skat på aktierne, dog med fradrag af en passivpost. Denne dækker dog kun ca. 50% af den latente skat på aktierne. Ved et efterfølgende salg ville Kim dermed få en negativ nettolikviditet ved købet af aktierne.

Ved at Erik overdrager samtlige aktier til Kim som gave betyder, at Kims nettolikviditet maksimeres, idet han ikke har udgifter til generationsskiftet, udover at han eventuelt selv skal betale gaveafgiften. Ved denne model finansierer Erik dog hele gildet, da han ikke får modydelse for gaven og herudover skal han yderligere finansiere skatten af avancen på aktierne, som skal indbetales ved overdragelsen, med mindre overdragelsen sker med succession.

Foretages generationsskiftet løbende som model tre foreskriver ved at halvdelen af aktierne gives som gave over 10 år, hvorved bundfradraget i gaveafgiften samt den billige aktieavancebeskatning udnyttes. Den anden halvdel af aktierne sælges direkte til selskabet, hvorved Erik får salgssummen udbetalt. Med denne model får Erik penge ud af salget og Kim spares for at skulle anskaffe likviditet til andet end at betale gaveafgiften, idet selskabet betaler for aktierne. Som udgangspunkt ville det være optimalt at anvende denne model til generationsskiftet i levende live, da der tages hensyn til både Erik og Kim. Idet Erik skal have penge ud af salget af aktierne til pension, og Kim bliver skånet for at skulle optage lån til finansiering af overtagelsen af aktierne.

Modellen for løbende overdragelse er dog en lang proces, som dog kan forkortes. En anden løsning kunne være, at Kim delvist købte aktierne i selskabet og den anden del kunne Erik give som gave. Ved denne løsning kan aktierne værdiansættes efter værdiansættelsescirkulæret af 1982, idet der er en gave involveret i overdragelsen. Hvis Kim dog ikke har råd til at købe aktierne af Erik, kan der oprettes et anfordringsgældsbevis, hvorved Erik låner pengene til Kim uden renteforpligtelse. Kim kan derved afbetale på gældsbeviset løbende over de kommende år, men Erik er ude af selskabet med det samme.

7 Generationsskifte ved død eller i levende live

Om et generationsskifte skal foretages ved død eller i levende live er der mange meninger om. Der er de virksomhedsejere, der slet ikke får valget, da de er for sent ude med planlægningen af et generationsskifte der kan tage utroligt lang tid. Andre ejere er meget opmærksomme på at få generationsskiftet planlagt og så det dermed giver dem en ekstra mulighed for at lave en løbende overdragelse i levende live, som måske kan tage mange år.

Når det skal bestemmes om et generationsskifte skal foretages i levende live eller ved død skal der yderligere tages stilling til hvem man vil tilgodese ved skiftet. Er der en bestemt arving som for eksempel Kim, der skal overtage selskabet og dermed hjælpes på vej med bestemmelser om at han skal tilgodeses på en eller anden måde. Det kan også være at man ønsker at der tages hensyn til samtlige arvinger ved skiftet.

Ifølge afsnit 5.4 er det konkluderet, at den mest hensigtsmæssige løsning ved generationsskifte ved død er scenario 3 hvor der tages hensyn til samtlige arvinger i forbindelse med skiftet. Lise kan blive i ægtefællernes fælles bolig, og hun har herudover en pæn formue til rådighed. Lars' arv er det maksimale i dette scenario. Kims arvelod er ikke størst i dette scenario, men dog stadig større end ved ren fordeling efter arvelovens regler. Samtlige arvinger kan være tilfreds med dette scenario, da der ikke er én arving, der er blevet forfordelt, hvilket vil medføre den risiko, at der ville skabes splid i familien efter boets afslutning.

I afsnit 6.5 er det valgt at ud af de tre generationsskiftemodeller, er det et generationsskifte ved løbende overdragelse af aktierne, der er mest hensigtsmæssigt i levende live. Dette begrundes med at både Kim og Erik kommer godt ud af generationsskiftet likviditetsmæssigt.

Sammenlignes de to generationsskifte modeller ud fra Kims synspunkt, så vil generationsskiftet ved død give udslag i en højere nettolikviditet ved et efterfølgende salg af aktierne. Dette skyldes blandt

andet, at selskabets egenkapital nedsættes ved tilbagesalget. Da der kun er 50% af aktierne tilbage, kan Kim kun forvente at få 50% af salgssummen på 15 mio. kr., som er anvendt i de øvrige eksempler, dermed går han glip af værdistigningen på halvdel af aktierne.

Der kunne også argumenteres for, at det er bedst at generationsskifte i levende live, idet Erik i en årrække har mulighed for at træppe ned i forhold til selskabets ledelse, hvor Kim langsomt ville gå ind og tage mere styring, eventuelt i takt med at Kims stigende aktiepost i selskabet.

Ved et generationsskifte i levende live skal der muligvis også tages hensyn til Lars, i forhold til at der ikke skal gøres forskel på sønnerne, som kan skabe splid i familien. Der er flere muligheder for, at Lars kan tilgodeses f.eks. ved kontante gaver i samme takt, som Kim får aktier i selskabet, hvorved der ikke gøres forskel på sønnerne.

Det er svært at konkludere, at den ene model er bedre end den anden, idet modellerne hver har en god løsning på generationsskiftet, og begge kan tilpasses. Selv om modellen ved generationsskifte ved død ultimativt giver Kim en bedre nettolikviditet ved et efterfølgende salg af aktierne i selskabet, må det konkluderes, at der er større frihed i, at generationsskifte i levende live, og dermed også bedre mulighed for at tilgodese samtlige personer med tilknytning til Erik.

8 Konklusion

At generationsskifte en virksomhed er en lang proces fra første tanke til skiftet faktisk er endeligt udført. Generationsskifte er et centralt emne for mange danske virksomheder, hvor det ønskes klargjort hvilke muligheder, der er inden for dette område. Da virksomheder både kan generationsskiftes i levende live og ved død er der mange muligheder for, hvordan et generationsskifte kan foretages.

Ved klarlægning af mulighederne for at generationsskifte Eriks selskab er der taget udgangspunkt i både muligheder for at generationsskifte selskabet ved Eriks død samt i levende live.

Ved et generationsskifte ved død skal der findes frem til Eriks arvinger. Ifølge arveloven er Eriks arvinger ægtefællen Lise samt sønnerne Kim og Lars, der er livsarvinger. Da der er livsarvinger til boet fordeles arven til disse og ikke fjernere arveklasser. Ægtefæller og livsarvinger har ret til tvangsarv. $\frac{1}{4}$ af boet er tvangsarv, den resterende arv i boet kan Erik frit testere over.

Erik kan få indflydelse på fordelingen af arven ved oprettelse af særejer samt testamente. Der er flere typer særejer, herunder fuldstændigt særeje, skilsmisssæreje samt kombinationssæreje. For at

Erik kan få indflydelse på arven gennem et testamente skal Erik på tidspunktet for oprettelse heraf være habil. Der er mulighed for at oprette både ordinære og ekstraordinære testamenter.

Når Erik ikke har oprettet særejer eller testamente fordeles arven efter arvelovens almindelige regler. Dette betyder, at ægtefællerne har formuefællesskab ved opgørelse af boslodder. Herefter arver ægtefællen Lise $\frac{1}{2}$ af Erik bo, og børnene arver resten ligeligt.

Skal arven fordeles så der kun tages hensyn til Kims arv ved hans overtagelse af aktierne, vil det være fordelagtigt, at aktierne gøres til Eriks fuldstændige særeje. For yderligere at maksimere Kims arvelod, oprettes der testamente for, at Kim skal arve selskabet, og at Lars og Lises arv skal minimeres til tvangsarven.

Skal der tages hensyn til samtlige arvinger bibeholdes aktierne som Eriks særeje. Der oprettes kombinationssæreje for længstlevende ægtefælle samt testamente, hvori det er bestemt, at Kim skal overtage aktierne, at sønnerne skal arve ligeligt, samt at Lises arv minimeres til tvangsarven. På baggrund af disse valg tages der hensyn til samtlige arvingers arvelodder samt Lises totale formue efter skiftet.

Der er både fordele og ulemper ved, at Erik har mulighed for at få indflydelse på fordelingen af arven. Fordelen er, at han er den rette til bedømmelse af hvem, der skal overtage aktierne. Han kan ved oprettelse af testamente og særejer fordele arven næsten præcis, som han vil, og dermed placere sin formue alt efter, hvor han mener, at den vil gøre mest gavn. Erik kan blandt andet hjælpe Kim med overtagelsen af aktierne i selskabet ved udarbejdelse af korrekte særejer og testamente. Dermed kan han sikre, at Kim kommer godt videre med en solid likviditet, og et godt udgangspunkt for overtagelse af aktierne i selskabet.

At Erik har så stor mulighed for at have indflydelse på fordelingen af arven betyder, at Erik ved, at tilgodese Kim frem for Lars og Lise, kan skabe splid i familien efterfølgende.

Værdiansættelse af et dødsbo skal ske til handelsværdien på opgørelsesdagen. Værdiansættelser tager udgangspunkt i værdiansættelsescirkulæret af 1982. Ifølge dette værdiansættes den faste ejendom til den seneste ejendomsvurdering -15%. Aktierne værdiansættes til formueskattekursen. Øvrige aktiver værdisættes til den værdi, de kan indbringe ved salg på opgørelsesdagen. Likvide beholdninger samt bank- og realkreditgæld værdiansættes til pålydende værdi.

Værdiansættelser udarbejdet på baggrund af værdiansættelsecirkulæret af 1982 er oftest lave i forhold til øvrige vejledninger. Denne lavere værdiansættelse kan både være en fordel og en ulempe for arvingerne i boet. Den lave værdiansættelse er blandt andet en fordel for Kim, da han kan overtage aktierne i selskabet til en lavere værdi, hvorved hans behov skaffe likviditet til arvingekøb reduceres. Fordelen ved den lave værdiansættelse er også for Kim, at der flyttes urealiserede avancer over til ham uden, der skal betales skat eller afgift heraf. Den lave værdiansættelse er en ulempe for Lars, da hans arv udelukkende er kontanter. Hvis aktierne var værdiansat højere, ville Lars' arvelod stige, hvilket betyder, at Lars' ved den lave værdiansættelse bliver snydt for retmæssig arv.

Dødsboets beskatning afhænger af valget af skifteform. Boet være et selvstændigt skattesubjekt, eller den længstlevende ægtefælle kan være skattesubjekt herfor. Boet kan også være skattefritaget. Eriks bo er selvstændigt skattesubjekt, idet der vælges privatskifte. Eriks bo er ikke skattefritaget, idet boets værdier overstiger grænsen for skattefritagelsen.

Udlodning kan ske som acontoudlodning eller endelig udlodning ved boets afslutning. Ved acontoudlodninger værdiansættes aktivet til datoen for acontoudlodningen. Det kan være en fordel, at acontoudlodde enkelte aktiver, da indtægter/udgifter overgår til arvingen pr. udlodningsdatoen.

Udlodning af aktiver sker som udgangspunkt fra boet med succession. Der kan ikke succederes i tabsaktiver eller skattefritagne aktiver.

Ved succession udskydes skattebetalingen indtil aktivet afhændes, da arvingen indtræder i arveladers skattemæssige stilling. Arvingen kan kompenseres herfor ved at indregne en passivpost, som gives som nedslag i aktivets værdi ved overtagelsen. Passivposten for aktier er 22% af avancen på aktierne opgjort på udlodningsdagen.

Konsekvenserne ved anvendelse af succession i boet er, at boet mindskes ved indregning af en passivpost. Den arving, der udtager aktivet med succession, bliver tilgodeset værdien af passivposten og kan derfor udtage flere værdier i boet. Indregningen af en passivpost vil forøge arvingen arveandel på bekostning af de øvrige arvingers andel i boet. Kims behov for arvingekøb for at overtage aktierne formindskes ved indregning af en passivpost. Der gives fradrag for værdien af passivposten ved beregningen af skyldig boafgift.

Vælges der beskatning i boet gøres det samlede bo mindre, da den skyldige skat fratrækkes inden fordelingen af arven. Dette giver udslag i en mindre arv til samtlige arvinger. Der er fradrag for

skatten inden beregning af boafgift, hvorfor boafgiften oftest være mindre end ved valg af succession.

Valget mellem succession eller beskatning i boet er både afhængig af om der kan skaffes den nødvendige likviditet, og tidshorisonten for hvornår Kim har tænkt sig at afhænde aktierne. Skal aktierne afhændes umiddelbart efter overtagelsen, vil det i 2 ud af 3 eksempler bedst kunne betale sig, at Kim lader aktierne beskattes i boet, da passivposten ikke kan godtgøre at den latente skat, der påhviler aktierne. Succession giver en skattecredit, som Kim skal drage nytte af i noget tid, før det oftest kan betale sig at anvende succession.

De tre eksempler vedr. generationsskifte ved død er meget forskellige selv om det er samme dødsbo, der fordeles. Ved fordeling af arven i scenario 1 kommer Lise økonomisk bedst ud efter skiftet. I scenario 2 maksimeres Kims arv, således han har de bedste muligheder for at overtage aktierne, da arvingekøbet mindskes mest muligt. Kim tilgodeses i dette her på bekostning af de øvrige arvinger, hvilket kan skabe splid i familien. Den gylden middelvej er scenario 3, da der tages hensyn til samtlige arvinger. Lise sikres en god pension, og mulighed for at beholde ægtefællernes fælles bolig. Lises arv begrænses, hvorved sønnernes arv stiger, og Kims arvingekøb mindskes. Sønnerne arver herudover ligeligt for, at der ikke skal være splid i familien. Det konkluderes, at den mest fordelagtige metode for generationsskifte ved død er scenario 3.

Generationsskifte i levende live kan have en længere tidshorisont end et generationsskifte ved død. Generationsskifte i levende live kan foretages på mange måder. Det er her valgt at tage udgangspunkt i et rent salg af aktierne, en gaveoverdragelse samt en løbende overdragelse med delvis gave.

Ved at gennemføre et generationsskifte i levende live ved salg af aktierne til sønnen Kim er en hurtig og overskuelig måde at overdragelsen foregår på. Salget af aktierne sker til handelsværdien som ved salg findes ved hjælp af TSSCIR 2000, idet der ikke er en gave involveret i overdragelsen. Værdiansættelser efter TSSCIR 2000 er oftest højere end ved værdiansættelser efter værdiansættelsescirculæret af 1982, hvorfor Kims likviditetsbehov er større. Et salg er en ukompliceret måde at håndtere generationsskiftet på, og kan gennemføres hurtigt. Erik får også en større fortjeneste ved salget pga. en højere værdiansættelse. Erik beskattes af avancen på aktierne medmindre der anvendes succession.

Generationsskiftet kan også gennemføres ved, at Erik giver Kim aktierne i gave på én gang. Erik skal beskattes af avancen på aktierne med mindre der anvendes succession. Der gives fradrag i ga-

veafgiften for eventuel passivpost. Ulemperne ved metoden er, at der skal betales gaveafgift. Fradraget for passivposten ikke dækker hele den latente skattebyrde. Kims likviditetsbehov er begrænset til betaling af gaveafgiften.

Tredje model er en løbende overdragelse. I dette tilfælde foregår en løbende overdragelse ved, at $\frac{1}{2}$ af aktierne gives i gave til Kim over 10 år. Erik sælger de resterende aktier tilbage til selskabet. Det er kun gaveoverdragelsen, der kan ske med succession. Den andel af aktierne, der gives som gave værdiansættes efter værdiansættelsescirkulæret af 1982, de øvrige aktier skal værdiansættes jf. TSSCIR 2000.

Samlet set giver modellen et reduceret likviditetsbehov for Kim i forhold til øvrige modeller, da selskabet er med til at finansiere overdragelsen. Dette vil dog belaste selskabets økonomi. Gaveafgiften kan reduceres ved udnyttelse af bundgrænsen over en årrække. Ved salg af aktierne til selskabet får Erik penge ud af overdragelsen. Erik skal beskattes af avancen, og aktierne skal værdiansættes årligt for at bestemme avancen.

Det vurderes at den mest hensigtsmæssige model til at generationsskifte selskabet i levende live er den løbende overdragelse, da modellen både tager hensyn til Erik og Kim.

Sammenlignes mulighederne for at generationsskifte selskabet ved død og i levende live kan det konkluderes, at Kim ved generationsskifte ved død har en højere nettolikviditet ved et efterfølgende salg af aktierne. Dog er der argumenter for, at det er mest fordelagtigt at generationsskifte i levende live, idet der over en årrække kan ske en aftrapning af Eriks styring af selskabet, hvor ved Kim bliver bedre rustet til at overtage styringen af selskabet. Det kan konkluderes, at generationsskifte i levende live vurderes til at have en indebærende større frihed i skiftet og bedre mulighed for at tilgodese samtlige personer med tilknytning til Erik.

Ovenstående har vist hvilke muligheder, der er for at generationsskifte selskabet både efter ejerens død, samt hvordan selskabet kan skiftes i levende live.

9 Litteraturliste

Bøger:

- Michelsen, Aage m.fl. (2009): Lærebog om indkomst skat, jurist og økonomforbundets forlag 13 udgave
- Gianelli, Karsten (2008): Dødsbøbeskatning, Thomson Reuters, 3. udgave, 1. oplag
- Serup Michael, Generationsskifte Omstrukturering, Forlaget Thomson A/S, København, 2004, 2 udgave, 1 oplag
- Nørgaard, Irene m.fl. (2009): Familieret, Jurist- og økonomforbundets forlag, 1. udgave, 1. oplag
- Nørgaard, Irene (2008): Arveret, Jurist- og økonomforbundets forlag, 5. udgave, 3. oplag
- Hansen, Jan Flemming (2011): Skattekartoteket kapitel 68, Magnus Informatik

Artikler / publikationer:

- BDO statsautoriseret revisionsaktieselskab: Værd at vide om: Generationsskiftemodeller af Ida H. G. Jensen. off maj 2012
- BDO statsautoriseret revisionsaktieselskab: Værd at vide om: Familielån og skat af Jens Pedersen. off april 2012
- Børsen: Generationsskifte uden russisk roulette af Susanne Tholstrup. Off. 19/9-08
- Jyllandsposten: Generationsskifte tager tid, af Maria Dalhoff den 3. januar 2005
- Erhvervsbladet: Skattekursen for aktier er kun vejledende af Steen Mørup, skattekonsulent BDO. Off. 28/7-08.
- TfS 2005,51 samt Told & Skat, Kursliste 1997
- Cirkulære nr. 185 af 17. november 1982 (Værdiansættelsescirkulæret af 1982)
- TSS cirkulære nr. 2000-09 – værdiansættelse af aktier og anparter
- TSS cirkulære nr. 2000-10 – vejledning anvisning om værdiansættelse af goodwill
- TSS cirkulære nr. 2000-05
- SKM2012.421.SKAT
- BDO statsautoriseret revisoraktieselskab Depechen 9/12 – nyhedsbrev om skat og moms
- Advokat Claus Fischer, Advokatfirmaet Boel A/S: Ny arvelov
http://www.boellaw.dk/dk/Uploads/diverse/ny_arvelov.pdf

Love, forslag og vejledninger:

- Statskatteloven (SSL)
- Aktieavancebeskatningsloven (ABL)
- Boafgiftsloven (BAL)
- Personskatteloven (PSL)
- Gaveafgiftsloven
- Dødsboskatteloven (DBSL)
- Dødsboskifteloven (DSL)
- Årsregnskabsloven (ÅRL)
- Selskabsloven (SEL)
- Arveloven (AL)
- Kildeskatteloven (KSL)
- Kursgevinstloven (KGL)
- Aftaleloven (AFTL)
- Danske Lov (DL)
- Ligningsloven (LL)
- Retsplejeloven (RL)
- Retsvirkningsloven (RVL)
- Værgemålsloven (VML)
- Konkurskatteloven (KKSL)
- Ligningsvejledningen (LV)
- Bekendtgørelse om regulering af beløb i henhold til arveloven

Internet:

- <http://www.skat.dk/SKAT>
- <http://www.skat.dk/SKAT.aspx?oID=1972248>
- <http://www.familieadvokaten.dk/emner/824.html>
- <http://www.familieadvokaten.dk/emner/826.html>
- <http://skt.magnus.dk/~media/SKT/kap68.aspx>
- <http://www.magnus.dk/Home/Satser/Boafgiftsloven.aspx?satsID={3FF74C97-5D9F-4FB8-8151-3932F9AFFC7F}>

Bilag 1 - Selskabets resultatopgørelse og balance for 2009, 2010 og 2011

RESULTATOPGØRELSE	2011 tkr.	2010 tkr.	2009 tkr.
Bruttoresultat	8.200	8.400	8.300
Personaleomkostninger	-6.000	-5.200	-5.600
Afskrivninger	-1.000	-200	-600
Driftsresultat	1.200	3.000	2.100
Andre finansielle indtægter	300	150	225
Andre finansielle omkostninger	-25	-30	-28
Resultat før skat	1.475	3.120	2.298
Skat af ordinært resultat	-300	-900	-600
Årets resultat	1.175	2.220	1.698

Kilde: Egen tilvirkning

Kilde: Egen tilvirkning

BALANCE	2011 tkr.	2010 tkr.	2009 tkr.
AKTIVER			
Grunde og bygninger	2.000	2.100	2.050
Produktionsanlæg og maskiner	700	500	600
Andre anlæg, driftsmateriel og inventar	2.000	1.600	1.800
Materielle anlægsaktiver	4.700	4.200	4.450
Anlægsaktiver	4.700	4.200	4.450
Varebeholdninger	1.000	1.000	1.000
Tilgodehavender fra salg	2.300	2.200	1.600
Andre tilgodehavender	1.000	570	500
Periodeafgrænsningsposter	95	50	50
Tilgodehavender	3.395	2.820	2.150
Likvide beholdninger	1.500	1.600	1.100
Omsætningsaktiver	5.895	5.420	4.250
AKTIVER	10.595	9.620	8.700
PASSIVER			
Aktiekapital	500	500	500
Overført resultat	6.775	6.600	5.380
Forslag til udbytte	1.000	1.000	1.000
Egenkapital	8.275	8.100	6.880
Hensættelse til udskudt skat	120	120	120
Leverandører af varer og tjenesteydelser	1.000	400	700
Selskabsskat	-	-	-
Anden gæld	1.200	1.000	1.000
Kortfristede gældsforpligtelser	2.200	1.400	1.700
Gældsforpligtelser	2.200	1.400	1.700
PASSIVER	10.595	9.620	8.700

Bilag 2 - Fordeling af arv efter arveloven

	Erik	Lise	Samlet
Aktiver			
Fast ejendom	3.000.000	3.000.000	6.000.000
Biler	500.000	300.000	800.000
Bankindestående	1.000.000	200.000	1.200.000
Selskabet	8.000.000	-	8.000.000
Aktiver i alt	12.500.000	3.500.000	16.000.000
			-
Passiver			-
Gæld realkredit	400.000	400.000	800.000
Gæld pengeinstitut	100.000	100.000	200.000
Passiver i alt	500.000	500.000	1.000.000
Aktiver/passiver	12.000.000	3.000.000	15.000.000
Fordeling af formue (formuefællesskab)	-6.000.000 1.500.000	6.000.000 -1.500.000	
Boslod	7.500.000	7.500.000	
Arv til Lise: 50%	-3.750.000	3.750.000	
Arv til børn	3.750.000		
Arv til hver søn	1.875.000		
Lises arv og boslod		11.250.000	

Kilde: Egen tilvirkning

Bilag 3 - Fordeling af arv med testamente/særeje til fordel for Kim

	Erik	Lise	Samlet
Aktiver			
Fast ejendom	3.000.000	3.000.000	6.000.000
Biler	500.000	300.000	800.000
Bankindestående	1.000.000	200.000	1.200.000
Selskabet	8.000.000	-	8.000.000
Aktiver i alt	12.500.000	3.500.000	16.000.000
Passiver			
Gæld realkredit	400.000	400.000	800.000
Gæld pengeinstitut	100.000	100.000	200.000
Passiver i alt	500.000	500.000	1.000.000
Aktiver/passiver	12.000.000	3.000.000	15.000.000
Særeje	-8.000.000		
Fælleseje	4.000.000		
Fordeling af formue	-2.000.000	2.000.000	
	1.500.000	-1.500.000	
Boslod	11.500.000	3.500.000	
Tvangsarv Lise: 25%	-2.875.000	2.875.000	
Arv til børn	8.625.000		
Lars - tvangsarv	1.140.000		
Arv til Kim	7.485.000		
Lises arv og boslod		6.375.000	

Kilde: Egen tilvirkning

Bilag 4 - Fordeling af arv med testamente/særeje til fordel for samtlige arvinger

	Erik	Lise	Samlet
Aktiver			
Fast ejendom	3.000.000	3.000.000	6.000.000
Biler	500.000	300.000	800.000
Bankindestående	1.000.000	200.000	1.200.000
Selskabet	8.000.000	-	8.000.000
Aktiver i alt	12.500.000	3.500.000	16.000.000
			-
Passiver			-
Gæld realkredit	400.000	400.000	800.000
Gæld pengeinstitut	100.000	100.000	200.000
Passiver i alt	500.000	500.000	1.000.000
Aktiver/passiver	12.000.000	3.000.000	15.000.000
Særeje	-8.000.000		
	4.000.000		
Fordeling af formue	-2.000.000	2.000.000	
Boslod	10.000.000	5.000.000	
Tvangsarv Lise	-2.500.000	2.500.000	
Arv til børn	7.500.000		
Lars	3.750.000		
Kim rest arv	3.750.000		
Lises arv og boslod		7.500.000	

Kilde: Egen tilvirkning

Bilag 5 - Beregning af formueskattekursen, hovedaktionærselskab

	2011 kr.	2010 kr.	2009 kr.
Skattepligtig indkomst	1.200.000	2.500.000	1.800.000
Beregnet skat	-300.000	-625.000	-450.000
Indtjening	900.000	1.875.000	1.350.000
Aktiekapital ultimo	500.000	500.000	500.000
Indtjeningsevne i %	180%	375%	270%
Gennemsnitlig indtjeningsevne i %			275%
Kapitaliseret indtjeningsevne			2.888
Skattemæssig indre værdi:			
Skattemæssig egenkapital			8.000.000
Selskabskapital			500.000
Skattemæssig indre værdi af selskabskapitalen i procent			1.600
Skattekursberegning:			
Indtjeningsevne			2.888
Skattemæssig indre værdi			1.280
I alt			4.168
Gennemsnit heraf - skattekurs			2.084
Samlet værdi af selskabet			10.418.750

Kilde: Egen tilvirkning

Bilag 6 - Fordeling af arven med indflydelse fra testamente/særejer, når der kun tages hensyn til Kim.

	Succession kr.	Beskatning i boet kr.
Samlet formue fælleseje	7.000.000	7.000.000
Lises boslod	3.500.000	3.500.000
Arv til fordeling	3.500.000	3.500.000
Arv til fordeling	3.500.000	3.500.000
Arv Lise tvangsarv	875.000	875.000
Arv Kim/Lars	2.625.000	2.625.000
Særeje	8.000.000	5.644.745
Passivpost (vedr. virksomhed)	1.237.500	
Arv til fordeling	6.762.500	5.644.745
Arv Lise tvangsarv	1.690.625	1.411.186
Arv Kim/Lars	5.071.875	4.233.559
Arv til børn fra særeje	5.071.875	4.233.559
Arv til børn fra fælleseje	2.625.000	2.625.000
Samlet arv til børn	7.696.875	6.858.559
Tvangsarv Lars	1.140.000	1.140.000
Arv til Kim	6.556.875	5.718.559
Bundfradrag	264.100	264.100
Afgiftspligtig arv	7.432.775	6.594.459
Boafgift	1.114.916	989.169
Arv til udbetaling	6.581.959	5.869.390
Fordeling boafgift		
Lars	165.133	164.415
Kim	994.784	824.753
	1.114.916	989.169
Netto arv		
Lars	974.867	975.585
Kim	5.607.091	4.893.805
	6.581.959	5.869.390

Kilde: Egen tilvirkning

Bilag 7 - Fordeling arv og boafgift efter med testamente/særeje til fordel for samtlige arvinger

	Succession kr.	Beskatning i boet kr.
Samlet formue fælleseje	4.000.000	4.000.000
Lises boslod	2.000.000	2.000.000
Arv til fordeling	2.000.000	2.000.000
Arv	2.000.000	2.000.000
Passivpost (vedr. virksomhed)	-	
Arv til fordeling	2.000.000	2.000.000
Arv Lise tvangsarv	500.000	500.000
Arv Kim/Lars	1.500.000	1.500.000
Særeje	8.000.000	5.644.745
Passivpost (vedr. virksomhed)	1.237.500	
Arv til fordeling	6.762.500	5.644.745
Arv Lise tvangsarv	1.690.625	1.411.186
Arv Kim/Lars	5.071.875	4.233.559
Arv til børn fra særeje	5.071.875	4.233.559
Arv til børn fra fælleseje	1.500.000	1.500.000
Samlet arv til børn	6.571.875	5.733.559
Arv til Lars	3.285.938	2.866.779
Arv til Kim	3.285.938	2.866.779
Bundfradrag	264.100	264.100
Afgiftspligtig arv	6.307.775	5.469.459
Boafgift	946.166	820.419
Arv til udbetaling	5.625.709	4.913.140
Fordeling boafgift		
Lars	473.083	410.209
Kim	473.083	410.209
	946.166	820.419
Nettoarv		
Lars	2.812.854	2.456.570
Kim	2.812.854	2.456.570
Kilde: Egen tilvirkning	5.625.709	4.913.140

Bilag 8 - Beregning gaveafgift, når gavemodtager/-giver betaler.

	kr.
Gave	100.000
Bundfradrag jf. BAL § 22 stk. 1	-58.700
Gaveafgiftsgrundlag	41.300
Gaveafgift 15%	6.195
Gave til udbetaling	93.805

Kilde: Egen tilvirkning

Beregning gaveafgift, når gavegiver betaler.

	kr.
Gave	93.805
Bundfradrag jf. BAL § 22 stk. 1	-58.700
Gaveafgiftsgrundlag	35.205
Gaveafgift 15%	5.281
Gave til udbetaling	93.805

Kilde: Egen tilvirkning

Bilag 9 - Konsekvens for Kim ved efterfølgende salg af aktierne. Arven fordelt efter arveloven

	Succession kr.	Beskatning i boet kr.
Salgssum	15.000.000	15.000.000
Anskaffelsessum	-500.000	-8.000.000
Ejertidsnedslag max 25%	-3.625.000	
Avance til beskatning	10.875.000	7.000.000
Skat		
27% af 48.300 kr.	13.041	13.041
42% af resten	4.547.214	2.919.714
Skat i alt	4.560.255	2.932.755
Arvingekøb	5.411.911	6.636.688
Skyldig skat	4.560.255	2.932.755
Beløb til betaling/finansiering	9.972.166	9.569.443
Salgssum	15.000.000	15.000.000
Nettolikviditet	5.027.834	5.430.557

Kilde: Egen tilvirkning

Bilag 10 - Værdiansættelse af goodwill jf. TSSCIR 2000-10

Beregningsmodellen tager udgangspunkt i selskabets resultat før skat opgjort efter ÅRL for de seneste 3 år. Hvis der ikke er udarbejdet årsrapporter efter ÅRL, er der øvrige muligheder, hvilke ikke er relevante i denne case.

Resultaterne før skat for hvert af de 3 år skal reguleres for:

- Ikke udgiftsført løn til en eventuel medarbejdende ægtefælle (ikke relevant ved selskaber)
- Finansielle indtægter
- + Finansielle udgifter
- +/- Ekstraordinære poster i henhold til årsregnskabsloven
- + Afskrivninger på tilkøbt goodwill

De korrigerede resultater vægtes med henholdsvis 1, 2 og 3, hvor det sidste regnskabsår vægtes med 3, og der beregnes et gennemsnit heraf. Dette resultat deles med 6 for at finde den vægtede gennemsnitsindtjening. Herefter er det muligt at korrigere for en konstant resultatmæssig udviklingstendens. Dette betyder, at hvis resultatet enten er stigende eller faldende i de 3 regnskabsår, så beregnes der en udviklingstendens, som er udtryk for gennemsnittet af udviklingen i perioderne mellem år 1 og år 2 samt år 2 og år 3. Dette tal deles med udviklingen i resultatet over hele perioden. Denne udviklingstendens tillægges eller fratrækkes gennemsnitsindtjeningen. Idet der ikke har været konstant udviklingstendens i selskabets resultat, skal der ikke tages højde for en sådan i beregningen af goodwill for Eriks selskab.

Der vil herefter skulle fratrækkes et beløb svarende til en driftsherreløn. Dette er ikke nødvendigt, idet Erik er aflønnet i selskabet, og hans løn dermed allerede er fratrukket i resultatet før skat.

Den næste korrektion, der skal foretages, er korrektion for forrentning af selskabets aktiver. Beløbet som skal fratrækkes, beregnes som de samlede aktiver⁶⁹ i selskabets seneste balance forud for beregningen, hvilket forrentes med kapitalafkastsatsen på overdragelsestidspunktet (1% for 2012⁷⁰) plus 3%. Selskabets aktiver forrentes med 4%.

---

⁶⁹ Samlede aktiver omfatter ikke driftsfremmede aktiver samt tilkøbt værdi af goodwill jf. Serup Michael, Generations-skifte – omstrukturering p. 267-268.

⁷⁰ SKM2012.421.SKAT

Endeligt skal resultat før skat korrigeret for ovenstående kapitaliseres. Kapitaliseringsfaktoren er forholdet mellem den forventede levetid på goodwillen og det forventede årlige afkast udtrykt som en forrentningsprocent. Forrentningen fastsættes til 9%, hvilket er kapitalafkastsatsen plus 8%. Fastsættelse af forventet levetid på goodwill er besværligt, da levetiden herpå kan være meget varierende og afhænger af bløde faktorer i selskabet som nævnt ovenfor. Det skønnes at kapitaliseringsfaktoren for selskabet er 3.

	3. sidste år	2. sidste år	Sidste år
	tkr.	tkr.	tkr.
Resultat	2.298	3.120	1.475
<i>Reguleringer:</i>			
Renteindtægter	-225	-150	-300
Renteudgifter	28	30	25
Ekstraordinære poster			-
Reguleret resultat	2.101	3.000	1.200
Vægtning	1	2	3
	2.101	6.000	3.600
Sum			11.701
Vægtet reguleret resultat			1.950
Udviklingstendens			-
Driftsherreløn			-
			1.950
Forrentning af aktiver	4%		-424
Rest til forrentning af goodwill			1.526
Kapitaliseringsfaktor	3		4.579
Værdiansættelse goodwill			4.579

Kilde: Egen tilvirkning

Bilag 11 - Beregning likviditet ved efterfølgende salg af aktierne

	Uden succession	Med succession
Salgssum	15.000.000	15.000.000
Anskaffelsessum	-13.604.000	-500.000
Ejertidsnedslag max 25%	-	-3.276.000
Avance til beskatning	1.396.000	11.224.000
Skat		
27% af 48.300 kr.	13.041	13.041
42% af resten	566.034	4.693.794
Skat i alt	579.075	4.706.835
Faktisk købesum for aktierne	13.604.000	11.441.840
Betalinger i alt	14.183.075	16.148.675
Salgssum	15.000.000	15.000.000
Nettolikviditet	816.925	-1.148.675

Kilde: Egen tilvirkning

Bilag 12 - Overdragelse aktier i gave på én gang uden succession

	kr.
Gave	8.000.000
Bundfradrag gaveafgift	-58.700
Beregningsgrundlag	7.941.300
Gaveafgift 15%	1.191.195
Beskatningsgrundlag Erik	
Værdi af aktier	8.000.000
Anskaffelsessum	500.000
Fortjeneste	7.500.000
Ejertidsnedslag max 25%	1.875.000
Beskatningsgrundlag	5.625.000
27% af 48.300	13.041
42% af rest	2.342.214
Skyldig skat	2.355.255

Kilde: Egen tilvirkning

Bilag 13 - Overdragelse aktier i gave på én gang med succession

	kr.
Gave	8.000.000
Passivpost 22%	-1.237.500
Bundfradrag gaveafgift	-58.700
Beregningsgrundlag	6.703.800
Gaveafgift	1.005.570
Beskatningsgrundlag Erik	-

Kilde: Egen tilvirkning

Bilag 14 - Efterfølgende salg af overdragelse aktier i gave på én gang

	Ekskl. Passivpost	Inkl. Passivpost
	kr.	kr.
Salgssum	15.000.000	15.000.000
Anskaffelsessum	-8.000.000	-500.000
Ejertidsnedslag max 25%		-3.625.000
Avance til beskatning	7.000.000	10.875.000
Skat		
27% af 48.300 kr.	13.041	13.041
42% af resten	2.919.714	4.547.214
Skat i alt	2.932.755	4.560.255
Gaveafgift	1.191.195	1.005.570
Skyldig skat	2.932.755	4.560.255
Til betaling i alt	4.123.950	5.565.825
Salgssum	15.000.000	15.000.000
Nettolikviditet	10.876.050	9.434.175

Kilde: Egen tilvirkning

Bilag 15 - Løbende overdragelse over 10 år:

	År 1	År 2	År 3	År 4	År 5	År 6	År 7	År 8	År 9	År 10	Total
Gave	kr. 400.000	kr. 400.000	kr. 400.000	kr. 400.000	kr. 400.000	kr. 400.000	kr. 400.000	kr. 400.000	kr. 400.000	kr. 400.000	4.000.000
Anskaffelsessum	-25.000	-25.000	-25.000	-25.000	-25.000	-25.000	-25.000	-25.000	-25.000	-25.000	-250.000
Ejertidsnedslag	375.000	375.000	375.000	375.000	375.000	375.000	375.000	375.000	375.000	375.000	3.750.000
Beskatningsgrundlag Erik	-93.750	-93.750	-93.750	-93.750	-93.750	-93.750	-93.750	-93.750	-93.750	-93.750	-937.500
	281.250	281.250	281.250	281.250	281.250	281.250	281.250	281.250	281.250	281.250	2.812.500
Skat											
27%	13.041	13.041	13.041	13.041	13.041	13.041	13.041	13.041	13.041	13.041	130.410
42%	97.839	97.839	97.839	97.839	97.839	97.839	97.839	97.839	97.839	97.839	978.390
Skat til betaling i alt	110.880	110.880	110.880	110.880	110.880	110.880	110.880	110.880	110.880	110.880	1.108.800
Gaveafgift	51.195	51.195	51.195	51.195	51.195	51.195	51.195	51.195	51.195	51.195	511.950
Afgift og skat til betaling i alt	162.075	162.075	162.075	162.075	162.075	162.075	162.075	162.075	162.075	162.075	1.620.750

Kilde: Egen tilvirkning

Bilag 16 - Opgørelse tilbagesalg af resterende aktier til selskabet i år 10. Eriks avance, skyldig skat og nettolikviditet ved salget.

	kr.
Salgssum	6.802.000
Anskaffelsessum	-250.000
Ejertidsnedslag max 25%	-1.638.000
Avance til beskatning	4.914.000
Skat	
27% af 48.300 kr.	13.041
42% af resten	2.043.594
Skat i alt	2.056.635
Skyldig skat	2.056.635
Til betaling i alt	2.056.635
Salgssum	6.802.000
Nettolikviditet	4.745.365

Kilde: Egen tilvirkning

Bilag 17 - Kims efterfølgende salg af aktierne efter løbende overdragelse

	Ekskl. succession kr.	Inkl. succession kr.
Salgssum	7.500.000	7.500.000
Anskaffelsessum	-4.000.000	-250.000
Ejertidsnedslag max 25%		-1.812.500
Avance til beskatning	3.500.000	5.437.500
Skat		
27% af 48.300 kr.	13.041	13.041
42% af resten	1.449.714	2.263.464
Skat i alt	1.462.755	2.276.505
Gaveafgift	511.950	419.138
Skyldig skat	1.462.755	2.276.505
Til betaling i alt	1.974.705	2.695.643
Salgssum	7.500.000	7.500.000
Nettolikviditet	5.525.295	4.804.358

Kilde: Egen tilvirkning

Bilag 18 - Succession i levende live - betingelser

Succession kan anvendes ved overdragelse af aktiver til følgende persongrupper:

- Ægtefæller
- Nært beslægtede
- Nære medarbejdere/ tidligere ejere

Der findes særskilte betingelser for brug ved overdragelse til de ovenstående grupper. Herudover findes nogle generelle regler, der gælder for alle overdragelser med succession. Disse er som følger:

- Der kan succederes i en erhvervsvirksomhed eller dele heraf og aktier.
- Ved overdragelser må aktiviteterne i den virksomhed, der succederes i, ikke i væsentlig omfang bestå af udlejning af fast ejendom eller have karakter af at være en finansiel virksomhed. Dette betyder, at virksomhedens aktiver ikke må bestå af mere end 50 % finansielle aktiver, så som kontanter, værdipapirer og lignende⁷¹, og 50 % af virksomhedens indtægt må heller ikke genereres af disse aktiver. Denne betingelse bliver kaldt ”pengetanksreglen”.
- Der kan ikke succederes i tab. Succession kan kun finde sted, hvis overdragelsen giver en skattepligtig avance for overdrageren.
- Reglerne for succession kan ikke anvendes, hvis avancen der opstår ved overdragelsen, ikke er skattepligtig for overdrageren f.eks. kan der ikke anvendes succession ved overdragelser på fast ejendom, der er omfattet af parcelhusreglen.
- Både erhverver og overdrager skal være fuldt skattepligtige til Danmark.
- Det er et krav, at der sker en avancebeskatning, når køber afstår virksomheden eller aktierne. Dette gælder dog ikke, hvis aktiverne overdrages videre til f.eks. næste generation med succession.

At overdragelsen sker med succession betyder, at der ikke udløses nogen skat for Erik. Til gengæld for skattefritagelsen af Eriks avance, anses Kim for at have anskaffet aktiverne i selskabet på sam-

---

⁷¹ Michelsen, Aage m.fl. (2009): Lærebog om indkomst skat, jurist og økonomforbundets forlag 13 udgave, s. 639 (sats tilrettet)

me tidspunkt, samme vilkår og med samme hensigt som Erik. Dette betyder kort sagt, at Kim overtager selskabet med de skattemæssige værdier, som Erik har på overdragelsestidspunktet⁷².

Idet aktiverne overdrages med samme anskaffelsessum og anskaffelseshensigt, betyder det, at afskrivningsgrundlagene på anlægsaktiverne - både regnskabsmæssigt og skattemæssigt - forbliver de samme. Hvis Kim vælger at afhænde aktierne skal en eventuel avance opgøres på baggrund af Eriks oprindelige anskaffelsessummer.

Det faktum, at Kim overtager Eriks anskaffelseshensigt, betyder, at hvis aktiverne er anskaffet som led i næring eller spekulation, skal de beskattes efter reglerne for sådanne afhændelser i forbindelse med salget.

I denne case om overdragelsen mellem Erik og Kim er der tale om overdragelse af aktier, hvilket betyder, at beregningen af avancen skal ske med udgangspunkt i forskellen mellem Eriks anskaffelsessum og Kims afståelsessum.

Overdragelsen får ikke direkte indflydelse på selskabets forhold udover, at selskabet får ny ejer/ledelse. Selskabets regnskabsmæssige og skattemæssige værdier forbliver de samme, som før overdragelsen fandt sted.

Succession af aktier ved overdragelse til familie

Far og søn, Erik og Kim, kan frit vælge hvorvidt overdragelsen af selskabet skal ske efter reglerne for succession. Der er dog krav om, at begge skal være enige om, at successionsreglerne skal anvendes ved overdragelsen, hvis disse anvendes.⁷³

Aktieavancebeskatningslovens § 34 omhandler reglerne vedrørende succession ved familieoverdragelser i levende live. Paragraffen oplister nedenstående betingelser for, at denne type overdragelse kan ske med succession.

- Overdragelse kan ske til børn, børnebørn, søskende og deres børn og børnebørn med videre. Det vil sige, at overdragelsen mellem Erik og Kim er omfattet heraf.
- Hver enkelt overdragelse af aktiver skal udgøre mindst 1% af aktiekapitalen.

---

⁷² <http://skt.magnus.dk/~media/SKT/kap68.aspx> side 71-72

⁷³ Michelsen, Aage m.fl. (2009): Lærebog om indkomst skat, jurist og økonomiforbundets forlag 13 udgave, s. 631

- Der må ikke være tale om overdragelser, der vedrører virksomheder, der i overvejende grad beskæftiger sig med udlejning af fast ejendom m.v., jf. den ovenstående oplyste regel nummer to under generelle betingelser - pengetanksreglen.
- Succession kan ikke ske på overdragelse af aktier omfattet af ABL § 19 – udstedt af et investeringsselskab.
- Erhververen skal være skattepligtig til Danmark.
- Aktier udstedt i selskaber hjemhørende i udlandet samt aktier erhvervet for lånte midler må ikke overdrages med succession.

Overdragelser der sker med succession er stadig omfattet af retten til hovedaktionærnedslag. Nedslaget beregnes på baggrund af aktiernes værdi på overdragelsestidspunktet, jf. ABL § 47 stk. 3.

Efter gennemgangen af ovenstående betingelser for overdragelser, hvor reglerne for succession skal anvendes, kan det konkluderes, at reglerne for succession kan anvendes i forbindelse med overdragelsen af aktierne i selskabet fra Erik til Kim.

Fordele

- Erik beskattes ikke af avancen afhændelsen af aktierne i selskabet.
- Kim får eller kan få nedslag/kompensation for overtagelsen af den latente skatteforpligtelse der påhviler aktiverne ved overdragelsen. Dette reducerer likviditetsbehovet ved overdragelsen.
- Kim kan overdrage aktierne i selskabet til for eksempel næste generation med succession, og herved også undgå beskatning af avancen ved afhændelsen.
- Successionen udskyder betaling af den latente skatteforpligtelse, og der er dermed en chance for at skatteprocenten på aktieindkomst falder, hvilket betyder, at der er mulighed for at opnå en reduktion af den skat, der faktisk skal afregnes ved afhændelse af aktierne i fremtiden.
- Udskydelse af betaling af den latente skat, betyder at der opnås rentefri kredit ved SKAT.
- Anvendelse af reglerne for overdragelse med succession kræver ikke ansøgning om tilladelse.

Ulemper

- Kim indtræder i Eriks skattemæssige stilling med hensyn til aktierne i selskabet betyder, at han overtager en stor latent skatteforpligtelse, der kun kompenseres ved reduktion i overdragelsessummen med en passivpost på ca. 50% af den overtagne latente skat.
- Udskydelse af betaling af den latente skat indeholder også en risiko for at skatteprocenten på aktieindkomst stiger. Kim vil dermed skulle betale mere for overdragelsen i fremtiden.